

Anne Katrine Solberg Berntsen

«Jeg kan ikke tenke som en nordmann, fordi jeg er ikke vokst opp her»

- En kvalitativ studie om etniske minoriteters erfaringer i møtet med barneverntjenesten.

Masteroppgave i Barnevern
Veileder: Elizabeth Langsrud
Mai 2022

Anne Katrine Solberg Berntsen

«Jeg kan ikke tenke som en nordmann, fordi jeg er ikke vokst opp her»

- En kvalitativ studie om etniske minoriteters
erfaringer i møtet med barneverntjenesten.

Masteroppgave i Barnevern
Veileder: Elizabeth Langsrud
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Etter fem lærerike år avslutter jeg nå studieløpet mitt på NTNU med en master i barnevern. Å skrive masteroppgave har vært en spennende og berikende prosess, men det har også vært intensivt og krevende. Det å tenke tilbake på de to årene med covid-19 har det vært spennende å sett på hvordan covid-19 i mindre og mindre grad har påvirket studiet, hvor vi hadde mye digitale forelesninger i det første året som gikk. Til at på slutten kunne en gjeng møtes hver dag på lesesalen.

Masteroppgaven har gitt meg mulighet til å fordype meg i et tema jeg synes er svært spennende: Opplevelsen av å være minoriteter i Norge. Gjennom å ha lært om etniske minoriteter både som emne på bachelor i sosialt arbeid og på masteren i barnevern har det vekket en følelse av urettferdighet i meg. Som videre har gitt meg motivasjon til å sette med mer inn i temaet på masteroppgaven. Gjennom masterprosessen har jeg lært mye om den situasjonen etniske minoriteter befinner seg i, og jeg ser hvor viktig det er å lære mer om hvordan de opplever møtet med barnevernet. Dette for at etniske minoritetsfamilier kan få styrket tilbudet de får fra barnevernet. Masteren har motivert meg til å videreføre den kunnskapen jeg har opparbeidet meg inn i arbeidslivet, og er spent på å oppleve samarbeidet mellom etniske minoritetsfamilier og barnevernet gjennom egen praksis.

Masteroppgaven har ikke vært mulig å gjennomføre uten mine støttespillere i prosessen. Jeg vil først takke min veileder, Elizabeth Langsrud, for din tilgjengelighet og god veiledning gjennom masterskrivingen. Setter så stor pris på det arbeidet du har lagt ned for å hjelpe meg i denne perioden. Jeg ønsker også å takke min mor og min søster for å ha korrekturet hele masteren og kommet med gode innspill til å gjøre den bedre. Jeg ønsker å takke kontaktpersonene som hjalp til å med å komme i kontakt med informanter, takk for deres imøtekommenhet. Takk til alle informantene som sa ja til å være på med på intervju, setter stor pris på deres tillit og åpenhet. Det er også noen personer som har møtt meg ofte i min hverdag og som har betydd mye rundt trivselen under masterskrivingen. Jeg vil takke min samboer for å ha stått med meg i mine opp og nedturer under masteren. Jeg vil til slutt takke lesesalgjengen for gode lunsjpauser, det motiverte meg til å ofte dra på lesesalen og gi en ekstra innsats.

Sammendrag

Formålet med denne masteroppgaven er å utforske etniske minoriteters erfaringer med barnevernet. Problemstillingen er: «Hvordan opplever etniske minoriteter møtet med barnevernet?». Studien er basert på seks semistrukturerte intervjuer og tidligere kunnskap på feltet. Metoden for oppgaven er inspirert av Tjoras stegvis-deduktive induktive metode. Analysen kom fram til fire hovedpunkter som gjenspeiler datamaterialet. Det var knyttet til å komme fra der til her, ryktet om at barnevernet tar ifra innvanderforeldrene barna sine, etniske minoriteter ser nytten i et barnevern og viktigheten av å se etniske minoritetsfamilier innenfra. Studien har et gjennomgående kulturpsykologisk perspektiv.

Studien gir innblikk i hvordan etniske minoriteter ser barnevernet utenfra. Den viser at etniske minoriteter er fornøyde med hjelpen de har fått fra barnevernet. Før kontakt med barnevernet opplevde etniske minoriteter å høre mange rykter om barnevernet, som handlet om at barnevernet tar innvanderbarn. Ryktene er knyttet til at etniske minoriteter har lite kunnskap om barnevernet, før de kommer i kontakt med dem. Sett ut ifra redselen har etniske minoriteter god tillit til barnevernet i dag. De ser nytten av å ha et barnevern. Etniske minoritetsfamilier tenker at de trenger hjelp i starten av oppholdet i Norge. Første samtale med barnevernet oppleves som stressende på grunn av uvitenhet og språkutfordringer, men familiene hadde bedre erfaring med de videre samtalene. Alle informantene hadde opplevd å motta veiledning, og noen hadde også fått plassert barnet utenfor hjemmet. Tiltakene de fikk ble sett på som nyttige, men noen ble også sett på som unødvendig og forvirrende. Etniske minoriteter verdsetter tydelige rammer og gjensidig samarbeid med barnevernet, så langt det lar seg gjøre.

Studien tydeliggjør at barnevernet burde ha en helhetlig forståelse for familiene, og å sette seg inn i og forsøke å forstå utfordringer etniske minoritetsfamilier møter i hverdagen. Hvor etniske minoriteters posisjon i samfunnet, som lav sosioøkonomisk klasse, familienes bakgrunn med krig og flukt, samfunnets krav til innvandrere, sosiale nettverk og kulturelle forskjeller er det etniske minoriteter trekker fram som ulike utfordringer de møter i dagens samfunn. Det er ønskelig at barnevernet ser etniske minoriteter innenfra, og bruker tid på å bli kjent. Studien belyser behovet for å styrke kunnskapen om etniske minoritetsfamilier i barnevernet, for at familiene kan oppleve seg forstått i den situasjonen de er i.

Abstract

This master's study explores ethnic minorities experiences with child welfare and the question "How do ethnic minorities experience the partnership with child welfare service?". The study is based on six semi-structured interviews and previous knowledge in the field. The method for the study is inspired by Stepwise-Deductive Inductive Approach. The analysis came to four main points that reflect the data material: it was linked to getting from there to here, the rumor that the child welfare service only takes immigrant children, ethnic minorities see the benefit of a child welfare service and the importance of seeing ethnic minorities from within. The study has a consistent cultural psychological perspective.

The study provides insight into how ethnic minorities view child welfare services in Norway as immigrants. . The study shows that ethnic minorities are satisfied with the help they have received. Ethnic minorities have expressed hearing many rumours surrounding the child welfare service previous to contact with the child welfare service. These rumors are mainly related to lack of knowledge about child welfare services. Seen from that the ethnic minorities were afraid of the child welfare service before the first meeting, ethnic minorities have trust in child welfare services today, and they understand the benefit of having a child welfare service. The first conversation with the child welfare service is often perceived as stressful due to ignorance and language barriers , however, the families have had better experiences with later conversations. All of the parents had experienced receiving guidance and some had also had their child placed in a other home. The measures they received were seen as useful, but some were also seen as unnecessary and confusing.

The study clarifies that the child welfare service should have a holistic understanding of the families and try to better understand the challenges ethnic minority families face in everyday life. The various topics that has been pointed out as challenges by ethnic minorities in today's society include: their position in society as a low socio-economic class, , families' experiences regarding war and flight, society's demands on immigrants, social networks and lastly, cultural differences It is desirable that the child welfare service views ethnic minorities from within, and spends time getting to know them. The study highlights the need to strengthen knowledge about ethnic minority families in child welfare so that families more easily feels understood in the situation they are in.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Sammendrag	iii
Abstract	v
1.0 Innledning.....	2
1.1 Bakgrunn for valg av tematikk	2
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	4
1.2.1 Avgrensing og presisering.....	4
1.3 Oppgavens disposisjon	5
2.0 Kunnskapsstatus	6
2.1 Barnevernets formål	6
2.2 Barnevernets prinsipper	6
2.2.1 §4-1 Hensynet til barnets beste	7
2.3 Ulike tiltak i barnevernet	8
2.3.1 Hjelpetiltak §4-4.....	9
2.3.2 Plassering av barn utenfor hjemmet	10
2.4 Statistikk på innvandring og barnevernet	11
2.5 Kultursensitiv og kulturell kompetanse	12
2.6 Maktperspektiv	13
3.0 Teori	14
3.1 Forskning på etniske minoriteter og barnevernet	14
3.2 Ulik oppdragsstil	16
3.2.1 Individualistisk	17
3.2.2 Kollektivistisk	17
3.3 Frykten for barnevernet	18
3.4 Ulike faktorer som forklarer innvandrerbefolkningens møter med barnevernet.....	19

3.4.1 Minoritetsrelaterte faktorer.....	19
3.4.2 Levekårsfaktorer.....	20
3.4.3 Flyktingerelaterte faktorer.....	21
3.5 Etnisk identitet i ungdomsfasen.....	21
3.6 Kulturpsykologi og differensialdiagnostisk som perspektiv	22
3.6.1. Kulturpsykologi.....	22
3.6.2 Differensialdiagnostikk	24
4.0 Stegvis-deduktiv induktiv metode.....	25
4.1 Vitenskapsteoretisk posisjonering	25
4.1.1 Egen posisjon	26
4.2. Metodisk tilnærming.....	27
4.3 Intervjuguide.....	29
4.4 Rekruttering og utvalg	30
4.5 Datainnsamlingen	32
4.6 Transkribering og konfidensialitet.....	34
4.7 Analyseprosessen.....	34
4.8 Validitet/reliabilitet.....	35
4.9 Etske betraktninger	36
5.0 Funn.....	38
5.1. Å komme fra der til her	38
5.1.1 Oppdragelse.....	38
5.1.2. Barn og foreldre tilpasser seg ulike arenaer	39
5.1.3. Språk.....	42
5.2. Barnevernet bare tar innvandrerbarn	42
5.2.1 Negative rykter om barnevernet.....	42
5.2.2. Frykten for det som er ukjent for oss	43

5.2.3. Hvordan motarbeide frykten	44
5.3. Ser nytten av å ha et barnevern.....	45
5.3.1 Gjennomgående positive erfaringer	45
5.3.2 Utfordringer som kan forekomme	46
5.4. Å sette seg inn i andres situasjon.....	47
5.4.1 Tålmodighet, samarbeid, trygge, informere, forutsigbar	47
5.4.2. Helhetlig forståelse av familien.....	49
6.0 Diskusjon.....	51
6.1. Før familiene kom i kontakt med barnevernet.....	51
6.1.1. Forforståelser.....	51
6.1.2. Familiens tanker om barnevernet i dag	53
6.2. Etniske minoritetsfamiliers opplevelser av møtet med barnevernet.....	57
6.2.1. Første møtet med barnevernet	57
6.2.2 Oppfølgingen videre.....	59
6.3. Å forstå familien innenfra.....	66
6.3.1. Forstå deres situasjon i Norge	66
6.3.2 Forstå ulike oppdragelsesstiler	71
6.3.3. Forstå deres kultur	74
6.3.4. Metode som kan være til hjelp for å forstå familiene innefra	77
7.0 Avslutning	80
7.1 Styrker og begrensninger av studien	81
7.2 Forslag til videre forskning.....	82
8.0 Kildeliste	84
Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD.....	89
Vedlegg 2 – Informasjonsskriv til familiene.....	91
Vedlegg 3 – Intervjuguide.....	96

1.0 Innledning

Denne oppgaven handler om etniske minoriteter i møte med barnevernet. Etniske minoriteter vil i denne masteroppgaven si innvandrere med annen kulturell bakgrunn enn majoriteten, som selv har innvandret til Norge med utenlandsfødte foreldre og besteforeldre (SSB, 2019). 14,8 % av befolkningen i Norge er innvandrere (SSB, 2021). Etniske minoritetsfamilier representerer også en stor andel av familiene som barnevernet jobber med. Tallene viser at barn med minoritetsbakgrunn oftere mottar hjelpetiltak for barneverntjenesten enn barn med etnisk norsk bakgrunn (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Derfor kan det være interessant å se på hvordan etniske minoritetsfamilier opplever møtene med barnevernet. Studien baserer seg på kvalitative forskningsintervjuer med etniske minoritetsfamilier som er, eller har vært i kontakt med barnevernet. Oppgaven har som målsetting å bidra til å belyse etniske minoritetsfamiliers erfaringer med barneverntjenesten, og hvordan de opplever den mellommenneskelige kommunikasjonen.

1.1 Bakgrunn for valg av tematikk

Bakgrunn for valg av tematikken etniske minoriteter i møtet med barnevernet, er et ønske om å rette fokus mot det flerkulturelle barnevernet, og bidra til kunnskapsutvikling på feltet. For å skape endringsarbeid og videreutvikle kommunal barneverntjeneste, er det viktig at den enkelte bruker av tjenesten får fortelle om sine opplevelser av hjelpen de får. Dette for å få kunnskap om hva som hjelper, og hva som kan forbedres i de barnevernsfaglige arbeidet rettet mot etniske minoritetsfamilier. Etnisitet refererer vanligvis til et individs medlemskap i en gruppe som deler ett eller flere viktige fellestrekk, og som gjør at de skiller seg ut fra andre grupper (Jávo, 2019, s. 22). Viktige trekk kan være samme forhistorie og opphav, samme språk og kulturelle egenart, samme levemåte, tradisjoner og samme religion. Etnisitet kan klassifiseres på to hovedmåter: ved at individet definerer seg selv, eller ut fra visse kriterier bestemt av andre (Jávo, 2019, s. 22). Etnisitet kan også knyttes til det å være minoritet. En minoritetsgruppe har ulike forhold som er systematisk forskjellig fra majoritetsbefolkningen, og som bidrar til å skape eller opprettholde avstanden mellom minoritet og majoritet (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Det å være del av en minoritetsgruppe kan bety å være i en situasjon med begrenset makt og mindre innflytelse (Jávo, 2019, s. 22).

14,8 prosent av den norske befolkningen er innvandrere (SSB, 2021). Det er en stor del av befolkningen, og derfor er det muligens et behov for økt kunnskap om hvordan man kan møte etniske minoritetsfamilier på en god måte i barnevernet. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2016, s. 19) har kartlagt kompetansebehovet for barnevernet og fremmer sine innspill i et tilleggskrav. De finner det aktuelt at barneverntjenesten skal inneha en kultur- og mangfolds sensitiv tilnærming til barn og familier. Prop. 113((2020-2021), s. 103) har kommet med forslag om endring til gjeldende barnevernslov. Departementet fremmer at barnevernet i sitt arbeid skal ta hensyn til barnets kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn i alle bestemmelser i barnevernet. De fremmer også å ta barnets etniske bakgrunn med i vurderinger av barnets beste i saker. Likevel skal ikke barnets bakgrunn påvirke kriteriene for hva som er god omsorg og gode oppvekstvilkår. Departementet fremhever også ønske om at barneverntjenesten legger levekårsutfordringer til grunn i hjelpetiltak hos familiene, for å bygge opp et godt samarbeid med NAV. Det er viktig at barnevernet har kunnskap om hva levekår betyr for omsorgssituasjonene for barnet (Prop 133 L (2020-2021), s. 157). Etniske minoritetsfamilier i Norge representerer en gruppe med dårligere levekår enn majoriteten, og det er derfor aktuelt at barnevernet bør ha mer kunnskap rundt dette (Kojan & Storhaug, 2020, s. 136).

Å se på etniske minoriteters opplevelse med barnevernet er høyst aktuelt i dag, fordi det ser ut til at behovet for å ta imot flyktninger vil muligens øke i de kommende årene. Alle forslag til endringer i barneverntjenesten kan trolig ses i sammenheng med økningen av etniske minoriteter i Norge, og det er derfor relevant at barnevernet tar det i betraktning i den jobben de gjør. Krig, uroligheter og fattigdom vil øke behovet for å ta imot flere flyktninger. Det ser vi også i dagens situasjon i 2022, at vi tar imot mange ukrainske flyktninger (IMDi, 2022). Behovet for at barneverntjenesten får mer kunnskap rundt å møte etniske minoriteter på en god måte er derfor sentralt og dagsaktuelt.

Å undersøke etniske minoriteters opplevelse med barnevernet, er viktig for å opparbeide seg kunnskap om hvordan barnevernsfaglig praksis foregår mellom etniske minoritetsfamilier og barnevernet. Temaet inspirerte meg gjennom ønsket om å få mer kunnskap om hvordan det er å være minoritet. Selv er jeg en del av majoritetsbefolkningen, og ønsket derfor å få større innblikk i hvordan det oppleves å være minoritet i Norge. Samtidig ønsket jeg å forstå litt mer av hvordan etniske minoriteter opplever barneverntjenesten i Norge. I framtiden har jeg et

ønske om å jobbe innen barnevernsfeltet, og det er derfor lærerikt å forstå litt om hvordan det oppleves å være på den andre sida av bordet.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å finne ut mer om det mellommenneskelige møtet mellom etniske minoritetsfamilier og barneverntjenesten.

Min problemstilling blir dermed følgende;

«Hvordan opplever familier med etnisk minoritetsbakgrunn møtet med barnevernet?»

Underspørsmålene til problemstillingen vil komme ut ifra hvordan familiene svarer at de opplever møtet med barnevernet. Og det er derfor ingen tilsvarende underspørsmål til problemstillingen. Likevel vil tema som hva etniske minoritetsfamilier har hørt om barnevernet, samt kulturelle forskjeller, blir påvirket av hvordan intervjuguiden ble utformet. Dersom det kommer opp relevante tema underveis i intervjuene som informantene er opptatt av, vil det kunne bli betydningsfullt å se nærmere på disse i oppgaven.

1.2.1 Avgrensing og presisering

I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på foreldrene i møte med barnevernet. Jeg har utelukket barn på grunn av etiske utfordringer knyttet til det. Jeg valgte også å ikke ha barnevernsansatte som informanter. Jeg fikk tidlig erfare at rekrutteringen av informanter var tidkrevende og barnevernskontor sa de hadde for høyt arbeidspress til å kunne hjelpe. Samtidig ville oppgaven ha blitt for bred, ut ifra oppgavens omfang om jeg også hadde hatt med barnevernsansatte i oppgaven. Derfor valgte jeg å bare ha etniske minoritetsforeldre som informanter. Fokuset i oppgaven er minoritet- og majoritetsperspektiv, og opplevelsen av å bli forstått i lys av kulturpsykologisk perspektiv, altså forstå andre innenfra og seg selv utenfra (Weele & Karlsen, 2021, s. 86).

Jeg har valgt å ikke sette søkelys på språkutfordringer, bortsett fra at det er en barriere. Dessuten er det forsket en del på språkutfordringene mellom etniske minoritetsfamilier og barnevernet (Fjelnseth, 2017, s. 55; Berg & Paulsen, 2021, s. 30; Bø, 2015, s. 216; Kriz & Skivenes, 2010, s. 7). Informantene var heller ikke i så stor grad opptatt av språk som barriere, hvor det var andre mer relevante tema som var mer fremtredende i intervjuene.

Det ble også gjort en vurdering på om andre minoritetsgrupper skulle presenteres i oppgaven, som for eksempel om hvordan urbefolkningen blir møtt av barnevernet ettersom de også er en minoritet. Men gjennom oppgavens omfang, ville det å ha med flere minoritetsgrupper gjort oppgaven mer omfattende og bred. Jeg fant det også utfordrende å sammenligne urfolks opplevelser og innvandrere sin opplevelse med barnevernet, på grunn av deres ulike historiske bakgrunn med det offentlige. Og det viste seg mest hensiktsmessig å bare ha blikket rettet mot innvandrere som etnisk minoritetsgruppe i oppgaven.

1.3 Oppgavens disposisjon

I det følgende gis en kort beskrivelse av hva som fremkommer videre i masteroppgaven. I kapittel 2 presenteres bakgrunnskunnskap om barnevernet og etniske minoriteter. Kapittel 3 tar for seg forskning om etniske minoriteter, og deres opplevelse med barnevernet. Videre presenteres også kulturpsykologi som perspektiv. I kapittel 4 redegjøres det for den metodiske fremgangsmåten og det vitenskapsteoretiske utgangspunktet for masteroppgaven. I kapittel 5 presenteres sentrale funn som utpekte seg etter analyse av intervjuene med informanter fra etniske minoritetsgrupper. I kapittel 6 blir funn diskutert opp mot teori og tidligere forskning, for å kunne besvare problemstillingen. Kapittel 7 vil presentere en oppsummerende avslutning og tanker om videre forskning.

2.0 Kunnskapsstatus

Dette kapitlet presenterer kunnskap om barnevernet og statistikk på etniske minoriteter i møtet med barnevernet. Kapitlet starter med å ta for seg relevante lover i barnevernet som setter rammer for barnevernsfaglig praksis. Videre presenteres det statistikk rundt etniske minoriteter. Til slutt ses det nærmere på kultursensitivitet og makt knyttet til barnevernsfaglig praksis.

2.1 Barnevernets formål

Oppgavens problemstilling handler om etniske minoriteters opplevelse med barnevernet. Det er derfor relevant å ha med kunnskap om barnevernets praksis og rammer for barnevernsarbeidet som er forankret i lov om barneverntjenester fra 1992. (Christiansen & Kojan, 2016, s. 15).

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid (barnevernloven, 1992, § 1-1). Barnevernet har også ansvar for at barn og unge får trygge oppvekstforhold og at andre tjenester ivaretar barnas interesser. Barnevernstjenestens viktigste oppgaver er i enkeltsaker å gi råd og veiledning, foreta undersøkelser av barns omsorgssituasjon og treffe vedtak etter loven om hjelpetiltak og omsorgstiltak. Det overordnede ansvaret for barnevernet ligger hos regjeringen og barne-, likestilling og inkluderingsdepartementet, mens det daglige ansvaret ligger hos de folkevalgte i kommunen. Barnevernmyndighetenes ansvar og arbeidsoppgaver er regulert i lov av 17. Juli 1992 om barneverntjenester (Christiansen & Kojan, 2016, s. 15; Barnevernloven, 1992). Dette gjelder fram til ny barnevernlov trer i kraft ved 1. januar 2023 jf. Barnevernloven (2021).

2.2 Barnevernets prinsipper

Det er en generell enighet om at barnevernloven hviler på tre prinsipper, prinsippene er barnets beste, det biologiske prinsipp og minste inngripens prinsipp (NOU 2012:5, s. 161). Bunkholdt & Kvaran (2018, s. 30) tar for seg fem grunnleggende prinsipper som jeg synes tar

for seg et bredere omfang på prinsipper som anses som grunnleggende, enn barnevernloven. De tar først for seg barnets beste, som vil bli forklart mer inngående i eget underpunkt. Det andre er tilknytnings- og relasjonskvalitet, dette prinsippet er ment for at barnevernet ikke skal ha for stort fokus på det biologiske prinsippet og heller se nærmere på kvaliteten på relasjonen for å ivareta barnets beste. Det tredje prinsippet er det biologiske prinsipp som handler om at barn skal i utgangspunktet vokse opp med sine foreldre, og opprettholde kontakt med barn og foreldre ved omsorgsovertakelse (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 30). Det fjerde prinsippet er mildeste effektive inngrep som handler om at barnevernet ikke skal sette inn mer inngripende tiltak enn det som er nødvendig, i familier som trenger hjelp. Det siste prinsippet er barnets medvirkning som handler om at barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets modenhet og alder, og skal styrke barnets perspektiv, posisjon og rettsikkerhet (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 30).

2.2.1 §4-1 Hensynet til barnets beste

Barnets beste er det overordnede prinsippet i FNs Barnekonvensjon (1989) artikkel 3. Dette prinsippet kommer til uttrykk i barnevernloven, som stortinget vedtok i 1992 (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 46).

Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen (Barnevernloven, 1992, § 4-1).

Den som utøver praksis i henhold til barnevernloven må bruke skjønn for å vurdere hvilke tiltak som er til barnets beste, og definisjonen på hva en stabil og god voksenkontakt innebærer. Både barnevernloven (1992) § 4-1 og forarbeidene står sentral til hvilke hensyn som skal tas i vurderingen om barnets beste (Innst.0.nr.80., 1991-1992, s. 13). Vurderingene som blir gjort vil være preget av oppdatert kunnskapsgrunnlag om hva barnet trenger, om barns utvikling og samfunnets normative oppfatninger av hva som er god barndom (Læret & Skivenes, 2016, s. 37). Forskning viser at helse og sosialfaglige profesjonsutøvere i liten grad ser på seg selv som rettsanvendere (Dahlen & Langsrud, 2021, s. 205). Det viser at profesjonsutøvere har liten kunnskap om kravene til rettsanvendelse, og at de opplever å være selvlært, i betydningen å gjøre det andre gjør. Bruken av elektroniske maler overstyrer både

profesjonsfaglig kunnskap og nødvendig kunnskap om viktige forhold ved rettsanvendelsen. Der organisasjonens egne regler synes å overstyre juridiske vilkår, noe som gjør at mottakerne av velferdstjenestene i mange tilfeller ikke får rettigheter oppfylt.

Det er foreldrene som har primæransvaret for å få oppfylt en del av barnas rettigheter fram til barnet fyller 18 år. Dette kan være rettigheter som utdanning, barnehageplass og helsehjelp (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48). Likevel har barn rett til å ha en stemme i samfunnet. Barnekonvensjonen (1999) artikkel 12 fastsetter barns rett til ytringsfrihet i den uttrykksmåten barnet måtte velge. Etter barnelova (1981) § 31 første ledd og barnevernsloven (1992) § 6-1 gir alle barn rett til å si sin mening og bli hørt i saker som gjelder dem, det som blir sagt blir vurdert ut ifra barnets alder og modenhet. Til sammen handler dette om barnets rett til medvirkning.

Det som er barnets beste er ikke entydig gitt (NOU 2012:5, s. 32). Hva som er barnets beste vil kunne variere med forhold som kultur, tradisjon, religion, samfunnsforhold også over tid. Premisset for vurderingen av barnets beste vil ha som utgangspunkt verdimeslige forhold med menneskeverd og integritet og grunnleggende rettigheter som retten til liv og utvikling, retten til omsorg, helse og velferd og retten til inkludering og deltakelse. Det må også ta utgangspunkt i kunnskapen om barns grunnleggende behov og forskningsbasert barnepsykologi (NOU 2012:5, s. 32).

Ifølge Barnekonvensjonen Artikkel 30 har alle barn med minoritetsbakgrunn rett til å møte et barnevern som er kultursensitiv, og som rår over tiltak som ivaretar behovet for å nyte godt av egen kultur, språk og religion (Saus et al., 2018, s. 12). Dette kan være med i vurderinger av barnets beste.

2.3 Ulike tiltak i barnevernet

Barnevernet er en del av den statlige forvaltningen hvor barneverntjenesten skal fatte beslutninger med hjemmel i norsk lov (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48). Hvert inngrep i borgernes rettigheter krever hjemmel i lov, som er et konstitusjonelt prinsipp som heter legalitetsprinsippet. Dette prinsippet er forankret i grunnloven § 113, og kommer til uttrykk i flere bestemmelser (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48).

Som vist tidligere er det foreldrene som har ansvar for å gi barnet omsorg og sørge for at barnets rettigheter blir ivaretatt og at barnet får medvirke (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48). Det er først når foreldrene ikke er i stand til dette at barneverntjenesten legitimt kan intervensere i familiens liv. Fortrinnsvis gjennom å gi hjelp til barnet og foreldrene gjennom hjelpetiltak, sekundært gjennom å flytte barnet til et fosterhjem eller institusjon. Det kan være elementer av frivillighet og tvang knyttet til de ulike tiltakene (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 33).

Nedenfor vil hjelpetiltak (Barnevernloven, 1992, § 4-4) og omsorgsplassering (Barnevernloven, 1992, § 4-12) bli presentert. Disse tiltakene er aktuelle på grunn av informantenes erfaring med barneverntjenesten og vil derfor ha betydning for drøftingen på grunn av informantenes beskrivelser av hjelp er knyttet til disse tiltakene, hvor hjelpetiltak var mest benyttet i forhold til råd og veiledning.

2.3.1 Hjelpetiltak §4-4

Hjelpetiltak har tre hovedmål: de skal bidra til trygge oppvekstvilkår for barn og unge, hindre problemutvikling og redusere antall omsorgsovertakelser (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 168). Det er både barnevernet og fylkesnemnda som kan fatte hjelpetiltak.

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien (Barnevernloven, 1992, §4-4 første ledd).

Vilkåret for at barneverntjenesten skal sette i verk hjelpetiltak er at barnet, grunnet forholdene i hjemme eller av andre årsaker, har særlige behov for det og foreldrene samtykker (barnevernloven, 1992, §4-4 andre ledd). Tredje ledd gir hjemmel til å vedta hjelpetiltak mot foreldrene eller barnets vilje. Fjerde ledd tar for seg en tidsbegrensning på ett år, for å bestandig ta vurdering på effekten av tiltakene. §4-4 sjette ledd viser også til at barnevernet kan gi barn kortvarig plassering utenfor hjemmet som hjelpetiltak (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 171).

Etter august 2015 ble det vanlig å skille mellom kompenserende og omsorgsendrende hjelpetiltak (Barnevernloven, 1992, § 4-4 tredje ledd). Kompenserende tiltak har som mål å redusere belastningen hos barnet i tillegg til å sikre barnets stimulering og deltakelse i aktiviteter. Eksempel kan være besøkshjem, fritidsaktiviteter eller leksehjelp.

Omsorgsendrende er rettet mot å styrke foreldreferdighetene, eksempler vil være foreldreveiledning (Christiansen & Kojan, 2016, s. 99). Bunkholdt & Kvaran (2018, s. 176) har lagt til et ekstra begrep med navnet kontrolltiltak som omhandler å sikre barns tilfredsstillende omsorg gjennom å kontrollere at barnet ikke utsettes for forsømmede omsorgspraksis, overgrep eller mishandling. Eksempler kan være tilsyn, urinprøver og meldeplikt (Barnevernloven, 1992, §4-4 tredje ledd).

2.3.2 Plassering av barn utenfor hjemmet

Barnevernet ønsker å ta hensyn til det biologiske prinsipp så lenge det lar seg gjøre (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 238). Likevel kan det være nødvendig med omsorgsovertakelse i enkelte tilfeller. Det finnes flere paragrafer om plassering av barn utenfor hjemmet. Både §4-12 og §4-4 sjette ledd, der det som skiller disse er tvang og ikke tvang (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 239-241). Under omsorgsovertakelse kan det oppstå et verdivalg på grunn av at barnevernet trolig må handle mot foreldrenes eller barnas interesser. Plassering utenfor hjemmet kan både være frivillig i samarbeid med foreldrene eller bli gjort ved bruk av tvang. §4-12 handler om plassering av barn etter omsorgsovertakelse.

Etter barnevernloven (1992) § 4-12 står det følgende:

Vedtak om å overta omsorgen for et barn kan treffes:

- a) dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorg som barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling,
- b) dersom foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring,
- c) dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, eller

- d) dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet

Et vedtak etter første ledd kan bare treffes når det er nødvendig ut fra den situasjon barnet befinner seg i. Et slikt vedtak kan derfor ikke treffes dersom det kan skapes tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak etter § 4-4 eller ved tiltak etter § 4-10 eller § 4-11 (barnevernloven, 1992, § 4-12)

Det er fylkesnemnda som fatter dette vedtaket om omsorgovertakelse og vedtaket skal være vektlagt prinsippet om barnets beste og at ingen mildere tiltak er aktuelt (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 241).

2.4 Statistikk på innvandring og barnevernet

For å se på etniske minoriteters møte med barnevernet kan det være hensiktsmessig å få et overblikk på statistiske tall på innvandrere i Norge i møte med barnevernet. Innvandrere som bor i Norge, har kommet hit av ulike grunner. Statistikken skiller mellom arbeid, familiegjennforening/familieetablering, flukt og utdanning (Saus et al, 2018, s. 18). Fra 2007 til 2017 har arbeid vært hovedårsaken til innvandring. I 2016 kom det flest innvandrere gjennom familieinnvandring. Innvandrere med flyktningbakgrunn utgjør 30 prosent av alle innvandrere i Norge (Saus et al., 2018, s. 18).

Over halvparten av andel barn og unge i familier med vedvarende lavinntekt har innvandrerbakgrunn, samtidig som det er store variasjoner avhengig av landbakgrunn (Saus et al., 2018, s. 19). Etniske minoriteter har ofte lavere sosioøkonomisk status og dårligere levekår enn majoritetsbefolkningen i det landet de bor i (Jávo, 2019, s. 19).

Innvandrerbefolkningen skiller seg totalt sett ut fra den øvrige befolkningen i Norge, med høyere arbeidsledighet og lavere inntekt. Men det må påpekes at det kan være store variasjoner på dette innad i befolkningen. Selv om flere studier viser at innvandrerbarn og ungdom klarer seg bedre enn sine foreldre, er førstegenerasjons innvandrerungdom overrepresentert i gruppen som står utenfor utdanning og arbeid (Saus et al., 2018, s. 19). Det å stå utenfor skole og arbeid øker risikoen for marginalisering og for et langvarig utenforskap.

Når det er snakk om omsorgstiltak som omsorgsovertakelse er det lite forskjell mellom barn med innvandrerforeldre og resten av befolkningen (Berg & Paulsen, 2021, s. 22). Barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert som mottakere av hjelpetiltak i hjemmet sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder både råd og veiledning og fattigdomsreducerende tiltak (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Ved utgangen av 2020 hadde 26% av barna med barnevernstiltak innvandrerbakgrunn (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021).

Forhold som er knyttet til fluktbakgrunn kan være en faktor for at flere barn blir plassert utenfor hjemmet. Dette fordi denne bakgrunnen kan gjøre foreldrerollen ekstra krevende, og kan gi seg uttrykk i psykiske problemer og atferdsvansker hos barna (Berg et al, 2017). Av innvandrere er det de familiene som har fluktbakgrunn som er overrepresentert når det gjelder plasseringer utfor hjemmet.

2.5 Kultursensitiv og kulturell kompetanse

Kultur er et vidt og mangetydig begrep som debatteres flittig fra ulike synsvinkler (Javo, 2019, s. 27). Fredrik Barth (1994, sitert i Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 27) mener at kultur er den ballast av ideer og normer som en person bærer med seg ut fra hva personen har lært og erfart. Det handler om dens kunnskaper, konvensjoner, meninger, holdninger og verdier. Kultur utgjør et system eller en kompleks helhet, er gjerne felles for mennesker i et samfunn og overføres fra en generasjon til en annen (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 27).

Kultursensitivitet beskriver hvordan sosialarbeidere ideelt sett skal møte personer med annen etnisk bakgrunn (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide. 2017, s. 77). Et kultursensitivt barnevern er en tjeneste som skal tilby høy kulturell kompetanse. Kulturell kompetanse handler om evnen til å tilby kulturelt tilpasset tjeneste (Saus, Salamonsen, Douglas, Hansen & Thode, 2018, s. 29). Det er vanlig å knytte begrepet opp mot handlingskompetanse uavhengig av ulike kulturgrupper. Kulturell kompetanse kan fremstilles med tre nivåer, holdninger, kunnskap og ferdigheter (Saus et al., 2018, s. 30). Holdninger handler om bevissthet, og det å arbeide respektfullt, vise åpenhet mot kulturelle fenomener og møte folk med verdighet. Nivået kunnskap handler om en forståelse for hvordan kunnskap om familiens kultur, historie og kontekst kan ha betydning for tjenesten. Det er innsikt i fenomener som identitet, makt og

avmakt, minoriteters situasjon nasjonalt og internasjonalt, kulturell- og historisk traume og vold, overgrep og traumer i relasjon til kolonialisering og assimilering. Det tredje nivået er handlingsnivå som handler om at familiene og barna i praksis opplever at tjenestene har kulturell kunnskap.

2.6 Maktperspektiv

I denne oppgaven kan det være hensiktsmessig å se på forholdet mellom minoritet og majoritet i et maktperspektiv. Sosialarbeidere utøver makt i kraft av sin rolle og kontroll over ressurser, og i tillegg har de symbolsk makt til å definere klientens behov og hva som skal til for at problemet løses (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 28). I de fleste samfunn har majoriteten mest makt. De har størst mulighet til å definere hva som normalt. Sosialarbeidere kan oppleve avmakt i krysspress mellom hjelp og kontroll ovenfor klientene.

3.0 Teori

Teorikapittelet er utarbeidet etter at intervjuene var ferdig og analysert i en funndel. Dette inspirert av stegvis-deduktiv induktiv metode (Tjora, 2012). Ut ifra empirien fant jeg ut hva som anses som relevant teoretiske perspektiver. Kapittelet presenterer ulike teorier som er med på å belyse hva informantene var opptatt av og som senere blir drøftet i et eget kapittel.

3.1 Forskning på etniske minoriteter og barnevernet

Hvordan barnevernet møter etniske minoriteter er ulikt fra ulike land. Som eksempel, kan man se på forskjeller på hvordan England og Norge møter etniske minoritetsfamilier (Kriz & Skivenes, 2010, s. 9). Det man kan finne som forskjell er at norske sosialarbeidere jobber hovedsakelig med barn sine behov, og tror at barn med etnisk minoritetsbakgrunn ikke får nok adekvat hjelp. Engelske sosialarbeidere jobber hovedsakelig med å motvirke omsorgspersonenes bekymring for å bli kulturelt undertrykt (Kriz & Skivenes, 2010, s. 13). Det som er likt er at sosialarbeiderne opplever seg usikker på valgene de tar overfor etniske minoritetsfamilier, hvor i Norge er man mest bekymret for barns opplevelse og England er mest bekymret for foreldrenes. Et annet funn Kriz & Skivenes (2010, s. 15) viser til, er at det er sterk universalitet blant sosialarbeidere i begge landene, men det er ulike måter å se på dette mellom landene, hvor Norge har et fokus på barns behov, mens England har mer fokus på misbruk. Begge landene er forsiktige med å konfrontere etniske minoritetsfamilier, hvor England er mer tilbaketrukket rundt diskusjoner om kulturelle gap og fokuserer mer på å finne ut hva som foregår, mens norske sosialarbeidere forteller omsorgspersoner mer om barns rettigheter, hvilke tiltak de kan tilby, hva de har autoritet til å gjøre og hva familiene kan forvente av barnevernet. Artikkelen kommer fram til at den sosialarbeideren som representerer majoritetskulturen føler seg mer usikker på hvordan man skal oppføre seg i interaksjonen, usikker på om man har tilstrekkelig med informasjon, og om man har skaffet seg en helhetlig forståelse av familiens situasjon (Kriz & Skivenes, 2010, s. 17). Velferdsstaten burde være bedre med barn som trenger hjelp gjennom å oppmuntre til diskusjoner, og ikke forhindre dem. Og arbeidet med familiene ville også vært bedre om sosialarbeidere fikk mer tid til å arbeide med etniske minoritetsfamilier (Kriz & Skivenes, 2010, s. 17).

Manum (2015) har skrevet en rapport om mulige utfordringer etniske minoriteter kan møte i samarbeidet med barnevernet. Rapporten formidler at det kan være vanskelig å flytte til et annet samfunn hvor holdningen er at myndighetene handler til folks beste, ikke minst når man kan ha mistilliten til det offentlige i bagasjen (Manum, 2015, s. 141). Enkelte kan ha lite eller ingen erfaring med offentlig sektor og er ikke vant med at det offentlige griper inn i familielivet.

Det å begynne et liv i et nytt land kan være svært krevende, det kan derfor være vanskeligere for minoritetsforeldrene å oppfylle barnas ønsker enn andre foreldre (Manum, 2015, s. 142). En historisk trend er at foreldreskap har gått i en retning av profesjonalisering. En slik profesjonalisering fører generelt til en marginalisering av foreldrene, og fremmedgjør deres foreldreskap. Barnevernet må derfor ha et foreldreperspektiv i barnevernet (Manum, 2015, s. 142).

Det er viktig at barnevernsarbeidere er sensitive ovenfor kultur, samtidig som de unngår å betrakte disse forskjellene som bestemmende for foreldrenes atferd (Manum, 2015, s. 145). Barnevernsansatte kan vite mye om etniske minoritetsgrupper før de har truffet dem, og når de møtes er det fare for at kommunikasjonen styres av det barnevernsansatte vet, heller enn det foreldrene sier og mener (Manum, 2015, s. 145). For å skape et godt samarbeid er det negativt å ha et syn på barnevernsarbeidere som «vi» og etniske minoritetsfamilier som «dem». Et godt samarbeid forutsetter gjensidighet der man ser flere likheter mellom seg selv og de andre.

Mentalisering står sterkt i barnevernet (Lorentzen, 2019, s. 27). Det at familiene må forklare grunnen til valgt oppdragelsesstil kan oppleves som nytt og utfordrende, fordi man noen ganger handler uten å virkelig ha en gjennomtenkt årsak for det (Lorentzen, 2019, s. 125). At oppdragelse av barn, skal ha en forklaring, er en praksis som er vanlig i vestlige land. Det kan derfor oppleves som rart for foreldre som ikke er vant til å sette ord på hva de gjør, samtidig kan det være vanskelig for etniske minoritetsfamilier å sette ord på grunn av norskkunnskaper.

3.2 Ulik oppdragelsesstil

For å forstå etniske minoriteters oppdragelsesstil vil det nå bli presentert oppdragelse knyttet til kollektivistiske og individualistiske samfunn. Dette for å se på mulige ulikheter og likheter, og vise forståelse for familienes opplevelse med majoritetsbefolkningen.

Minoritetsfamilier som kommer til en individualistisk kultur, forsøker å utvikle holdninger og sosiale ferdigheter hos barnet som speiler de kulturelle verdiene og normene i samfunnet rundt dem (Jávo, 2019, s. 71). I minoritetsfamiliene kan disse både være ferdigheter som er verdsatt i deres egen kultur, og ferdigheter som oppleves nyttig for tilpasning i majoritetskulturen. Denne prosessen kan kalles akkulturasjonsprosessen (Jávo, 2019, s. 71). Ulike oppdragelsesformer som springer ut av foreldres etnoteorier og kulturelle verdier, kan være svært funksjonelle og nyttige for et barns utvikling innen en bestemt kultur, mens de kan være lite funksjonelle og til og med bli betraktet som umoralsk i en annen kultur (Jávo, 2019, s. 65). Etnoteorier kan sies å være de felles ideene som en etnisk gruppe har om barns utvikling og deres atferd, og hva som påvirker dem (Jávo, 2019, s. 61).

Autonomi og uavhengighet av andre blir mest vektlagt i individualistiske kulturer, mens avhengighet og tilknytning til andre er mest vektlagt i kollektivistiske kulturer (Jávo, 2019, s. 33). Det utviklingspsykologiske perspektivet sier at det sunneste individ er et individ som både har høy grad av autonomi/selvstendighet og høy grad av tilknytning til andre. Man tenker at ulike kombinasjoner av selvstendighet og avhengighet kan føre til ulike personlighetsutforminger og til forskjellige måter å forholde seg på til seg selv og andre. Man kan ikke ha et enten-eller syn på individualistisk eller kollektivistisk oppdragelseskultur. Det er mer hensiktsmessig å se i hvilken grad individualistiske trekk kontra kollektivistiske trekk dominerer den enkelte kultur og på hvilke områder i samfunnet de gjør seg gjeldene (Jávo, 2019, s. 33).

3.2.1 Individualistisk

For kulturer som er dominert av individualistiske verdier, og som legger vekt på enkeltindividers uavhengighet, vil målet for oppdragelsen være et mest mulig selvforsynt, autonomt menneske som selv bestemmer sine sosiale relasjoner til andre, og som primært ivaretar sine egne interesser (Jávo 2019, s. 66). I det individualistiske samfunnet setter foreldrene ulike rammer rundt det lille barnet (Skytte, 2019, s. 99). Etter hvert når barnet blir eldre, får det større forutsetninger for selv å ta avgjørelser som angår veien videre i livet. Målet er at barnet skal utvikle sin indre kontroll slik at foreldrene kan stole på barnet når det flytter ut. Det er nødvendig at barna etter hvert frigjør seg fra de tette båndene til foreldrene. Å frigjøre seg er en del av barnets normale utvikling. Vi kan finne individualistiske samfunn i vestlige kulturer, som Nord- og Mellom-Europa, USA, Canada og Australia (Jávo 2019, s. 66).

3.2.2 Kollektivistisk

Innenfor en kollektivistisk kulturramme dreier oppdragelsen seg om å veve barnet inn i et nett av relasjoner og forpliktelser overfor andre (Jávo, 2019, s. 67). I slike kulturer er det vanlig at også andre familiemedlemmer deltar aktivt i oppdragelsen. En kollektivistisk orientert person er kjennetegnet av imøtekommenhet, omsorg og avhengighet av andre samtidig av begrenset selvutfoldelse. Barna betraktes som familiens livsforsikring når de blir gamle, derfor er opplæring til lydighet viktig i oppdragelsen. I det kollektivistiske oppdragelsen settes det ikke så mange rammer rundt livet til det lille barnet (Skytte, 2019, s. 99). Men etter hvert som det vokser opp og blir ungdom, settes det mer markante rammer rundt ungdommens livsførsel. Familien blir sett på som en trygg og harmonisk havn. Vi kan finne kollektivistiske kulturer i for eksempel Asia, Afrika og Latin-Amerika (Jávo, 2019, s. 67).

I Norge er det utfordrende å sette strenge rammer rundt ungdommens livsførsel, fordi foreldre har lite makt over barnet. Det er det offentlige, som har myndighet til å utsette barnet for tvang i oppdragelsesøyemed (Hennum, 2015, s. 134). Når barnet blir ungdom kan ikke foreldrene påberope seg en posisjonsbasert autonomi lengre (Hennum, 2002, s. 337). Barns autonomi og rettigheter i samfunnet setter grenser for hvor mye foreldrene kan bruke autoritetsutøvelse. Der ungdommens rettigheter skyver foreldrenes autonomi borte, og

foreldrene blir skyldige dersom de bruker makt i form av tvang i forhold til ungdommen (Hennum, 2002, s. 340). Det er nå kun samfunnet som kan plassere ungdommen på institusjon ved bruk av tvang.

3.3 Frykten for barnevernet

Frykten for barnevernet er et kjent tema når det er snakk om innvandrere og barnevernet i forskning (Paulsen & Berg, 2021, s. 26 og Fylkesnes, Iversen, Bjørknes & Nygren, 2015, s. 82). Jeg har valgt å fokusere på Fylkesnes et al. (2015) sine funn i forskningen når jeg videre skal ta med temaet i drøftingen.

Begrepet frykt kan forstås i vid forstand, det vil si å omfavne negative følelser som frustrasjon, avmakt og ambivalens (Fylkesnes et al., 2015, s. 82). Det kan være problematisk å se på frykten som ensidig i relasjon til individuelle møter og profesjonell kommunikasjon. Fordi det legger til grunn en oppfatning av at frykten handler om kunnskapsmangel, rykter og misforståtte annenhåndserfaringer (Fylkesnes et al., 2015, s. 82). Slike forståelser kan framstille klientene som mangelfulle, med behov for riktig kunnskap. Kunnskap om frykt kan derimot synliggjøre sosial urettferdighet. Fylkesnes et al. (2015) forsket på temaet frykten for barnevernet hvor de intervjuet 10 informanter med flyktningbakgrunn. Forskningen tydeliggjorde tre fremtredende temaer 1. barnevernet bare tar barn. 2. Barnevernet går ikke i dialog med foreldrene. 3. barnevernet diskriminerer (Fylkesnes, et al., 2015, s. 87). Forskningens analyse viser til at etniske minoriteters frykt for barnevernet kan forstås i lys av krenkelser – som frykt for å bli fratatt barna, bli usynliggjort, samt bli diskriminert. Forskning viser at for å motarbeide frykten er det viktig å bruke tid på å bygge opp en god relasjon mellom ansatte og etniske minoritetsfamilier (Berg et al. 2017, s. 72 og Haugen, Paulsen & Caspersen, 2017, s. 38). Forskning tyder også på at anerkjennelse er en viktig faktor.

Selv om frykten og mistilliten er stor, viser barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2021) at tillitten til barnevernet er styrket i den norske befolkningen. Hvor over halvparten av befolkningen har god tillit til barnevernet.

Det er utarbeidet en handlingsplan for hvordan man skal bedre tillitten mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016-2021). Eksempler på tiltak er fokus på barns individuelle og kulturelle behov, støtte foreldre i

foreldrerollen og videreutvikle kvalitet og åpenhet i barnevernets arbeid. Noen av tiltakene er allerede påbegynt.

3.4 Ulike faktorer som forklarer innvandrerbefolkningens møter med barnevernet.

Minoritetsrelaterte faktorer springer ut fra en forskning gjennomført av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet i perioden 2014-2017 (Berg & Paulsen, 2021, s. 20). Prosjektet hadde tre delstudier hvor det var benyttet ulike datakilder. Forskingen tar for seg ulike faktorer barnevernet må ta hensyn til i møtet med innvandrerfamilier. Forskingen kom til slutt fram til tre områder som bør gis spesielt fokus for å utvikle et barnevern som har kompetanse og arbeidsmåter som gjør dem i stand til å møte innvandrerfamilier på en god måte. Områdene var å bekjempe myter, kommunikasjon, informasjon og kompetanseutvikling (Berg & Paulsen, 2021, s. 20).

3.4.1 Minoritetsrelaterte faktorer

Minoritetsrelaterte faktorer er faktorer som er systematisk forskjellige fra majoritetsbefolkningen, og som bidrar til å skape eller opprettholde avstand mellom minoritet og majoritet (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Det kan knyttes til maktaspektet ved at majoriteten kjenner samfunnets spilleregler, kjenner de kulturelle kodene og behersker språket. De ulike faktorene kan vær med på å påvirke møtene med innvandrerfamiliene.

Den første faktoren er kulturforskjeller som kan handle om ulike forståelser for barn og barndom, ulike syn på oppdragelsesformer, og det kan knyttes til begreper som autonomi, likestilling, likeverd og medvirkning (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Forskning viser at det kan være fare for at barnevernet kan være for kulturrelativistisk som betyr at barnevernet aksepterer oppdragelsesformer i minoritetsmiljøer som de ikke ville ha akseptert majoritetsbefolkningen (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Dette har Storhaug, Langsrud, Sørлие, Jørgensen & Kojan (2022) funnet elementer av i sin artikkel som setter søkelys på økt bevissthet om hvordan familier sine sosioøkonomiske- og kulturelle bakgrunn påvirker vurderinger og beslutningstaking. Eller på den andre siden at barnevernet har et for

etnosentrisk perspektiv hvor man legger kulturelle faktorer bort fra vurderingene (Berg & Paulsen, 2021, s. 24).

Den andre faktoren er mangelfull informasjon, denne faktoren innebærer at innvandrere har manglende informasjon på hva formålet til barnevernet egentlig er (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Deres inntrykk av barnevernet er at de er en instans som tar barn og derfor har mange innvandrere en gjennomgående mistillit til barnevernet. Selv om det er en del kurs rundt hvordan barnevernet arbeider betyr det ikke at kunnskapen når ut til alle.

Den siste faktoren er betydningen av sosiale nettverk (Berg & Paulsen, 2021, s. 26). Nettverk har betydning for mestring, sosial integrasjon og opplevelse av tilhørighet. Mange innvandrere har lite nettverk, spesielt etter den første tiden etter ankomst til Norge. For de fleste barnefamilier spiller slekt og venner en sentral rolle både som samtalepartnere, veiledere og avlaster. Mange innvandrere står også utenfor arbeidslivet som gjør at de mister de naturlige møtepunktene. Språk og nettverk er nøkkelen til informasjon, og informasjon reduserer sannsynligheten for at du ser på deg selv som en «outsider» (Berg & Paulsen, 2021, s. 26).

De ulike faktorene ønsker å formidle at forhold ikke kan forklares utelukkende av kulturforskjeller, men flere sammensatte faktorer som også må belyses i møtet med minoritetsfamilier.

3.4.2 Levekårsfaktorer

Innvandrerbefolkningen representerer en sosial- og økonomisk underklasse i Norge (Berg et al., 2017, s. 5; Kojan & Storhaug, 2020, s. 136). Sosioøkonomiske faktorer påvirker likevel i mindre grad forekomsten av barnevernstiltak for etniske minoriteter sammenlignet med majoritetsbefolkningen. I innvandrerbefolkningen er levekårssituasjonen i stor grad knyttet til botid, som eksempelvis dårlige opplevelser av sosial støtte på grunn av lite nettverk av familie og venner, det kan også knyttes til at større andel bor i kommunal bolig (Storhaug, Kaasbøll, Ulset & Fauske, 2021, s. 55). Årsakene til levekårsproblemer i majoritetsbefolkningen har til dels andre årsaker enn i minoritetsbefolkningen og vil i mange tilfeller ha sammenheng med sosiale problemer som i seg selv kan være risikofaktorer knyttet til barns omsorgssituasjon (Berg et al., 2017, s. 5).

3.4.3 Flyktningerelaterte faktorer.

Flyktningbakgrunn øker sannsynligheten for at det iverksettes hjelpetiltak (Berg & Paulsen, 2021, s. 29). For familier med flyktningbakgrunn vil krig, flukt og mulig traumbakgrunn gjøre at belastningene på familiene øker. Asyltilværelsen som også forekommer i en fluktprosess, representerer en risikofaktor. Mange sliter psykisk med depresjon, angst og traumer. Disse belastningene kommer da i tillegg til andre minoritetsrelaterte faktorer som norskkunnskaper, kjennskap til det norske samfunnet, lite nettverk og bekymringer rundt økonomi.

3.5 Etnisk identitet i ungdomsfasen

Ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn kan ha utfordringer knyttet til sin etniske identitet. Etnisk identitet er den psykologiske tilknytningen til egen etnisk gruppe (Jávo, 2019, s. 23). Det handler om hvor bevisst man er sin egen etnisk bakgrunn og hvordan man etnisk sett definerer seg. Etnisk identitet er i konstant forandring og oppstår i møtet med andre etniske grupper (Jávo, 2019, s. 23).

Flere minoritetsungdommer utvikler en høy grad av flerkulturell kompetanse og evne til å skifte mellom kulturelle koder (Jávo, 2019, s. 24). Men å forholde seg til to forskjellige kulturelle verdisystemer er krevende. De kan oppleve rollekonflikter, uforenelige forventninger og motsatt respons på egen atferd i spenningsfeltet mellom egen kultur og majoritetskulturen. Det å skulle innlemme normer og verdier fra kulturer som ofte ikke harmonerer med hverandre, kan skape frustrasjon og stress (Jávo, 2019, s. 24). Man kan havne i en verken eller posisjon hvor man ikke blir akseptert av noen av gruppene. Er man selv i en fase der man er usikker på sin egen etniske identitet, og samtidig opplever at omgivelsene har negative holdninger til ens etnisk gruppe, kan risikoen for å utvikle problemer øke (Jávo, 2019, s. 24).

3.6 Kulturpsykologi og differensialdiagnostisk som perspektiv

Etter å ha analysert datamaterialet finner jeg at det informantene forteller kan ha likhetstrekk og ses i lys av kulturpsykologi som teoretisk perspektiv. Hvor differensialdiagnostikk kan brukes som verktøy for å forstå de utfordringene etniske minoriteter møter. Begrepene har ulike hensikter, men utfyller hverandre.

3.6.1. Kulturpsykologi

Kulturpsykologien har blikk på det som skiller mennesker fra hverandre og det som binder dem sammen, som i denne oppgaven vil være aktuell å skille mellom seg selv og andre på bakgrunn av makt og etnisitet. Å være bevisst eget ståsted, er en forutsetning for å kunne si noe meningsfullt om den andre. Den viser til normative synspunkter som er rådende for norsk kontekst, og finner alternativer til disse (Weele & Karlsen, 2021, s. 84). Metodikken stiller spørsmålet: Kan situasjonen forstås på en annen måte enn den forståelsen som er opplagt for meg (Weele & Karlsen, 2021, s. 81)?

Kunnskap om kulturell variasjon skal ikke hindre oss i å gjøre vurderinger, men det skal i stedet bidra til å forme prosessen man går gjennom før man konkluderer (Weele & Karlsen, 2021, s. 85). Det tar for seg om det er innhentet vesentlig informasjon, og om denne informasjonen er pålitelig. Dette gjelder også i forhold til etniske minoriteters erfaringer med barnevernet, og deres kunnskap og tanker om barnevernet.

Etnosentrisme er et sentralt begrep i kulturpsykologien. Begrepet etnosentrisme brukes for å beskrive en type skjævtolkninger som er basert på eget kulturelt normgrunnlag, og som handler om at man synes ens eget verdigrunnlag er mest riktig (Weele & Karlsen, 2021, s. 82). Kulturen man er en del av, former vår forståelsesramme og legger føringer for hvordan vi møter andre både som familie og som barnevernsansatt (Weele & Karlsen, 2021, s. 82).

Kulturpsykologien kan sette fokus på ulike tema som er aktuell i dag, som diskusjoner rundt om barnevernet møter familier med assimilering eller integrering (Weele & Karlsen, 2021, s. 87)? Blir majoritetens normgrunnlag førende for hva som er riktig og galt, og for hvordan barnevernet skal gå fram når omsorgsbetingelser er dårlige? Kunnskap om andre måter å utrede problemer, organisere omsorg, kommunisere og samarbeide på kan styrke barnevernets

treffsikkerhet. Det kan påvirke hvordan etniske minoriteter opplever relasjonen med barnevernet (Weele & Karlsen, 2021, s. 87).

Kulturpsykologien forsøker å se den andre innenfra og seg selv utenfra (Weele & Karlsen, 2021, s. 87). Gjennom å sette seg inn i hvordan det er å være den andre både på mikro- og makronivå, dvs. i egen familie, i samfunnet og i den større kulturelle konteksten (Weele & Karlsen, 2021, s. 87). For å knytte dette opp mot det som skal drøftes vil det muligens bli aktuelt å se etniske minoriteter innenfra og barnevernet utenfra for å få forståelse av etniske minoriteters opplevelser med barnevernet.

Kategorisering av etniske grupper brukes noen ganger som sannheter om den enkelte på individnivå, noe som kan gi helt feil svar. Det er et mål at subjektet beskriver seg selv, og at man tilstreber sammensatte beskrivelser heller enn overforenklinger (Weele & Karlsen, 2021, s. 87).

En forutsetning for et godt kulturpsykologisk perspektiv er å være bevisst midlertidig ensidighet (Weele & Karlsen, 2021, s. 90). Det betyr at etniske minoriteter legger vekk sine forventninger til barnevernet, og at barnevernet også legger bevisst til side egen bekymring og eget faglig ståsted. Det å forstå før man mener noe, ikke være opptatt av å mene noe tidlig i samarbeidet. Man inntar en «ikke-vite» posisjonen, som noen kaller for empati, nysgjerrighet eller aktiv lytting (Weele & Karlsen, 2021, s. 90).

Kulturpsykologi kan også vurdere maktskjevheter. Dine holdninger kan ikke skjules, den merkes umiddelbart av den andre. Dette kan gå ut over minoritetsfamiliene. Den profesjonelles bevissthet må derfor gjennomsyres av kunnskap omkring det å være minoritet, og hvordan det kan påvirke relasjonen (Weele & Karlsen, 2021, s. 91).

Kulturpsykologi kan også ta for seg temaet mistillit til barnevernet. Grunnleggende mistillit basert på deres kjennskap til andres erfaringer med barnevernet kan forekomme. Mistillit kan ha mange uttrykksformer, som tilbakeholdenhet, hårsårhet, aggresjon, taushet, eller å bli avvæpnende, underkastende og føyelig. Det er derfor viktig å starte relasjonen med anerkjennelse, respekt og tid (Weele & Karlsen, 2021, s. 93).

3.6.2 Differensialdiagnostikk

Når kulturpsykologi tar for seg hvordan man kan få økt kvalitetsinformasjonen fra våre informanter, kan differensialdiagnostikken sortere denne informasjonen.

Differensialdiagnostisk metode legger til grunn at ulike tilstander kan ha helt eller svært like symptomer (Weele & Karlsen, 2021, s. 94). Det vi observerer kan ha mange forskjellige årsaksforklaringer. Differensialdiagnostikk kan være aktuelt for å forstå familiene på en bedre måte, og ikke forhaste konklusjoner kun ut ifra barnevernsansattes verdier og forståelser.

Munro (2002, s. 117) bekrefter effekten av å sortere problemene gjennom det hun kaller et beslutnings-tre. Gjennom et beslutnings-tre kan man ut ifra en stamme trekke ut mulige årsaker til problemet, og ut ifra dette trekke ut mulige årsaker til årsakene til problemet osv. Gjennom å tegne det som en matematisk framstilling lignende et tre. Treet er med på å hjelpe barnevernsansatt med å analysere sine beslutninger (Munro, 2002, s. 120).

Fremgangsmåten i en differensialdiagnostisk tilnærming er å først utarbeide en liste over mulige forklaringer på problemene som foreligger (Weele & Karlsen, 2021, s. 95). Etter utarbeidelsen av listen foretar barnevernsansatte en nøytral vurdering av hypotesene på den listen og teste dem eventuelt for å bekrefte eller avkrefte. Videre vurderer man behovet for ytterligere informasjon eller testing. Etter hvert som saken utvikler seg og resultatet av tester foreligger, oppdaterer barnevernsarbeideren listen over mulige årsaker. På denne måten blir årsakene stående åpne og ikke lukket for tidlig. Til slutt gjør barnevernsarbeideren en vurdering av hva som er mest og minst sannsynlig, og hva som ikke må overses på grunn av alvorlighetsgrad. Tanken er at den årsaken man står igjen med til sist, er den årsaken som er mest gjeldene for problemet (Weele & Karlsen, 2021, s. 97).

4.0 Stegvis-deduktiv induktiv metode

I dette kapitlet skal jeg starte med å gjøre rede for forskningens vitenskapelige posisjonering samt forskerens posisjon. Videre vil den metodiske tilnærmingen bli presentert. Etterpå vil intervjusituasjonen bli forklart gjennom intervjuguide, rekruttering og utvalg, gjennomføringen av intervju og transkribering. Til slutt vil analyseprosessen bli presentert etterfulgt av tanker rundt validitet og reliabilitet og forskningens etiske betraktninger.

Ettersom oppgavens formål er å få innblikk i hvordan møtet mellom etniske minoriteter og barnevernet oppleves vil kvalitativ metode være det som kan passe best til informasjonsinnhenting. Dette fordi man da kan gå mer i dybden på temaet barnevernsmøter.

4.1 Vitenskapsteoretisk posisjonering

Oppgaven vil være empiridrevet der informantene er med på å bestemme hva som er viktig å snakke om når det gjelder møtet med barnevernet. Hvordan man opplever møtet med barnevernet kan muligens være subjektivt, og hva samfunnet ser på som god barneoppdragelse og godt samarbeid kan trolig ses på som sosialt konstruert. Derfor tenker jeg at oppgavens vitenskapelige posisjonering vil ha et sosialkonstruktivistisk perspektiv. I et sosialkonstruktivistisk perspektiv undersøker vi de sosiale prosessene som ligger til grunn for at et fenomen forstås på den måten det gjør (Solvang, 2020, s. 248). Vi er ikke ute etter årsak, men etter forståelsesrammen som skapende kraft. Perspektivet legger til grunn at vi mennesker skaper vår verden og de fenomenene som omgir oss (Solvang, 2020, s. 248). Her vil det bli satt søkelys på individuelle opplevelser i møte med barnevernet, der det er informantene som konstruerer vitenskapen. Sosialkonstruktivistiske perspektivet setter søkelys på språket og betydningen den har for vår oppfatning av virkeligheten (Thagaard, 2018, s. 40). Sosialkonstruktivismen mener at studier av kulturelle diskurser gir utgangspunkt for analyser av den kulturen hvor diskursen er representert, og analyser av hvordan individer forholder seg til kulturen. En diskurs kan defineres som en bestemt måte å tale om eller forstå verden på (Thagaard, 2018, s. 40). Sosialkonstruktivismen vil derfor være oppgavens vitenskapsteoretiske grunnlag.

Det vil også være en hermeneutisk vinkling i oppgaven, hvor hermeneutikken utgjør rammen knyttet til fortolkning av data fra intervjuene. Hermeneutikkens mest sentrale teoretiker Gadamer (Thomassen, 2020, s. 169) mener at forståelse er et grunnleggende trekk ved enhver erfaring, en grunnleggende struktur ved det å være menneske. Det informantene forteller vil bli sett på som fenomener som forskeren kan forsøke å gi mening til. Jeg tenker derfor at oppgaven vil ha både sosialkonstruktivistisk og hermeneutisk perspektiv. Hvor jeg ønsker å finne teorier ut ifra det informantene forteller. Deretter vil jeg som forsker bruke drøftingen til å trekke inn eksisterende teorier for å forstå de utfordringene etniske minoriteter møter. Derfor kan perspektivene utfylle hverandre.

Det er viktig for meg som forsker å lytte til det informanten forteller. Da får jeg innsikt i deres erfaringer, og hvilke meninger de gir erfaringene. Det som etniske minoriteter er opptatt av i møtet med barnevernet kan være et konkret fenomen, men hver enkelt informant kan erfare og oppfatte det på ulike måter. På samme måte kan ulike forskere som lytter til de ulike erfaringene oppfatte informasjonen på ulik måte. Derfor vil forskerens forståelseshorisont, hvordan man som forsker oppfatter et fenomen på ulike måter, ha noe å si for hva man legger merke til. En forståelseshorisont er helheten av vår historiske betingende forforståelse (Thomassen, 2020, s. 170). Vi kan ikke sette fordommene våre bort når vi skal fortolke hva materialet kan bety, dette er et sentralt element i hermeneutikken (Thomassen, 2020, s. 169). Derfor vil neste tema handle om min posisjon som forsker.

4.1.1 Egen posisjon

Oppgaven vil bli påvirket av at jeg som forsker er en ung jente som er født og oppvokst i Norge. Min fagbakgrunn er bachelor i Sosialt arbeid, og går nå master i barnevern.

Jeg har selv lite erfaring både med barnevernet og etniske minoriteter som er i kontakt med barnevernet. Mye av den kunnskapen jeg har fått om barnevernet har vært gjennom studiene. Selv om jeg har valgt å ikke sette meg inn i teori om hvordan etniske minoriteter opplever møtet med barnevernet før datainnhenting, har studiene jeg har gått på inneholdt litt om temaet, og har derfor gjennom masteren fått noen forforståelser likevel rundt utfordringer knyttet til møtet med barnevernet.

Det at jeg er en ung jente født av etnisk norske foreldre fører til at jeg blir forstått som en del av majoriteten. Dette kan muligens føre til at informantene møter meg med et syn på at jeg er en del av en annen kulturell gruppe enn de. Dette vil muligens være med på å påvirke hvordan informantene uttrykker seg under intervjuene, samt hvordan de forholder seg til meg som forsker. Informantene kunne snakke til meg både som «deg som norsk» og «dere som jobber i barnevernet». Informantenes tanker om meg som forsker, var derfor med å prege intervjusituasjonen i noen grad.

Hvordan forskningen blir presentert i oppgaven vil trolig bli påvirket av min posisjon og bakgrunn. Dette ut ifra hva som blir fokusert på av tema og hvordan jeg framstiller og besvarer min problemstilling.

Jeg er også en person med høyere utdanning og tilhører en arbeiderklasse, og min bakgrunn, etnisitet og sosiale posisjon vil trolig også påvirke intervjusituasjonen. Den måten jeg ser ut og den måten jeg oppfører meg på kan vekke noen forforståelser hos informantene som vil sette rammer for kommunikasjonen. Også motsatt kan møtet med personer med annen kulturell bakgrunn enn min egen, føre til at jeg tar forhastede konklusjoner. Som at jeg kan anta hvilke verdier informantene har, uten at de stemmer. Dette er noe jeg må være bevisst på før møtene, som kan gjøre at jeg kan forberede meg på en best mulig måte.

4.2. Metodisk tilnærming

Oppgavens målsetting er å få tak på etniske minoriteters opplevelse av samarbeidet med barnevernet. Jeg fant derfor det mest aktuelt å bruke kvalitativ metode og gjennomføre intervjuer for å samle inn data til forskningen. Det mest hensiktsmessige vil da videre være å intervjuer familier for å få en forståelse av opplevelsene. Ved å benytte intervju som kvalitativ metode får forskeren innsikt i menneskers meninger, virkelighetskonstruksjoner og persepsjoner (Mehmetoglu, 2004, s. 67). For å få innsikt i hvordan andre mennesker tenker eller føler rundt møtet med barnevernet finner jeg det å snakke med dem som det beste for å samle inn mest empirinært materiale.

Studien vil basere seg på kvalitative data som innhentes gjennom semi-strukturerte intervjuer. Semi-strukturerte intervjuer vil si en intervjusituasjon, hvor samtalen drives av åpne spørsmål

som gir informantene mulighet til å gå i dybden der hvor de har mye å fortelle (Tjora, 2012, s. 105). Dette vil gi god innsikt i informantenes egne erfaringer, tanker og følelser rundt de tema som oppgaven omhandler (Silverman, 2017, s. 9). Kvalitativ metode innebærer å fremheve prosesser og mening som ikke kan måles i kvantitet eller frekvens (Denzin & Lincoln, sitert i Thagaard, 2018, s. 15). Kvalitativ viser til kvalitetene, det vil si egenskapene eller karaktertrekkene ved de sosiale fenomenene vi studerer, det kan derfor gi mye kunnskap om få enheter som gir dypere innsikt i et tema (Repstad, sitert i Thagaard, 2018, s. 15).

Teorikapitlet mitt ble utformet etter innsamling av data, dette fordi jeg valgte å ikke lese for mye på temaet før datainnsamlingen. Jeg tok dette valget fordi jeg ønsket å basere forskningen min på informasjonen informantene ga meg, ikke det teorien viser fra før. Likevel vil det ikke være helt mulig å ikke bli styrt av noen forforståelser jeg hadde fra før av, som viser seg i spørsmålet i intervjuguiden «hva tenkte du om barnevernet før du kom i kontakt med dem?». Min forforståelse viser seg gjennom at jeg har lest og hørt mye at etniske minoriteter har fått hørt skrekkehistorier om barnevernet. Som jeg ønsket å ta med og utforske videre i min forskning.

Likevel ønsket jeg et forsøk på at valg av litteratur på feltet skulle utarbeides etter at jeg fikk høre hva informantene var opptatt av. Jeg ville være åpen for nye opplysninger som kunne dukke opp underveis i forskningen som kunne sette problemstillingen i nytt lys (Charmaz, 2014, s. 18). Dette gjorde at jeg valgte å ha en intervjuguide med få spørsmål, hvor vi heller gikk dypere inn i ulike tema. Dersom jeg oppfattet at det var andre tema informantene synes var mer aktuelle, kunne jeg gå dypere inn i disse under intervjuer eller trekker det inn i min forskning til senere intervju. Få spørsmål var med på å skape trygghet hos meg som fersk forsker og samtidig vise informantene at jeg tar vedkommende på alvor gjennom å være godt forberedt og stille meg åpen med så kort tid til rådighet.

Å ta kontakt med instanser som kunne hjelpe med å skaffe informanter krevde mye tid og ressurser, og var mye mer krevende enn det jeg hadde sett for meg. Derfor endte jeg opp med å gjennomføre intervjuene fortløpende, der alle fikk de samme åpne spørsmålene. Jeg transkriberte alle intervjuene samlet, etter at alle intervjuene var gjennomført. Dette førte til at mitt ønske om å være inspirert av grounded theory rundt analysedelen ble utfordrende å følge opp, hvor grounded theory har et fokus på theoretical sampling hvor man skal transkribere mellom hvert intervju og videre endre intervjuguiden ut ifra hva man har funnet ut av i

tidligere intervjuer (Charmaz, 2014, s. 199). Jeg synes likevel den mest interessante måten å ha en intervjuguide på var å ha få åpne spørsmål som kunne få informanten til å fortelle fritt om temaet. Metoden endte med å ha en tilnærming som er nærmere Aksel Tjoras kvalitative metode ved bruk av semi-strukturerte intervju og stegvis-deduktiv induktiv metodikk i analysen som blir presentert senere (Tjora, 2012).

4.3 Intervjuguide

Som nevnt tidligere valgte jeg å utarbeide en intervjuguide med åpne spørsmål hvor hensikten var å gi en støtte under samtalen og tydeliggjøre et fokus overfor informanten. På den ene siden ønsket jeg at informanten skulle fortelle fritt om det de var opptatt av, om sine opplevelser, tanker og følelser. På den andre siden kan ingen føringer i intervjuet skape usikkerhet hos informanten, og det er derfor min oppgave å ivareta informanten i intervjusituasjonen slik at det blir en fin opplevelse å delta i forskningen.

Spørsmålstillingene til min intervjuguide ble inspirert av Rachlew, Løken & Bergestuen (2021) som har skrevet bok om den profesjonelle samtalen. Det som inspirerte meg var hvordan tema som makt og tillit kunne være med på å styre samtalen, og at det er viktig at jeg som forsker er bevisst dette. Boka gikk gjennom prosessen stegvis fra planlegging til avslutning. Hvor også praktiske elementer som hvordan stress stjeler kognitiv kapasitet og hvor vi plasserer oss i rommet var sentralt. SMART metoden har et fokus på at informanten skal ha mest mulig fri forklaring, som er sammenlignbart i forhold til hvordan jeg ønsket å gjennomføre intervjuene (Rachlew et al., 2021, s. 171). Jeg tok også med meg gode tips til hvordan formulere spørsmål inn i intervjuguiden som å ikke ha med så mye informasjon inn i spørsmålene, å bygge intervjuet på svarene, ikke spørsmålene, og å etablere enighet (Rachlew et al., 2021, s. 208). Samtidig anbefaler SMART metoden å avslutte intervjuet med å spørre om det er noe mer informantene har lyst til å si, som jeg også tok med inn i min intervjuguide.

Jeg valgte derfor å ha en delvis strukturert intervjuguide, hvor temaet var fastlagt på forhånd, men kunne endres underveis i intervjuene (Thagaard, 2018, s. 91). Da kunne jeg både følge med på intervjupersonens fortelling og samtidig følge med på om temaene som belyser problemstillingen ble besvart. Dette fordi jeg ønsket å møte informantene med så lite

forhåndsoppfatninger som mulig. Siden jeg hadde noen tanker etter å ha hatt en del undervisning på dette feltet, så jeg det som en god måte å innhente informasjon på.

Opgaven har som hensikt å se på etniske minoriteter sin opplevelse med barnevernet, og derfor vil det være hensiktsmessig å la informantene snakke fritt om det de mener er viktig. Konsekvensen av at informantene snakker fritt er at det kanskje kan bli en del datamateriale som kan være vanskelig å sammenligne. Men forhåpentligvis vil det likevel være mulig. En annen konsekvens er at lengden på intervjuene varierte i større grad ut ifra hvor mye informantene hadde å fortelle om temaene. Det å ha få spørsmål gjorde det mulig for meg å stille flere oppfølgingsspørsmål til det informantene forteller om, og å kunne gjennomføre intervjuene med tålmodighet. Noe jeg var glad for da jeg gjennomførte intervjuene. Jeg fikk erfaring med at stillhet gjorde at informanten fikk litt ekstra betenkningstid og kom ofte fram med mer informasjon til spørsmålene, dette samsvarer også med SMART-metoden som verdsetter stillhet som del av god aktiv lytting (Rachlew et al., 2021, s. 188). Intervjuguiden hadde tema som erfaringer med barnevernet, tanker rundt kulturkompetanse i barnevernet og tips til barnevernet som skal møte en familie med innvandrerbakgrunn for første gang. Jeg opplevde at spesielt det siste spørsmålet om tips gjorde at informantene kom med mange gode tanker. Årsaken til dette kan kanskje være at man gikk bort fra å snakke om deres erfaring til å snakke generelt om barnevernet. Samtidig kunne det kanskje være lettere å fortelle om hvordan de synes barnevernet kan gjøre en bedre jobb når de ikke må gå ut ifra sin situasjon, men heller snakke om situasjonen generelt.

4.4 Rekrutering og utvalg

Gjennom rekrutteringsprosessen startet jeg med en annen problemstilling enn det jeg til slutt endte opp med. I utgangspunktet tenkte jeg at rekrutteringen skulle foregå gjennom kontakt med barnevernkontor for å undersøke muligheten for at de kunne bidra med å skaffe informanter til forskningen. Helst to kontor med erfaring fra å arbeide med familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Kontorene skulle videre sende ut infoskriv som jeg hadde laget til familier og barnevernansatte. Utvalget ville da bestå av familier med etnisk minoritetsbakgrunn og barnevernansatte med erfaring fra arbeid med familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Bakgrunnen for at jeg ønsket å ha med både barnevernansatte, og familiene var for å få en bred forståelse av møtene.

Etter å ha tatt kontakt med mange barnevernkontor opplevde jeg at kontorene hadde for høyt arbeidstrykk, og hadde dessverre ikke kapasitet til å hjelpe til med å skaffe informanter til min forskning. Man kan stille spørsmål rundt hvorfor barnevernkontor var så lite behjelpelig med å skaffe informanter, om det bare er for stressende arbeidshverdag? Eller om det også kan handle om at barnevernet kanskje var usikker på hva jeg kom til å finne ut, og var derfor ikke like behjelpelig som en objektiv instans. Noe jeg synes er synd, ettersom jeg tror flere barnevernkontor hadde hatt godt av å få innsikt i hvordan brukerne opplever kontakten til å bedre tilbudet for familiene. Derfor måtte jeg tenke nytt og endre strategi. Jeg tok derfor i stedet kontakt med flyktingtjenester i ulike kommuner. Det gjorde at jeg lettere fikk positivt svar og fant til slutt to steder som kunne hjelpe til med å skaffe informanter. Jeg valgte derfor å trekke ut barnevernansatte som informanter til min forskning, og endte med kun å konsentrere meg om familiene sine opplevelser med barnevernet.

Jeg er usikker på om det kan ha betydning for om det er barneverntjenesten eller flyktingtjenesten som utgjorde døråpneren til informanter. Etter å ha snakket med de ulike kontorene opplevde jeg muligens at flyktingtjenesten hadde tettere kontakt med informantene enn det barnevernstjenesten hadde, og at mine kontaktpersoner hadde mulighet til å snakke med og forberede familiene til intervjuene. Jeg opplevde at informantene var trygge på flyktingtjenesten som hjelpere, og som jeg opplevde i samtalene hadde ikke informantene samme forholdet til barnevernansatte. Så det å ta kontakt med flyktingtjenestene framfor barneverntjenesten kunne kanskje være en grunn for at informanten takket ja til å være med og opplevde intervjuet som greit å være med på.

De jeg ønsket å intervju ble valgt gjennom strategisk utvelging. Det er basert på at jeg systematisk velger personer eller enheter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54). Mine kriterier ble derfor at jeg satte en maksgrense på fire år på sist gang familiene hadde vært i kontakt med barnevernet. Jeg valgte ikke lengre enn fire år fordi det kan være lettere å finne familier som har avsluttet forhold til barnevernet enn familier som er midt i en belastende situasjon i hjemmet. Mye kan ha skjedd rundt kulturperspektivet på fire år, på grunn av økende kompetansefokus. Men fire år er likevel ikke så langt unne til at barneverntjenesten har endret seg i for stor grad. Et annet kriterium var at familiene med innvandrerbakgrunn skulle komme fra et ikke-vestlig land med annen kulturell bakgrunn enn Norge. Jeg ønsket helst at de skulle ha nok norsk-kunnskaper til å ha et intervju uten tolk. Etter hvert forsto jeg at dette ble en

utfordring, og endte opp med at halvparten av samtalen ble gjennomført med tolk etter informantens ønske. Ut over dette spilte ikke alder, kjønn eller utdanning noen rolle.

Jeg endte til slutt med et utvalg av seks informanter fra to ulike kommuner. Utvalget besto av halvparten kvinner og menn i forskjellige aldre som er født i et annet land enn Norge, der alle har ulike erfaringer fra barnevernet. Noen av informantene var fortsatt i kontakt med barnevernet, andre hadde ikke vært i kontakt med barnevernet på nesten fire år.

4.5 Datainnsamlingen

Før jeg begynte med datainnsamlingen brukte jeg mye tid på å bli godt kjent med intervjuguiden. I forkant brukte jeg også tid på å bli kjent med lydopptaker og hvordan bruke tolk. Det er viktig å møte forberedt, slik at informantene skjønner at de blir tatt seriøst, og at man som intervjuer leder prosessen på en slik måte at informantene har rom til å snakke mest mulig fritt.

Intervjuene ble gjennomført på ulike steder. Både hjemme hos informantene, på kontor hos de ulike flyktningetjenestene og videomøte. På grunn av Covid-19 ble jeg utfordret på å være kreativ i hvordan å få gjennomført intervju. Intervjuene varte mellom 30 og 60 minutter. Uavhengig av hvor intervjuene fant sted ble gjennomføringen ganske lik. Jeg begynte med å informere om samtykke, der jeg fikk informanten til å skrive under et samtykkeskjema før samtalen, de fikk også med seg et eget hjem. Jeg forklarte om anonymitet og retten til å trekke informasjon tilbake, og å si nei hvis man ikke ønsker å svare på noen spørsmål. Jeg spurte også om å få godkjenning til å bruke lydopptaker, noe alle samtykket til. Jeg informerte til slutt litt om hva oppgaven min handler om.

Etterpå gikk jeg gjennom spørsmålene. Som nevnt tidligere var formålet at jeg skulle si minst mulig og la informantene fortelle fritt om sine erfaringer. Noe som opplevdes som en positiv fremgangsmåte. Noen ganger måtte jeg si ifra om at vi måtte komme tilbake til temaet oppgaven handlet om når samtalen sporet av. Under samtalen var det viktig å ha kontroll på klokken, siden en intervjusituasjon kan være veldig utmattende. Jeg måtte også passe ekstra godt på når det var bruk av tolk, fordi når samtalen begynte å nærme seg slutten, måtte jeg benytte tolken til å få en god avslutning på intervjuet. Jeg sa derfor ifra når vi nærmet oss

slutten av intervjuet. Noen ganger valgte jeg å ta bort siste spørsmål om råd til familiene, for å heller gi litt tid til om informantene hadde noe mer som de synes var viktig eller om de hadde noe spørsmål. Etter at intervjuet var ferdig pratet vi kort sammen litt uformelt for å avslutte samtalen på en god måte.

Til de som hadde samtale over nett fikk jeg muntlig samtykke før intervjuer, og sendte samtykkeskjema i posten for å få et skriftlig samtykke i ettertid.

Jeg fikk fra begge kommunene sponset tolk for bruk i intervjuene, noe jeg viser stor takknemlighet for. Det å bruke tolk er noe jeg aldri har praktisert før, derfor måtte jeg lære meg det. Gjennomføringen av intervju med tolk fungerte bra, og ble ikke noe annerledes enn å ha intervju uten. Jeg opplevde at informantene hadde god kjennskap med tolking, og det var naturlig for dem å bruke det. Med et hovedfokus på at det er informanten som skal fortelle fritt, opplevde jeg at de fortalte like mye selv om de ofte måtte dele opp det de fortalte slik at tolken fikk med seg alt som ble sagt. Det som ble litt annerledes var nok at man måtte passe på anonymitet ekstra i samtalen med tolk og det kunne noen ganger bli litt misforståelse med tanke på oversettelsen og spørsmålene. Samtidig opplevde jeg også at noen informanter forsto spørsmålene bedre med tolk.

Ved gjennomføring av intervjuene var det viktig å være bevisst på at både intervjuer og informant kan ha en forhåndsopfatning av det som skal skje, og dette vil prege samtalen. Det er derfor viktig at jeg som intervjuer reflekterer over dette og tenker over informanten sin situasjon, og hvilke tanker og følelser som kan vekkes til live under et forskningsintervju. Familier i barnevernet kan være i en sårbar situasjon, og tema som snakkes om kan vekke vonde minner som kan gå ut over informantens opplevelse av intervjuet.

Man må være klar over at deltakerens atferd, og hvordan den snakker om sin livssituasjon på, kan være preget av forskerens nærvær (Thagaard, 2018, s. 16). Dette kunne jeg merke når informantene noen ganger sa «du» når de snakket om de ansatte i barnevernet og «dere» når de snakket om den norske majoriteten. Hvordan en informant forklarer sin situasjon kan være annerledes til meg som forsker, enn hvordan situasjonen forklares til en person informanten kjenner godt, som for eksempel en venn.

Jeg opplevde at informantene snakket fritt rundt spørsmålene jeg stilte. Hvor mye som ble sagt varierte med hvem jeg snakket med, og informantenes tanker rundt hvor mye informasjon de hadde om problemstillingen.

4.6 Transkribering og konfidensialitet

Etter gjennomført intervju ble mye av tiden brukt til transkribering. Jeg lagret lydopptakene og transkriberingene på en kryptert server. Dette for at alle personopplysninger skulle være underlagt taushetsplikt. I kvalitativ metode er det viktig å transkribere for å få et nære forhold til datamaterialet, samt å gjøre analyseprosessen enklere (Tjora, 2012, s. 144). Det å skrive ned intervjuet førte til at jeg fikk mer detaljert gjennomgang av det informantene fortalte, enn om jeg kun skulle ha hørt på lydopptak uten og skrive transkribering. Jeg så det som en fordel å ha det informantene forteller som tekst slik at jeg lettere kunne jobbe meg gjennom datamaterialet og enklere lete meg gjennom intervjuene. Samt å ha det informantene fortalte som tekst gjorde at kodingsprosessen kunne skrives rett ut fra et samlet dokument, hvor jeg hadde all informasjon samlet på ett sted.

Transkriberingene tok tid fordi jeg ønsket å transkribere så nøyaktig som mulig. Det ble også brukt tid på å skrive om setningene til bokmål, for å verne om dialekt og norskferdigheter. Noen ganger ble lyden på lydopptakeren litt lav, eller at informanten snakket litt utydelig. Dette ble da påpekt i transkriberingen. Gjennom transkriberingen fikk jeg også tanker underveis om hvilke temaer som var gjennomgående og det gjorde at jeg begynte en modningsprosess av informasjonen jeg hadde samlet inn. Etter å ha transkribert alle intervjuene satt jeg igjen med et omfattende datamateriale på rundt 20 000 ord.

4.7 Analyseprosessen

Datamaterialet som ble hentet inn ble kodet etter en stegvis-deduktiv induktiv tilnærming (Tjora, 2021, s. 36). Hvor ønsket var å arbeide fra data mot teori. Jeg begynte med å bli godt kjent med datamaterialet ved å lese transkriberingene mine flere ganger og tenkte godt gjennom hva som egentlig formidles i det informantene forteller. Etterpå lagde jeg meg en

tabell med to koloner. Den ene inneholdt utdrag fra intervjuene, den andre inneholdt empirinære koder. Jeg satt til slutt igjen med rundt 260 koder med ulike lengder.

Etter hvert begynte jeg en grupperingsprosess hvor jeg først satte kodene under de spørsmålene som ble stilt i intervjuguiden og hadde da 7 kodegrupper. Etter å ha satt meg mer inn i kodene endret jeg måten å se på kodene. Jeg tok de empirinære kodene og fant en ny forbindelse mellom kodene til nye tematiske grupperinger. Jeg valgte å gjøre et neste nivå av grupperingen fordi jeg opplevde at de tidligere gruppene ut fra intervjuguide var tematisk smale. Jeg endte til slutt opp med 4 kodegrupper som jeg syntes representerte datainnsamlingen godt, og som ble oppgavens hovedtemaer i analysen. Kodene ble: å komme fra der til her, barnevernet kun tar innvandrerbarn, etniske minoriteter ser nytten i et barnevern og viktigheten av å sette seg inn i andres situasjon.

Stegvis-deduktiv induktiv metode førte til at jeg kunne se på kodene i et nytt lys, vekk fra mine spørsmål i intervjuguiden. Jeg tror at hvis jeg ikke hadde valgt en spesiell metode til kodingen kunne jeg kanskje ha endt opp med andre temaer for resultatdelen enn det jeg endte opp med til slutt. Dette fordi jeg hadde fått utfordringer med å sette kodene i et system, og videre funnet det vanskelig å sortere kodene slik at jeg kan utforske den virkelige meningen bak det informantene forteller. Når jeg hadde kodet ferdig så jeg på hva informantene formidlet og begynte å tenke ut aktuell teori som kunne sette det informantene fortalte i et perspektiv som kunne gi en bredere forståelse.

4.8 Validitet/reliabilitet

Reliabilitet er knyttet til spørsmålet om forskningens pålitelighet. Altså om hvor nøytral forskeren kan være i forskningen. Ingen forskning kan være helt nøytral, men man kan velge å legge til rette forskningen slik at den kan bli mest mulig objektiv, der forskeren sine meninger skal komme fram så lite det lar seg gjøre (Tjora, 2021, s. 84). Det er derfor tatt med et kapittel angående egen posisjon i oppgaven for å være bevisst forforståelsen som vi som forskere kan ha. For å se på reliabilitet kan man se på om en annen forsker også kunne ha fått samme resultat (Tjora, 2021, s. 84). Oppgavens stegvis-deduktiv induktiv metodikk gjør at resultatet er et steg nærmere empirien som blir samlet inn, og valg av sitater kan påpeke at det er informanten som står for hva som er viktige tema å presisere i oppgaven.

Validitet knyttes til spørsmålet om forskningens gyldighet (Thagaard, 2018, s. 18). Dette handler om man kan finne like resultater gjort av andre på det samme feltet som er forsket på. Gjennom informasjonen som er hentet kan man trolig i ettertid se at andre forskere også har fått samme resultat på enkelte områder. Dette ser jeg også i min oppgave der informantene også sa mye av det samme når det gjaldt opplevelsen av møtet med barnevernet, men det finnes mye forskning som viser noe av de samme resultatene som jeg har funnet etter informasjonsinnhenting.

Jeg har gjennom en tydelig beskrivelse av hele forskningsprosessen og den konteksten forskningen har foregått i, gitt leseren mulighet til å selv vurdere hvorvidt resultatene fra studien kan overføres til andre settinger. Overførbarhet knyttes til vurderinger av spørsmålet om tolkninger som er basert på en enkelt undersøkelse, også kan gjelde i andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 195).

4.9 Etiske betraktninger

“deltakernes velferd og integritet skal gå foran vitenskapens og samfunnets interesser” (Helseforskningsloven, 2008, § 5).

Ved gjennomføring av intervju vil informantene ha samtykket til å delta i prosjektet de har fått innsyn i ved rekruttering. Prinsippet om informert samtykke er basert på respekten for individers råderett over eget liv, og at den enkelte har kontroll over opplysninger om seg selv som deles med andre (Thagaard, 2018, s. 23). De skal her ha fått innsyn i, og godkjent, skriftlig informasjon om håndtering av datamateriale og forskningsetiske regler. I begynnelsen av intervjuene ble samtykke til å delta informert om enda en gang. Det ble igjen også informert om muligheten for å trekke seg fra prosjektet, og at de står frie til å unngå å svare på spørsmål om det er ønskelig. Dersom en deltaker trekker seg, vil opptaket stoppes og materialet slettes.

Forskeren skal respektere forskningsdeltakernes autonomi, integritet, frihet og medbestemmelse (NESH, 2018). Det er viktig at all datainnsamling blir behandlet konfidensielt og fortrolig (Thagaard, 2018, s. 24). Med hensyn til at informantene skal være anonymisert, velger jeg å være i kontakt med to kommuner i stedet for en. Dette for å verne

om personenes integritet. Samtidig velger jeg å ikke nevne landbakgrunn og navn i oppgaven, og skiller ikke mellom hvem som sa hva i resultatdelen. Under transkriberingen ble informasjonen lagret på en kryptert enhet. Det ble anvendt kodenummer for de ulike informantene, slik at de blir aidentifisert. Alt av innhentet informasjon blir slettet ved forskningens slutt.

Det å snakke med familier som er i kontakt med barnevernet kan være sårbart i seg selv. Jeg ønsker derfor ikke gå inn i årsaker for at familiene er i kontakt med barnevernet som hovedfokus i intervjuet. Hvis årsaken til at de har vært i samarbeid med barnevernet kan vekke vonde minner til informantene, kan samtalen oppleves som belastende for informantene. Intervjusituasjonen skal ikke være til skade for informantene. Likevel hvis informantene ikke har minner med barnevernet som er svært belastende på noe måte, kan de fortelle hvis de velger å snakke om det. Det informantene forteller vil uansett være nyttig til min forskning siden oppgaven vil ha søkelys på barnevernets praksis.

Forskningsetikken er også knyttet til selve gjennomføringen av intervjuet. Forskeren må respektere informantens grenser, slik at ikke informantene forledes til å gi informasjon som vedkommende vil angre på i ettertid. Derfor informerte jeg de jeg intervjuet om at de når som helst kan si nei hvis de ikke ønsker å svare på et spesifikt spørsmål som jeg stiller.

5.0 Funn

Gjennom kodingsprosessen er det fire hovedpunkter som utpeker seg etter det informantene opplevde som viktig i forhold til møtet med barnevernet. Det var knyttet til å komme fra der til her, ryktet om at barnevernet kun tar innvandrerbarn, etniske minoriteter ser nytten i et barnevern og viktigheten av å se den andre innenfra. De fire hovedkategoriene skal gjenspeile empirien som senere skal drøftes i lys av teoretiske perspektiver.

5.1. Å komme fra der til her

5.1.1 Oppdragelse

Et fremtredende mønster i materialet var at å flykte til Norge fra et land med krig eller fattigdom, kan føre til at familier får mange utfordringer knyttet til å tilpasse seg et nytt samfunn. Informantene forteller at de blir møtt med krav om å gå på norskkurs, for å kunne få en jobb. De forteller om at de trenger etter hvert bistand fra barnevernet til å lære seg metoder for hvordan oppdra barna, i et samfunn som er ukjent fra det man har vokst opp med.

Intervjuene viste at når etniske minoriteter skal tilpasse seg det norske samfunnet med ulike kulturer, får de ofte beskjed fra ulike enheter som skole, barnehage og barnevernet om hvordan oppdragelsen skal være. Dette med tanke på praktisk hjelp, men også emosjonelt som å vise kjærlighet og sette grenser. Informantene forteller at de derfor må prøve seg fram, og det å endre oppdragelsesstrategi kan oppleves utfordrende.

Jeg tenkte at jeg gjorde det bra, det å snakke med dattera mi. Men hun forsto det som at mamma ikke liker meg.

Flere av informantene kom med eksempler på hvordan det er å oppdra barn i en annen kultur. De fortalte at de får mye informasjon om hvordan oppdragelsen skal være. Hvor en informant hadde fått som råd at barna skal ha rom til å bevege seg, og en annen fikk som råd at barn ikke skal drikke for mye jus og en tredje fikk råd om hvilke klær de skal bruke i de ulike årstidene.

Intervjuene vektlegger at familiestruktur og barnas atferd kan endre seg etter at familien har kommet til Norge. Barna lærer norsk raskere enn foreldrene. To av informantene formidlet

også at det ikke er så lett å være foreldre som ser at barnet kommer i feil miljø knyttet til kriminalitet. Noen opplever også at de ikke har respekten fra barnet slik som man hadde før man kom til Norge.

Han sier kompisens min slår lærer, han vil ikke gå på skole, og jeg kan bestemme. Jeg sier at, nei du tenker feil.

Et tema som dukket opp i flere av intervjuene var at hvem som bor sammen, kan også gjøre at oppdragelsen blir noe forskjellig fra ulike land. Informantene forteller at etniske minoriteter med annen kulturell bakgrunn enn Norge er vant med en storfamilie som hjelper til med barneoppdragelsen og støtter hverandre. Barna kan ha både mor, bestemor og andre slektninger som omsorgspersoner. Det er ofte damene som passer barna, mens fedrene jobber lange dager for at familien skal få mat på bordet. En informant vektla at det også er vanlig at barn som er over 18 år fortsatt bor hjemme hos sin familie i hjemlandet. Hvor det i Norge er vanlig at barna flytter når de blir ca. 18 år. Det relasjonelle forholdet mellom barn og foreldre kan være forskjellig fra ulike kulturer.

5.1.2. Barn og foreldre tilpasser seg ulike arenaer

Datamaterialet viste til et mønster om at foreldre og barn har ulike områder hvor de skal bli kjent med det norske systemet på. Informantene var opptatt av at foreldrene som oftest går gjennom en integreringsprosess stilt med mange krav om kurs, utdanning, norskkunnskaper og lærlingtid før de kan skaffe seg en jobb. De forteller at læringsprosessen kan ta flere år som kan oppleves som alt for lenge og krevende for en person som er voksen, og som i noen tilfeller allerede ha passert 50 år. Intervjuene viser til en hverdag med mye stress rundt å håndtere sin nye tilværelse, og det kan ta lang tid å tilpasse seg.

Vi trenger egentlig flere år på oss til å bli kjent med det som foregår rundt oss.

Norge og hjemlandet til informantene har svært ulike kulturer. Ene informanten forklarer at kultur er noe man har vokst opp med, som på en måte viser veien på hvordan du skal gjøre ting i din kultur. Intervjuene fremhever at det er områder hvor etniske minoriteter opplever «kulturkollisjon» og normkrasj i samfunnet. De kom med eksempler som norsk busskultur og hilsekultur:

Dere som er norsk er ikke så kjent med innvandrere kan jeg se. En gang jeg hilste på en mann og sa hei, han så på meg slik. Men i hjemlandet, selv om jeg ikke kjenner deg. Heihei.

Samt hvilket toneleie man skal ha i samtaler med hverandre:

Som at andre land snakker mange høyt og ikke rolig.

Intervjuene viser at i en norsk gjennomsnittsfamilie er det to barn, mens etniske minoritetsfamilier kan ha mange. Hvor en informant sa «jo flere barn betyr mer ansvar», hvor eksempler dukket opp under intervjuene at man må tenke på klær, mat og drikke, oppdragelse og omsorg, og det å vise oppmerksomhet. De snakket derfor om at familiene bruker mesteparten av tiden sin på barna.

Et gjennomgående tema var at når familiene kommer til Norge forlater de et land der de selv er majoritet, og hvor man ikke skiller seg ut.

Du kommer fra ditt land hvor du kjenner alle mennesker, du kjenner stedet, det er samme kultur, samme farge. Men så kommer du fra der til her. Nye personer, nytt sted, nytt område og mange nye ting.

Intervjuene viser at å flytte fra et land med krig og fattigdom gjør at man kan skape seg forventninger til hvordan det blir å flytte til Norge.

Vi tenker at når du kommer dit alt blir bra, vi skal ha stort hus, vi skal ha stor bil og når du kommer fra der til her blir vi møtt med. «Nei du må gå på skole, nei du må ha utdanning».

De forteller at alt det man har lært fra hjemlandet, er det bare å glemme når man kommer til Norge, for normene som er her oppleves ofte som motsatte. Det er forskjellig system, mat, klær og hvordan vi tenker. Det kommer fram i intervjuene at hverdagen i hjemmet blir også annerledes, ettersom det er en forventning om at både mor og far skal i jobb. Ene informanten snakket om at selv om mødre ønsker å være hjemme og ha hovedansvar for huset, er ikke det godtatt og de må i jobb. Informantene forteller at selv om familiene har flyttet til fredelige Norge, vil ikke bekymringene fra sitt hjemland med krig forsvinne. Bekymringene for familie og venner som enda bor i hjemlandet er noe som mange tenker på. Informantene vektlegger at

hvis foreldre har mye i hodet, vil bekymringene påvirke kroppen. Og det kan påvirke parforholdet som igjen kan påvirke barna.

Et fellestrekk fra intervjuene er at informantene opplevde møtet med barnevernet som forvirrende. Informantene snakket om et barnevern med forventninger om hvordan man skal oppdra barn. De forteller at hvis familiene ikke vet at det man gjør er feil, kan man ikke gjøre det bra. Informantene vektlegger derfor viktigheten av å få informasjon om hva som er feil, og at de da kan lære av det. De forteller at feil trenger ikke bare komme fra foreldrene, det kan også komme fra barna, naboen, skolen og barnevernet. Et eksempel på forvirring var et barn som var sykt og ikke hadde matlyst, og derfor nektet å spise. Informanten fikk da beskjed om at barnet må spise likevel. Det førte til at informanten opplevde å ikke bli tatt på alvor. Et annet råd fra barnevernet var at barnet må ha på utejakke, men barnevernet forsto ikke at det var barnet som nektet selv om foreldrene sa at de må ha på jakke.

Det kommer fram i intervjuene at barna går gjennom en prosess på andre arenaer som for eksempel på skolen, eller blant venner. Intervjuene viser at det kan føre til utfordringer ved at barna viser atferd som ikke passer inn i det norske systemet. Hva som er riktig kroppsspråk i ulike situasjoner? Hvordan forholde seg til lærere? Hvordan bli godt likt av venner og klassekamerater? Datamaterialet viser derfor at barn kan håndtere denne overgangen på sine individuelle måter. Et eksempel som kom fram, var at barn kan også finne det utfordrende å ta innover seg at det er i Norge man skal bo og skape sin framtid. Informantene uttrykte at det å bli godt kjent med nordmenn, og bli en del av norsk kultur kan oppleves viktig for å få en bedre fremtid. Da kan man lære språk og regler av de nye norske vennene.

Informantene fortalte at utfordringer knyttet til barna sine og/eller måter å tilpasse seg det norske samfunnet kan oppleves som vanskelig for foreldrene. De kan enten få råd fra skolen om å ta kontakt med barnevernet eller velge selv å ta kontakt med barnevernet for å få bistand til hvordan hjelpe barna i den situasjonen de er i. Eller de kan ta kontakt knyttet til å få informasjon om hva som er nyttig å kunne i forhold til praktiske områder for barna som klær, mat og oppdragelse. Intervjuene viser at barnevernet også kan komme med kommentarer på atferd som det noen ganger ikke er noe å gjøre med, som for eksempel at barn skal sitte stille rundt bordet. Informanten opplevde dette som unødvendig veiledning fordi små barn har mye energi og som oftest sitter urolig rundt matbordet. Informantene formidlet også at barnevernet kan komme og hjelpe familier som er i en situasjon i livet som oppleves kaotisk.

Alle informantene ønsket å lære og vite mer om hva som er det beste for barna, og satte pris på den veiledningen de fikk.

Vi trenger ingenting, så lenge barna har det bra og har god helse.

En informant sa at det kan oppleves lettere å bo i Norge når man er blitt mer integrert. Men kulturen fra sitt hjemland vil alltid være til stede. Noen av informantene velger derfor å finne en mellomting, der de kan velge det de synes passer dem best fra begge kulturer. Andre informanter forsøker å glemme kulturen fra hjemlandet, og forteller at det å være mest mulig tilpasset norsk kultur vil være til stor hjelp for å lykkes i integreringsprosessen.

Vi forstår ikke kulturen helt, og det samme skjer når en nordmann møter en mann med annen etnisk bakgrunn.

5.1.3. Språk

Et ytterligere mønster i materialet var utfordringer knyttet til språk i kontakt med barnevernet i en tidlig fase av oppholdet i Norge. Informantene fortalte at det første møtet kunne oppleves ukomfortabelt fordi informantene ikke var så god i norsk når barnevernet ringte. Det gjorde at første møtet opplevdes som stressende, mens senere møter med barnevernet gikk bedre fordi det var mer planlagt, og hvor det var tolk til stede under samtalen. Det ga mer forståelse og trygghet i situasjonen.

5.2. Barnevernet bare tar innvandrerbarn

5.2.1 Negative rykter om barnevernet

Flere informanter snakket om at de hadde hørt negative rykter om barnevernet fra flere etniske minoritetsfamilier og nordmenn, og fra informasjon og videoer som ligger ut på internett. Ene informanten forteller at det viser seg også at nordmenn har fått feil inntrykk av barnevernet. Eksempler informantene kom med var: Etniske minoriteter får vite at barnevernet tar barn, og kun innvandrerbarn. Barnevernet fokuserer kun på det negative, og blander seg inn i familielivet. Barnevernet kan komme å ta barna uten å forklare noe for

foreldrene. Barnevernet er blitt en frykt som har ført til at familier blir advart mot å komme til Norge på grunn av barnevernet. Intervjuene viser til at advarslene påvirker derfor hvordan familier som har flyktet til Norge forholder seg til barnevernet før de selv har opplevd samarbeid med barnevernet. En informant hadde snakket med noen som sa at barnevernet ikke trenger å være farlig, som gjorde informantene usikker på hva han skulle tro om barnevernet. Informantene vektlegger at et aktivt barnevern som tar grep og gjør jobben sin er noe mange land ikke har og mange er derfor redde og skeptiske til barnevernet.

5.2.2. Frykten for det som er ukjent for oss

Flere av informantene uttrykte at de var redde under første møtet med barnevernet. Dette fordi de var usikre på hva barnevernet egentlig gjør, og de kjente på redselen på grunn av det de hadde hørt fra ande. De fortalte at denne frykten også kunne føre til at familier velger å ikke være ærlige, eller vegrer seg fra å ta kontakt. Informantene uttrykte at man ikke trenger å være redd for barnevernet, etter den kunnskapen de har om barnevernet i dag.

Hvis jeg hører fra barnevernet at de skal komme til meg, tenker jeg at jeg er ikke redd for dem, jeg skal ønske dem velkommen og høre hva de skal si, og takke for hjelpen jeg får fra dem.

Ingen av informantene som deltok viste redsel for barnevernet i dag etter å ha vært i kontakt med barnevernet.

For det jeg kan se er at barnevernet er der for familie. Og for beskyttelse for barnet og det beste for barna. Og hva som er best for familien.

Etter å ha hatt noen samtaler med barnevernet fikk informantene videre inntrykk av at barnevernet ønsker å hjelpe familiene som trenger hjelp.

En informant fortalte at frykten for barnevernet smitter over til barna som fører til at barnevernet må møte barna med trygghet og forklare situasjonen slik at de ikke skal være så redde.

En annen informant hadde opplevd omsorgsovertakelse av sitt barn etter tidlig opphold i Norge. Informanten sa da at han opplevde gode ansatte som ga god veiledning i møtene. Men

at deler ved barnevernet må endres på for at barnevernet skal kunne gi et bedre tilbud. Her ga informanten råd om mer veiledning i hjemmet i stedet for omsorgsplassering.

5.2.3. Hvordan motarbeide frykten

Det er et flertall av informantene i datamaterialet som viste til at informantene opplever at ryktene som skaper frykt for barnevernet ikke stemmer. Informantene ser på ryktene som en misforståelse. De merker at det er en forskjell fra hva de hører til hva de selv opplever i kontakten med barnevernet.

Informantene formidler at familier som snakker negativt om barnevernet, kanskje ikke har egne erfaringer med barnevernet. Som eksempel forteller en informant at det kan være lurt å heller høre på de som har erfaring, fremfor de som ikke har det.

Informantene som ble intervjuet forteller at andre ikke trenger å være redde for barnevernet, det er bare å fortelle barnevernet hva familiene trenger hjelp til.

Tingen er at alle kan gjøre feil i livet, og det kan folk lære fra. Og det at jeg skal ringe barnevernet er ikke noe som skal være flaut eller skummelt.

Informantene forteller om at internett er en arena som lett kan ødelegge ryktet til barnevernet. Både hva folk skriver på Facebook og videoer som blir lagt ut av barn som blir tatt ut av sine familier vil påvirke folk.

Se på media, det er mye snakk med familier og de sier at barnevernet kommer og tar barn og de får ikke se barna på ti år.

En informant forteller at det kan være positivt å gi mer informasjon til de som kommer til Norge om barnevernet og hvordan man kan oppdra barna på en god måte.

5.3. Ser nytten av å ha et barnevern

5.3.1 Gjennomgående positive erfaringer

Selv om alle informantene hadde hørt flere rykter knyttet til barnevernet, hadde de fleste et godt inntrykk av barnevernet. Informantene så nytten av å ha et barnevern.

Det er selvsagt et gode å ha barnevernet, hadde det ikke vært noe gode i barnevernet, hadde ikke barnevernet eksistert.

Intervjuene viste til at de fleste ble møtt på en god måte hvor barnevernet møtte dem med respekt, og hvor de hadde gode samtaler. Noen opplevde også et gjensidig samarbeid hvor foreldrene og barnevernet hjalp hverandre. For informantene som fikk barnevernet hjem til seg, var det viktig å være rolig og så på det som et vanlig besøk. Hjemmebesøkene fra barnevernet var også en opplevelse som ingen hadde noen spesielt negative kommentarer til.

Det var ikke noe vi var uenig om. Vi ble stilt spørsmål, også med barna, de prøvde å følge med på hvordan vi hadde det i situasjoner.

Eksempelvis vektla en informant viktigheten av at barnevernet var tydelig på det de kom for å gjøre, og at familiene fikk beskjed og var forberedt.

Intervjuene viste at barnevernets samtaler med barna opplevdes som positive. Informantene hadde en opplevelse av at det ikke var barnevernet som tar avgjørelser for barnet. De hadde samtaler med barnet om hva de ønsket og respekterte barnas meninger. Barnevernet tar også med barna på aktiviteter, snakker med dem og sørger for at de har det bra. Ene informanten sammenlignet barnevernet som mor, som passer på at barna har det bra. To av informantene nevnte at barnevernet kan skape god kontakt med barna, som fører til at de lytter til det barnevernet forteller dem. Og de forteller at dersom barnevernet opplever det som at barnet har det utrygt, kan de beskytte barna.

Den veiledningen informantene har fått har vært en positiv opplevelse. Intervjuene viser til at veiledningene har hjulpet informantene med hvordan de skal være omsorgspersoner for barna, med tradisjoner, hvordan vise kjærlighet, bygge dem opp og sette grenser. Praktisk veiledning var også nevnt som for eksempel hvordan skifte bleier, og gi plass når barn leker.

Informantene forteller at barnevernet kunne komme med gode ideer, og skaffe kunnskap om ting man ikke var klar over. Samtidig fortalte en informant, at barnevernet hadde sagt at de ser

at situasjonen er vanskelig for familien. Dette førte til at informanten opplevde seg sett i den situasjonen den er i.

5.3.2 utfordringer som kan forekomme

Et fremtredende mønster var at familiene hadde mange utfordringer i sin hverdag som førte til mye stress. En informant fortalte om følelser knyttet til å bli tatt ifra barn etter kort opphold i Norge. Informanten forteller at å bli tatt ifra barna kan gjøre tilpasningsprosessen enda vanskeligere enn det den allerede er fra før. Det at man skal bli kjent med ett nytt system, og samtidig være bekymret for hvordan barnet har det, skapte store belastninger. Informanten snakket om utfordringer knyttet til det å dra fra krig, og når de kommer til Norge ble de møtt med at barna blir tatt fra foreldrene. En annen informant nevnte at å bli tatt fra barna sine kan føre til større sosiale problemer.

Jeg synes det at barnevernet er bra, men det trenger litt skiftning i regler. Kanskje hjelpe barn uten å ta det, og heller ha praksis her hjemme.

Ett intervju viste til at negative sider med at barn blir satt i andre familier, er at de som overtar omsorgen for barnet, ser på barnet som enn jobb, og har derfor ikke samme følelser for barnet.

De fleste informantene uttrykte at hvis barnevernet tar barn uten gyldig grunn, så er ikke det bra. Men alle hadde forståelse for at som oftest når barnevernet må ta større grep, så betyr det at det har skjedd noe som er helt uakseptabelt. Informantene kom med eksempler som hvis en av foreldrene er alkoholiker eller bruker rusmidler, eller når livet til barnet er i fare og det er svikt i omsorgen. Som eksempel hvor en informant nevnte at hun hadde aldri hørt at barnevernet hadde kommet og tatt barn, uten å undersøke og hatt nok informasjon.

To andre informanter fortalte at det at barn får bo borte fra foreldrene en liten stund også kunne oppleves som positivt, så lenge det er en tett dialog mellom foreldrene og barna. Informantene fortalte om en vanskelig situasjon, der de var avhengig av hjelp fra barnevernet.

En informant vektla at veiledningen barnevernet gir kan også omhandle småting som endres av seg selv. Som at barna er urolig rundt matbordet når de er små, er atferd som er vanlig og som gjerne går over når barn blir større. Og samtidig må barnevernet forstå at noe atferd som

barn viser på hjemmebesøk, er der nettopp fordi barnevernet er til stede. Derfor kan noe av veiledningen oppleves som unødvendig.

Et ofte omtalt tema i datamaterialet var at det er veldig individuelt hvor mye de ansatte kan om familienes kultur. Dette fører til at den hjelpen og opplevelsen av forståelse familiene hadde fått var personavhengig. Samtidig fortalte en informant at det er ansatte som ikke forstår kulturen hundre prosent. Intervjuene viser at når barnevernsansatte og etniske minoritetsfamilier har så forskjellig bakgrunn, kan det være vanskelig for de ansatte å få en helhetlig forståelse av familiene.

For dere som er norsk kan ikke, du sover i fint hus, du jobber, du går på skole, vårt land er rolig, ingen krig, ingen problemer.

Flere av informantene snakket om tema som kunne knyttes til diskriminering. Som eksempel fortalte en informant at noen kan tenke dårlig, å tenke at personen de skal møte har svart hud, er arabisk og muslim. Dette kan medføre at ansatte kan se bort fra barnevernet sine grunnverdier, en informant snakket om det som hendte med George Floyd som eksempel på hendelse der det offentlige ikke overholder sine retningslinjer.

Informantene vektlegger også at barnevernet er avhengig av hvor mye familiene deler av informasjon. De forteller at hvis familiene deler tidlig hva problemet er, kan barnevernet kanskje forstå situasjonen bedre. Hvor eksempelvis en informant sa at hvis man forteller om sin kultur og ærlig om sitt problem, og barnevernet ikke skjønner. Da er ikke barnevernet bra.

5.4. Å sette seg inn i andres situasjon.

5.4.1 Tålmodighet, samarbeid, trygge, informere, forutsigbar

En informant fortalte om jo mer barnevernsansatte samarbeider med foreldre med forskjellig bakgrunn, jo mer kan de få vite.

Men jeg tror det krever mye det å lære alt om en kultur. For jeg måler det opp mot oss som er her.

Datamaterialet viser at det er viktig at ikke barnevernet dømmer familien uten å bli virkelig kjent, og uten å forstå at familier som har kommet til Norge trenger tid til å bli kjent med kulturen. For da kan familien etter hvert vite hvordan man skal endre atferd og endre måter å gjøre ting på.

De forteller også at det nytter ikke å gå inn i problemene med mye energi, man må bli kjent med familien sakte for å forstå problemet. Det gjelder ikke å bare tenke på resultater, da vil ikke familien bli møtt på en god måte. Intervjuene viser til at man kan ikke gjøre seg opp en mening om en person bare ved et førsteinntrykk. Derfor er det viktig å ha tid og snakke med personen, familien og barna.

Et eksempel på dette er at en informant vektla at det viktigste er å trygge familien i starten. Etterpå må barnevernet forklare litt om opplegget, hva som er målet med samarbeidet, og betrygge med at barnevernet helst ikke ønsker å ta barna. Han fortalte at barnevernet må være forutsigbare overfor familiene, fortelle hvilket tidspunkt de skal komme, og hva innholdet i møtene er.

En annen informant snakket om at dersom familien tar kontakt med barnevernet, er det lurt at barnevernet gir den hjelpen familien har behov for, og ikke involverer seg for mye i kultur og tro. Informanten hadde ikke selv opplevd at barnevernet hadde blandet seg i dette. Et utbredt tema var at alt barnevernet gjør skal ha en forklaring.

Godt samarbeid var også et tema informantene var opptatt av. De uttrykte at når man skal finne svar på problemet, vil det være en styrke at barnevernet og familiene finner det sammen. Kanskje har de ulike oppfatninger, og det kan derfor være lurt å finne en mellomting som blir sett på som positivt for begge parter. En informant foreslo at barnevernet kan jobbe sammen med mødre, og ha en felles rolle rundt å beskytte og se om barna har det bra. Gjennom dette kan barnevernet veilede familiene. Hun fortalte også at barnevernet må gi informasjon om hvilke tanker de har om hvordan man skal oppdra barn. Enda et råd informantene kom med var at det kan også være lurt å gi beskjed om at barnevernet ikke tar barn. Det kan gjøre det lettere å samarbeide med barnevernet.

5.4.2. Helhetlig forståelse av familien.

Informantene var opptatt av at alle familier er forskjellige og må bli møtt på ulike måter. Informantene uttrykte at det er viktig at barnevernet forstår familiene sine kulturer. Intervjuene viser at barnevernet må bli kjent med personen, hvem den er, hvor den kommer fra og hvordan man gjør ting i deres land. Et råd en informant kom med var at barnevernet kan spørre familien hvorfor denne familien er slik, og hvorfor barnet ikke er glad. Det gjelder å ikke bare tenke negativt.

Som norsk kan man tenke at de som kommer fra andre land ikke vet hvordan man passer barn eller vet hvordan man passer huset.

Et annet tema flere av informantene snakket om var at bakgrunn fra krig, flukt eller politiske problemer også er viktig å vise forståelse for. De forteller at det er en grunn for at familien har flyttet fra sitt hjemland. Noen kan ha depresjon og ha behov for psykolog.

Når familien kommer fra krig og andre land, må de vite at denne familien har levd dårlig, og møtt mye ting.

Intervjuene viser til at om barnevernet får mer kunnskap om hvordan familien tenker, deres bakgrunn og opplevelser kan det videre gi flere muligheter til å hjelpe. De vektlegger at barnevernet må lære å kjenne familiene de skal møte. Da vet barnevernet mer om hvordan man skal oppføre seg, og hva som kan være lurt å stille spørsmål om. Et annet råd en informant kom med, var at hvis en barnevernsansatt skal besøke en familie, kan det være lurt å snakke med noen som kommer fra samme land i forkant. Ved spørsmål om barnevernet viser forståelse for din kultur svarte en informant:

Jeg tror de tar det i betraktning at vi har forskjellig kultur og forskjellige vaner, skikker og tradisjoner.

Informantene forteller at de opplevde sjeldent utfordringer rundt temaet kultur i kontakt med barnevernet. En informant sa for eksempel at det kan være lurt å vite for barnevernet at etniske minoritetsfamilier ikke trenger å tenke som en nordmann, fordi de ikke er vokst opp her.

En informant vektla at barnevernet må sørge for at barna ikke gjør noe feil, og ta vare på barna.

En annen informant sa at barnevernet må se på hvordan praktiske forhold som økonomi kan spille inn på familiens situasjon. Hjelp kan også være at foreldrene skaffer seg jobb, for å bedre situasjonen i hjemmet. En tredje informant fortalte at det kan være lurt å hjelpe foreldrene først med jobb eller psykolog, og så etterpå hjelpe barna.

Intervjuene viser til at det kan oppstå utfordringer, dersom familiene velger å ikke fortelle om sine problemer. Informantene forteller at dersom barnevernsansatte skal få en helhetlig forståelse av familiene, er man avhengig av god kommunikasjon og godt samarbeid slik at man skaper en trygg ramme for at etniske minoritetsfamilier tørr å fortelle fritt om sine problemer.

Eksempelvis ga en informant råd om at dersom en person fra barnevernet skal besøke en familie for første gang, er det lurt å forsøke å sette seg inn i deres situasjon. Prøv å tenk hvis dette var mitt barn, hva ville jeg ha gjort da?

6.0 Diskusjon

Utgangspunktet for diskusjonen er studiets problemstilling: *Hvordan opplever familier med etnisk minoritetsbakgrunn møtet med barnevernet?* I dette kapittelet vil det bli tatt utgangspunkt i mine funn og diskutere disse opp mot tidligere forskning, samt knytte funnene til de teoretiske perspektivene jeg har presentert. Diskusjonen er delt i tre deler. Først drøftes informantenes forforståelse av barnevernet før deres første møte med barneverntjenesten i kap. 6.1. I kap. 6.2. drøftes hvordan vi kan forstå informantenes opplevelse i møtet med barnevernet. I siste del, kap. 6.3. drøftes informantenes behov for å bli forstått gjennom at barnevernsansatte bestreber å ta deres perspektiv. Kapittelet tar til slutt for seg en metode som kan være relevant å bruke i barnevernsarbeidet med etniske minoritetsfamilier.

6.1. Før familiene kom i kontakt med barnevernet

Alle informantene snakket om det negative ryktet barnevernet har, og hvordan det påvirker dem og samfunnet rundt. Hvor en informant sa: «*Mange er redd, fordi de hadde denne samtale fra der*». Derfor vil det være aktuelt å se nærmere på hva det er familiene har hørt fra hjemlandet, og hva som kan være årsaken til ryktene, og om denne frykten har påvirket dem i noen grad? Dette er spørsmål som vil bli drøftet videre under.

6.1.1. Forforståelser

Informantene hadde hørt mange rykter om barnevernet, en informant sa: «*Jeg trodde at de kom bare for å ta unger uten å si noe til meg, i forhold til den informasjonen jeg fikk fra tidligere*». Andre rykter var at barnevernet bare tar innvandrerbarn, fokuserer kun på det negative og blander seg inn i familielivet. En informant sa også at han hadde blitt advart mot å komme til Norge på grunn av barnevernet. Ut ifra det informantene forteller, er de ryktene som er blitt fortalt, om at barnevernet kun tar innvandrerbarn, knyttet til at de er innvandrere. Fylkesnes (2015, s. 87) har gjennom sin studie også kommet fram til lignende funn, hvor hun hadde funnet at det etniske minoritetsfamilier hadde hørt, var at barnevernet tar barn, barnevernet går ikke i dialog med foreldrene og at barnevernet diskriminerer. Det å høre disse

ryktene kan muligens føre til at familiene er redd for å bli diskriminert av staten. De kan også være redde for å bli møtt med dømmende holdninger over å være dårlige foreldre, kun fordi de ikke kommer fra Norge. Frykten for barnevernet kan derfor forstås i lys av krenkelser som Fylkesnes et al. (2015, s. 87) også har kommet fram til. At informantene ble advart mot å komme til Norge på grunn av barnevernet, er noe som muligens viser hvor mye rykter kan påvirke synet på barnevernet. Og ut ifra det informantene hadde hørt kan man i en viss grad forstå hvorfor familiene var redde når de kom i kontakt med barnevernet for første gang.

Informantene var ikke vant med et barnevern fra hjemlandet slik som denne informanten sa:

«Altså det er forskjellig kultur når det gjelder barnevern og sånn, vi har jo ikke noe barnevern eller vi har ikke noe aktivt barnevern da. Som tar grep og for eksempel gjør jobben sin. Så folk har ikke god nok informasjon om denne instansen for å si det sånn da.»

Gjennom det informantene formidler kan man tolke at mye av frykten for barnevernet handler om at etniske minoritetsfamilier har for lite kunnskap om barnevernet. Et viktig spørsmål handler i den forbindelse om hvem som er ansvarlig for at etniske minoritetsfamilier har tilstrekkelig og riktig kunnskap om det norske barnevernet. Familiene får noe kunnskap om barnevernet gjennom introduksjonsprogrammet, men gjennom det informantene forteller, kan det virke som at den informasjonen ikke er tilstrekkelig. Fylkesnes (et al., 2015, s. 82) problematiserer dette ved å gi innvandrere skyld for at de ikke har nok informasjon rundt barnevernet, og se på at det er deres oppgave å innhente nok informasjon for å få et mer realistisk bilde på barnevernets funksjon. Det kan føre til at frykten blir sett på av samfunnet som en egenskap hos familien. Å se på frykten på mikronivå kan være lite nyttig, fordi det kan knyttes til at familien har mangler som kan føre til at samfunnet fraskriver seg dette ansvaret. Når frykten gjelder alle informantene, kan det være en løsning å se på utfordringene fra et makroperspektiv, og muligens bedre den opplæringen foreldrene får om barnevernet. Hvis en ser på samfunnet generelt de siste årene, har over halvparten av befolkningen høy tillit til barnevernet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Dette kan forhåpentligvis føre til at barnevernet kan gå i en retning hvor tillitten også styrkes hos etniske minoritetsfamilier etter hvert. Da bør man arbeide målrettet mot å forbedre tillitten, og bistå med å øke kunnskapen om positive opplevelser med barnevernet framfor negative.

Det er flere områder informantene hadde hørt om ryktene: *«Som sagt hørte jeg ikke bare fra innvandrere, men også nordmenn at barnevernet ikke er bra, og ikke samarbeidet. Det viser*

at selv folk som bor her også har fått feil inntrykk av barnevernet». En kan derfor lure på hva årsakene til ryktene kan være? Som nevnt tidligere har befolkningen i Norge høy tillit til barnevernet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Selv om en informant fortalte om at nordmenn også har feil inntrykk av barnevernet, gjelder dette ikke for hele befolkningen. Derfor kan det trolig være mange årsaker for at ryktene spres. Det er kjent at saker som er fattet i barnevernet i Norge har endt opp i domstolen for menneskerettigheter (NIM, 2020, s.130). Og dette kan muligens være med på å påvirke ryktene. Norge er også kjent for hvordan vi har behandlet andre minoriteter gjennom historien. Ryktene er muligens påvirket av dette, men ryktene kan også være knyttet til uvissheten om hva et barnevern gjør, og derfor er det lett å tro på det andre folk forteller om barnevernet.

Det er ikke å legge skjul på at internett er med på å spre ryktene, som den ene informanten sa: *«Internett har ødelagt barnevernet»*. Ordet ødelagt er et sterkt ord, men det informanten formidler kan være et relevant perspektiv. Mange går ut i media og forteller om sine opplevelser knyttet til at de ikke fikk den hjelpen de trengte fra barnevernet. Eksempelvis hvor en informant også nevnte at folk la ut videoer av barn, som blir hentet ut fra sine familier med makt. Taushetsplikt kan være en mulig årsak til at media er en av de områdene hvor ryktene kan spre seg raskt. Flere kan legge ut deres dårlige opplevelser på nett, uten at barnevernsansatte kan forsvare seg og komme med forklaringer. Derfor kan det være hensiktsmessig å gi opplæring til foreldre om medias rolle og påvirkningskraft når de kommer til Norge. Frykten for barnevernet er gjennom det informanten formidlet knyttet til at de har for lite kunnskap om formålet til barnevernet i starten, og derfor bør man nok fokusere på å øke denne kunnskapen.

6.1.2. Familiens tanker om barnevernet i dag

Ut ifra ryktene om barnevernet er det spennende å utforske hvordan informantene ser på barnevernet etter å ha vært i kontakt med dem, og finne ut om ryktene faktisk stemmer. Ut ifra de negative ryktene fra media, fortalte flere informanter at videoene som fremstilte barnevernet negativt, viser bare en del av situasjonen, og man vet ikke hva som faktisk er årsaken for at barna blir hentet ut fra familiene. Det kan være mange sider av en sak, hvor det kan være mulig at barnevernet tar feil beslutninger. Eller det kan være mulig at familiene faktisk utfører ulovlig oppdragelse. Alle saker er forskjellige, og innehar ulike begrunnelser

for de vedtakene som er gjort. Likevel ut ifra det familiene formidlet, ser man at familiene har fått en bredere forståelse av hva barnevernet er etter å ha vært i kontakt med dem.

Informantene viser mye kunnskap rundt hva barnevernet er. En informant sa: «*Jeg fortalte dem når jeg hadde samtale, at jeg vet at dere ikke er her bare for å skille familie, nei det er en misforståelse for oss som kommer fra utlandet*». Ordet misforståelse var et ord som var gjentakende i flere intervju. Familiene hadde opplevd at det de hadde hørt av rykter ikke stemte. Dette viser til at etter noen samtaler med barnevernet opplevde familiene å ha høy tillit til dem. Likevel virker det som, gjennom det informantene forteller, at også barnevernet kan ha et inntrykk av at familiene har mistillit til dem. Derfor opplevde informantene et behov for å fortelle barnevernet at de ikke har mistillit for å styrke forholdet. Muligens kan man tolke dette som at relasjonen ikke bare påvirkes av informantens syn på barnevernet, men også barnevernets syn på etniske minoritetsfamilier som redde for barnevernet. Det kan kanskje være en styrke å snakke om forventninger og roller overfor hverandre, og snakke åpnet om forforståelser. Dette for å avklare sine tanker som samarbeidet i starten av relasjonen mellom etniske minoritetsfamilier og barnevernet.

I dag så nesten alle informantene på det å ha kontakt med barnevernet som positivt. En informant sa: *Tingen er at alle kan gjøre feil i livet og at det kan folk lære ifra. Og det at jeg skal ringe barnevernet og spør om hjelp, skal ikke være noe som skal være flaut eller skal være skummelt*. Informantene normaliserer det å gjøre feil, og viser til at man kan lære fra dette. Informantene har muligens gjennom å ha vært i kontakt med barnevernet fått et nytt blikk, og ser at det å ta kontakt, er noe man kan gjøre uten problem gjennom å si at det ikke skal være flaut eller skummelt. Det er muligens en del stigma knyttet til å være i kontakt med barnevernet. Men det virker som at informantene har fått god oppfølging og finner kontakten med barnevernet som nyttig.

Informantene formidlet at det viste seg at ryktene de hadde hørt fra hjemlandet og i Norge ikke har stemt. Som en informant sa: «*Fordi jeg ikke har hørt her at barnevernet har kommet og tatt barna, uten å undersøke litt og hatt nok informasjon*». Hvem er det som sprer de negative ryktene om barnevernet? Ut ifra det informantene snakket om, virker det som at de fleste etniske minoriteter ikke opplever å bli tatt ifra sine barn, uten at det er en gyldig grunn for det. Det viser at informantene hadde positive holdninger og tanker om barnevernet i dag etter at de hadde hatt litt kontakt med barnevernet. Trolig kan det sies at barnevernet gjør en god jobb med å trygge familiene etter at de har vært i kontakt med dem. Derfor kan man anta

at de som sprer ryktene enten ikke har vært i kontakt med barnevernet selv, eller har vært en av de som har opplevd negative handlinger fra barnevernet.

Det som skilte seg ut fra de positive opplevelsene, var en informant som fikk fratatt barnet sitt etter kort tid i Norge. Informanten sa:

«Jeg synes at barnevernet er bra, men de trenger litt skiftning på regler. Kanskje heller hjelpe barn uten å ta det, og heller ha praksis her hjemme. Barnevernet her er veldig bra med møter og snakker bra. Men kanskje barnevernet vet at vi kommer fra annet land, og at vi kommer til et nytt land og at det er vanskelig. Barnevernet må lære at det ikke er bare å ta barnet, det blir vanskelig for familiene, for far og mor.»

Det at barnevernet valgte å plassere barnet utenfor hjemmet i en periode, opplevdes som svært krevende for en familie som nettopp hadde kommet til Norge. Denne situasjonen samsvarer noe med de ryktene mange hadde hørt om barnevernet. Man vet ikke alle sider ved saken, men dersom familien egentlig kunne ha hatt godt nytte av opplæring og veiledning i hjemmet, er omsorgsplasseringen en uheldig situasjon som muligens kunne ha vært unngått. Slike hendelser kan være med på å opprettholde de negative ryktene som går om barnevernet, fordi det bekrefter at ryktene rett og slett stemmer. Men på den andre siden er det klart at barnets beste skal ivaretas først. Det var kun en av informantene som hadde opplevd omsorgsovertakelse med tvang, og man kan derfor anta at omsorgsovertakelse etter kort opphold i Norge ikke skjer så ofte. Muligens er nettopp disse hendelsene som er med på å opprettholde ryktene, men det hadde vært interessant og blitt bedre kjent med saken og analysert hva som faktisk skjedde i dette tilfellet for å sett om opplæring i hjemmet hadde vært en mulighet i dette tilfellet. Det hadde kanskje gitt informanten et bedre forhold til barnevernet. Men dersom det egentlig var et behov for omsorgsovertakelse, ville hjelp i hjemmet trolig ikke ivaretatt barnets behov. Barnevernet er krevende, fordi det av og til oppstår kryssende interesser mellom barn og foreldre.

Barnevernet ble sett på som skremmende før familiene hadde vært i kontakt med dem, og trolig kan hvordan man snakker om barnevernet være med på å påvirke andres tanker om barnevernet. Derfor kan det kanskje være en løsning å endre måten man snakker om barnevernet på, for å redusere maktskjevheten. Selv om informantene forteller at frykten forsvinner etter et par møter med barnevernet, kan muligens hvordan man snakker om barnevernet bidra med at de som ikke har vært i kontakt med barnevernet enda, får et mer

positivt bilde og terskelen for å ta kontakt kan minske. En informant sammenlignet barnevernet med mødre: *«Som forelder kan jeg se at barnevernet kan jobbe som mor. Fordi mamma er der for å beskytte, mamma er der for mat. For så se om de ikke har det bra. Vi kan si, hvorfor er du ikke glad i dag?»* Utsagnet om at barnevernet kan arbeide som mor, er med på å finne likheter mellom foreldre og barnevernet, i stedet for å se på kultur som ulikhet. Ordet barnevern er trolig ofte knyttet til autoritet og kontroll, som kan være skremmende (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 28). At barnevernet benevnes som mor, er muligens med på å ufarliggjøre barnevernet. Dette fordi begrepet «mor» assosieres med omsorg og gode hensikter. Måten barnevernet framstilles på i samfunnet, kan muligens bli sett på som skremmende, hvor det kanskje er et behov for å snakke om barnevernet på andre måter for å sette dem i bedre lys.

Det er utarbeidet en handlingsplan for hvordan man skal bedre tilliten mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2016-2021). Eksempler på tiltak er fokus på barns individuelle og kulturelle behov, støtte foreldre i foreldrerollen og videreutvikle kvalitet og åpenhet i barnevernets arbeid. Noen av tiltakene er allerede iverksatt i Norge, og det blir spennende å se om tiltakene er med på å bedre tilliten over tid. Handlingsplanen viser til at barnevernet er i utvikling når det gjelder møte med etniske minoritetsfamilier. Planen er et eksempel på at det gjøres tiltak på å øke tilliten til etniske minoritetsfamilier, og man kan anta at de allerede har positiv virkning ettersom at informantene fortalte om at de hadde tillit til barnevernet og at de hadde fått god hjelp. Tiltakene som er iverksatt er knyttet til møter med familiene, men har lite om hvordan bygge tilliten før kontakt som er det informanten opplevde som større utfordring enn selve kontakten. Likevel kan trolig positive erfaringer med barnevernet føre til at andre også blir tryggere på barnevernet.

6.2. Etniske minoritetsfamiliers opplevelser av møtet med barnevernet

Informantene uttrykte at de så nytten av å ha et barnevern, men de hadde ulike erfaringer med barnevernet. Alle informantene hadde fått veiledning som tiltak (barnevernloven, 1992, § 4-4) og halvparten hadde opplevd omsorgsovertakelse (Barnevernloven, 1992, § 4-12) og derfor vil det være aktuelt å gå inn i tiltakene familiene fikk. Blant informantene hadde ingen hatt omsorgsovertakelse i en periode over et år. Hvordan informantene opplevde møtene vil bli drøftet her.

6.2.1. Første møtet med barnevernet

Et godt førsteinntrykk kan være avgjørende for et godt samarbeid. Foreldrene kom i kontakt med barnevernet på ulike måter, men de fleste av informantene fikk anbefalt av skolen til barna å selv ta kontakt. Slik som den ene informanten sa. *«Det var skolen som foreslo samarbeid med barnevernet, og vi gikk med på det. For vi trengte litt hjelp i starten»*. Over halvparten av informantene hadde blitt anbefalt av skolen å ta kontakt med barnevernet. Det at skolen er den instansen som oppfordret til kontakt, kan muligens være at skolen er de som jobber tettest med barna. Men også muligens fordi det er skolen som tar kontakt med foreldrene, hvis de ser at barna har utfordringer. Det kan gjennom det informanten formidler tyde på at det er skolen som tar det steget mot å oppfordre foreldrene til å ta kontakt, fremfor at foreldrene selv opplever at de uoppfordret kan ta kontakt. Muligens kan dette handle om frykt og usikkerhet rundt barnevernet, men det kan kanskje også handle om at foreldrene tenker at utfordringene går seg til etter hvert når de blir bedre kjent med kulturen i Norge.

At skolen foreslår samarbeid med barnevernet kan også bety at skolen ikke ønsker å ta på seg ansvaret for å lære opp foreldrene i starten av oppholdet i Norge, ettersom informanten påpekte at den trengte litt hjelp i starten. Samtidig kan man tenke på hvorfor familien tenker at de trenger hjelp i starten? Det kan muligens handle om praktisk hjelp i starten slik som den ene informanten fortalte om: *«Han hadde problem med å bli inkludert, norsk er veldig vanskelig, hva er det. Ja, til å gå inn i det norske samfunnet for å kle på barn, og kjenne at det er fire årstider»*. Det å få litt hjelp i starten kan trolig handle om hvordan man tilpasser seg et nytt klima i Norge, men det kan også være knyttet til ulike måter å oppdra barn på fra kollektivistisk til individualistisk oppdragsstil (Jávo, 2019, s. 33). «Hjelp i starten» kan

være flere områder med både praktisk- og emosjonell hjelp. Hva denne følelsen om at de trenger hjelp i starten kommer fra, kan kanskje knyttes til opplevelsen av utfordringer med å tilpasse seg, eller opplevelsen av å ikke passe inn. Dette bekreftes av den ene informanten som sa: «*Alle de ting du hadde i hjemlandet, når de kommer hit sier de motsat*»t. Det at informanten sier at alt er motsatt kan tolkes til at man må endre helt måten å være på når man kommer til Norge. Da kan det tenkes at Norge eller barnevernet muligens er for snever i sitt syn på hvordan man skal oppdra barn, at barnevernet er for etnosentrisk i forhold til kultur (Berg & Paulsen, 2021, s. 24). Derfor er det muligens ikke så rart at foreldrene tenker at de trenger hjelp i starten med barneoppdragelse, når de må glemme alt fra hjemlandet og forsøke å lære alt på nytt.

En annen informant hadde sitt første møte med barnevernet gjennom telefonsamtale: «*De ringte meg, det var stress. Men etterpå kom de og hadde samtale*». Informanten opplevde det som stress på grunn av språkvansker og muligens på grunn av at det var barnevernet som ringte. Flere av informantene nevnte utfordringer knyttet til språk i starten ved å si: *Jeg kunne ikke norsk så godt*. At første møtet med barnevernet opplevdes som vanskelig knyttet til språk kan ses på som negativt, ettersom det da kan antas at den første kontakten muligens ikke er nok tilrettelagt for minoritetsspråklige. På den andre siden kan det være utfordrende å ha tolk med på en telefonsamtale, men det kunne ha vært avgjørende for at første kontakten ikke hadde vært så stressende. En annen informant snakket om, at han ved første møtet, selv ringte barnevernet: «*S: Så når du ringte barnevernet for første gang. Hva kjente du da? I: hehe, redd*». At informanten opplever å være redd for å ringe barnevernet for første gang kan muligens være knyttet til både språk og deres usikkerhet rundt barnevernet som instans. Det informanten sa at: «*Men etterpå kom de og hadde samtale*», kan tolkes til at de senere møtene ikke var like stress som det første. Derfor er det kanskje et behov for å at etniske minoritetsfamilier får økt kunnskapen om barnevernet, men også muligens et økt behov for å tilrettelegge for språk i det første møtet.

6.2.2 Oppfølgingen videre

Selv om første møtet kunne oppleves som skremmende og utfordrende knyttet til språk hadde de fleste av informantene et godt inntrykk av barnevernet i det videre samarbeidet. «*Etter samtaler med barnevernet har jeg inntrykk av at barnevernet ønsker å hjelpe de familiene som trenger hjelp*». Alle informantene hadde mottatt veiledning og halvparten hadde mottatt omsorgsovertakelse som tiltak. Derfor er det aktuelt å ta for seg tiltakene for å se på oppfølgingen videre.

Veiledningen er det tiltaket informantene har fått mest av. Statistisk sett er etniske minoriteter overrepresentert i gruppen som mottar veiledning i barnevernet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2021). Veiledning er et hjelpetiltak etter barnevernloven (1992) § 4-4, og kan bli sett på som et omsorgsendrende tiltak (Christiansen & Kojan, 2016, s. 99). En informant fortalte om veiledningen fra barnevernet: «*Det var ikke noe vi var uenig om. Vi ble stilt spørsmål også med barna, og de prøvde å følge med på hvordan vi hadde det i situasjoner*». Informanten hadde hatt et godt inntrykk av samarbeidet med barnevernet, og det positive møtet med barnevernet var også et inntrykk de fleste av informantene hadde. Det informanten forteller er at barnevernet har vært i dialog med både foreldre og barn, og møtet opplevdes greit. Når informanten snakket om at det ikke er noe de var uenig om, kan det muligens tolkes som at barnevernet hadde kommet med gode råd til familien. Men på en annen side kan det å være enig i alt også tyder på at barnevernet sin autoritet fører til at informanten muligens må si seg enig i det som bli sagt, fordi de ikke føler at de kan si imot barnevernet. Ettersom det å være føyelig også kan være et tegn på mistillit (Weele & Karlsen, 2021, s. 93). Gjennom samtale med informantene opplevdes det likevel som at informantene hadde tillit til barnevernet.

En informant fortalte litt om veiledningen den hadde fått: «*Vi hadde kurs med barnevernet om hvordan passe barn, mat og følelser, og plass når han leker selv*». Det var råd informanten hadde satt pris på å få. Rådene viser seg å både handle om praktisk- og emosjonell hjelp. En annen informant sa: «*Barnevernet kom med gode ideer, de kom med ting du ikke var klar over*». Informantene opplevde takknemmelighet for den hjelpen de hadde fått. Et viktig spørsmål handler i den forbindelse om hva årsaken er til at barnevernet kommer med «*ting du ikke er klar over*». Muligens handler det om at barnevernet viser til kunnskap som ikke er så kjent for familiene, og derfor opplever de at barnevernet kommer med råd som familiene ikke

var helt bevisst på. Det kan være at det handler om andre måter å oppdra barn på, eller det kan handle om at man må tenke over hvordan man oppdrar barn. Å tenke over hvordan man oppdrar barn, er noe som muligens ikke er noe foreldrene har vært vant med fra tidligere (Lorentzen, 2019, s. 125).

I veiledningen fra barnevernet hadde familiene fått råd om hvilke oppdragelsespraksiser familiene måtte følge, som ikke handlet om omsorgssvikt, men hva som er normativt for norsk kultur. En informant sa: «*De reagerer på småting som endres av seg selv*». Som eksempel fortalte informanten at hun fikk beskjed om at barn skal sitte stille rundt matbordet, hvor informanten ikke skjønnte at dette var noe å påpeke når det uansett ville innlæres av seg selv om en stund. Man kan derfor stille spørsmålet om barnevernet er for etnosentrisk, hvor barnevernet som representerer en majoritetsbefolkning ser på egne verdier som gjeldende (Weele & Karlsen, 2021, s. 81). Har det noen betydning for hvordan barn har det, om barnet sitter stille rundt matbordet eller ikke. Det kan muligens være at barnevernet tenker at dette er noe som er viktig i forhold til hva som er vanlig blant norsk kultur, ved at i Norge har man tydelige grenser fra barn er veldig små (Skytte, 2019, s. 99). Det kan føre til at følelsen av «vi og dem» forsterkes i møtet mellom etniske minoriteter og barnevernet. Det er ofte majoriteten som setter standard for hva som er normalt (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 28) Vi kan se dette i lys av kulturpsykologien med tema om barnevernsarbeidernes makt som representant for majoriteten (Weele & Karlsen, 2021, s. 91). Man vet ikke om det kan være en løsning å anerkjenne at barn oppdras ulikt fra ulike kulturer, og heller fokusere på praksiser som er skadelig for barna. Eller om det er hensiktsmessig å fokusere på det informanten kalte for *småting*, for å hjelpe foreldrene. Men det som formidles her kan *småting* heller oppleves som unødvendig enn nyttig.

Noe av veiledningen informantene fikk skapte også forvirring, og var utfordrende å gjennomføre i praksis. En informant sa: «*Jeg tenkte at jeg gjorde det bra, det å snakke med dattera mi. Men hun forsto det som at mamma ikke liker meg*». Dette kan tolkes til at informanten hadde fått råd om at man må snakke med barnet sitt, men mestret ikke å praktisere det. Muligens er det en utfordring fordi den måten å snakke på ikke er så vanlig fra den måten informanten er vant med å snakke med barnet sitt på fra hjemlandet. Og det at informanten sier at «*Jeg tenkte jeg gjorde det bra*» kan muligens være at hun tok til seg rådene som hun hadde fått, og forsøkte å praktisere dem. Dette kan vise at etniske

minoritetsfamilier er åpne for å lære om barneoppdragelse og gjøre endringer som de blir anbefalt av barnevernet.

Ene informanten anbefalte også familiene at dersom barnevernet sier eller gjør noe som familiene ikke forstår, er det bare å spørre barnevernet om hvorfor, for å få en grunn. Informanten sa: «*For alt de gjør skal ha forklaring. Jeg hører det du sier og det er sant, jeg gjorde det på grunn av sånn og sånn. Eller det her er ikke sant, jeg har ikke.*» Dette kan også forstås i lys av legalitetsprinsippet, om at inngripen i borgerens rettigheter, og myndighetenes pålegg av plikter eller benyttelse av tvang skal ha hjemmel i lov (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48). Dette vil si at alle tiltak som barnevernet iverksetter som vil gå ut over familiens situasjon, må ha hjemmel i lov, og at dette da oppleves som å få en forklaring for familien. Dette er viktig med tanke på den maktsymmetrien som er til stede mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 28). I et historisk perspektiv er det ikke så vanlig å forklare hva man gjør i oppdragelsen, og det er ikke alltid barnevernet heller forklarer hvorfor de påpeker de ulike oppdragelsesmetodene i veiledningen (Lorentzen, 2019, s. 125). Det at familiene må forklare grunnen til valgt oppdragelsesstil kan oppleves som nytt og utfordrende, fordi man noen ganger handler uten å virkelig ha en gjennomtenkt årsak for det (Lorentzen, 2019, s. 125). At oppdragelse av barn, skal ha en forklaring, er en praksis som er vanlig i vestlige land. Det kan derfor oppleves som rart for foreldre som ikke er vant til å sette ord på hva de gjør, samtidig kan det være vanskelig for etniske minoritetsfamilier å sette ord på sine praksiser på grunn av norskkunnskaper. Selv om Lorentzen (2019) fremhever utfordringer knyttet til å skulle forklare alt, synes informantene at det er positivt at barnevernet spør, hvor en informant sa: «*du kan spørre om forklaring når jeg gjør sånn, for du kjenner ikke meg og trenger forklaring. Da kan du spørre meg, jeg er ikke kjent med sånn, og da kan jeg si sånn, du vet det er fordi slik og slik*». Gjennom det informantene formidler kan man se et ønske om at informantene skal forklare sine oppdragelsesmetoder til barnevernet, men at også barnevernet forklarer sine tanker til familiene. Muligens kan dette føre til gjensidig respekt og dialog som kan ses på som positivt for samarbeidet.

En av informantene fortalte at barnevernet snakket med barnet, før de kunne sende barnet hjem igjen. I denne situasjonen var det barnets stemme som ble hørt, og ble sterkere vektlagt enn det foreldrene ønsket. Foreldre har hovedansvar for sine barn og biologiske prinsipp står sterkt i barnevernet, likevel står barns medvirkning og barnets beste også veldig sterkt

(Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 30). Prinsippene kan føre til utfordringer knyttet til beslutninger som barnevernsansatte gjør. Barnevernet skal være en beskyttelse for barnet, og det er også noe familiene uttrykte var en viktig rolle barnevernet hadde. Informantene hadde ingen negative tanker rundt at barnevernet snakket med barna der en informant sa at: «Barnevernet snakker med barnet, og de tar han med på aktiviteter». Og en annen sa at: «Og så kom de med litt hjelp til barna slik at de ikke blir redde, eller tenker at det er noe rart som skjer». Gjennom erfaringer informantene hadde om barnevernets kontakt med barna og barns medvirkning, viste det seg at barnevernet praktiserte barns medvirkning i møte med familiene. Det var noe informantene fremhevet som positivt.

Halvparten av informantene hadde opplevd at deres barn hadde blitt plassert utenfor hjemmet. To hadde hatt frivillig plassering og en hadde opplevd omsorgsovertakelse med tvang. Hva som er det beste for barnet ved omsorgsovertakelse (barnevernsloven, 1992, § 4-12) vil oftest skape konflikt med det biologiske prinsipp, på grunn av at barnet blir plassert i et annet hjem uten omsorg fra sine biologiske foreldre. Hvor det biologiske prinsipp ser viktigheten av kontakt mellom barn og foreldredersom det ikke går ut over barnets sikkerhet. Det kan være en svært alvorlig avgjørelse. Det biologiske prinsippet skal stå sterkt (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 30). Likevel, som også etniske minoritetsfamiliene formidlet, kan det være mer som ligger bak omsorgsovertakelsene, som rus, vold eller omsorgssvikt. Det kan være at barnevernet gjør feil i vurderingene, eller at familiene og barnevernet har motstridende interesser rundt hva som er best i situasjonen. Det kan også være motstridende interesser innad i familien, som kan skape en konflikt mellom foreldre, barn og barnevernet på grunn av uenigheter.

Informantene som hadde opplevd frivillig omsorgsovertakelse opplevde det som positivt at barnevernet plasserte barnet deres et annet sted for å få oppfølging, dette var trolig plassering utenfor hjemmet som et hjelpetiltak (barnevernloven, 1992, § 4-4 sjette ledd). En av informantene sa: «De tok han et sted i 15 dager, det var veldig positivt. Han forbedret seg og går på skolen, og unngår å lage problemer og bråk». Dette gjaldt ungdommer som har havnet i feil miljø, som opplevdes som svært utfordrende for foreldrene som ønsket å vise omsorg og hjelpe barnet på riktig vei. Å være ungdom kan trolig føre til at man anser seg selv som voksen, ungdommen kan tro at den kan velge å ikke høre på foreldrene sine lengre. Foreldrene vil muligens oppleve en følelse av hjelpeløshet i den situasjonen de befinner seg i ovenfor sitt barn. Dette kan også ha sammenheng med at foreldre har lite mulighet til å bruke

makt overfor barnet, og det er derfor kun det offentlige, som for eksempel barnevernet som har myndighet til å utsette barnet for tvang i oppdragelsesøyemed (Hennum, 2015, s. 134). Her kan det være positivt å hjelpe barnet til å kunne dras i riktig retning, gjennom at barnet har flere rundt seg som kan hjelpe til i oppdragerrollen. Ungdommen som ikke hører på sine foreldre, kan heller høre på barnevernet som er en autoritær instans. Dette fordi de er makthavere, og ungdommen kan føle at den må vise respekt for barnevernet. Muligens er det lettere å snakke om sine problemer med noen som ikke står en så nær som det familien gjør. Hvor barnevernet kan få et utenforblikk på situasjonen. Etniske minoritetsungdommer som har to utenlandske foreldre, har større sannsynlighet for å droppe ut av skole og falle utenfor, enn andre ungdommer (Saus et al., 2018, s. 19). Forhold som er knyttet til fluktbakgrunn kan være en faktor for at barn bli plassert utenfor hjemmet. Dette fordi bakgrunnen kan gjøre forelderrollen ekstra krevende, og kan gi seg utrykk i psykiske problemer og atferdsvansker hos barn (Berg et al, 2017). Gjennom det informantene har opplevd, ses det på som stor hjelp at barnevernet bidro i barneoppdragelsen.

Informanten som hadde blitt tatt ifra barnet med tvang etter å ha bodd i Norge i kun en og en halv måned, hadde noe mer negative tanker om omsorgsovertakelse: *«Jeg synes at barnevernet er bra, men det trenger litt skiftning på regler. Kanskje hjelpe barn uten å ta det, og heller ha praksis her hjemme»*. Det er ikke lett for familier å flytte til Norge uten språk og lite samfunnsforståelse. Informantene forteller at det kan ta flere år før man virkelig har forstått kulturen og praktiserer norske normer og regler på en god måte. Derfor kan det å bli fratatt barnet sitt etter noen få måneder i Norge, trolig oppleves som nærmest traumatisk. Man kjenner ikke alle sidene av saken, men for familien har det vært en opplevelse som kan ses i lys av avmektighet som står sentralt i kulturpsykologien (Weele & Karlsen, 2021, s. 91). Informanten formidlet at den heller ønsket å motta hjelp i hjemmet. Dette samsvarer med minste inngreps prinsipp, og det er vanskelig å avgjøre om dette prinsippet er oppfylt uten å kjenne alle sider ved saken (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 48). Ut ifra det informantene forteller kan man anta at informantene har et ambivalent forhold til barnevernet hvor informantene opplever at barnevernet er noe positivt, men at deler av barnevernet ikke er helt heldig. Muligens hadde det vært en løsning om barnevernet forsøkte å hjelpe til mer i hjemmet, og gitt informantene mer mulighet til å tilpasse seg det norske samfunnet før de tok avgjørelsen på å ta ifra barnet. Da ville barnevernet trolig ha fått nærere kontakt med familien og det ville muligens ha gjort det enklere for familien å forstå valgene til barnevernet.

Vurderingene som blir gjort for familiene til informantene og for hva som er barns beste, vil være preget av oppdatert kunnskapsgrunnlag om hva barnet trenger, om barns utvikling og samfunnets normative oppfatninger av hva som er god barndom (Læret & Skivenes, 2016, s. 37). Forskning viser at helse- og sosialfaglige profesjonsutøvere i liten grad ser på seg selv som rettsanvendere (Dahlen & Langsrud, 2021, s. 205). Det viser at profesjonsutøvere har liten kunnskap om kravene til rettsanvendelse, og at de opplever å være selvlært, i betydningen å gjøre det andre gjør. Som Dahle og Langsrud (2021, s. 205) har funnet ut, overstyrer bruken av maler profesjonell kunnskap og kunnskap om viktige forhold ved rettsanvendelsen. Siden barnevernet representerer en middelklasse og en del av majoriteten, vil trolig beslutninger bli preget av akkurat dette. Hva som er barnets beste vil variere i forhold som kultur, tradisjon, religion og samfunnsforhold over tid (NOU 2012:5, s. 32). Så det som er barnets beste i dag, trenger ikke å være det om noen år. Derfor vil det være spennende å se om barnevernet om noen år vil ha et annet syn på det å være gode nok foreldre, enn det som er dagens vilkår. Det hadde vært spennende å gjennomføre denne forskningen igjen om ti år, for å se om informantene har annet fokus under intervjuene enn det de har i dag. Dette fordi samfunnet, og også barnevernet i dag, blir i økende grad flerkulturell. Derfor kan det være at barnevernet om noen år får mer kunnskap om mangfold, tilnærming til utfordringene og forståelse for kulturforskjeller og ulike oppdragsstiler.

Det var også noen opplevelser med barnevernet som var uavhengig av hvilke tilbud informantene fikk. En informant fremhevet at det var positivt at barnevernet satte tydelige rammer i møtet med familiene: *«de var flinke til å gi beskjed og forberede oss på det som kommer til å skje»*. Det informanten formidlet er at forutsigbarhet er et gode i møtet med barnevernet. Informanten anbefalte videre at andre barnevernsansatte også burde være tydelig med formålet med møtene, og når og hvor man skal møtes. Det er muligens ekstra viktig med tydelige rammer for familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Ettersom at deres forståelse av barnevernet kan være mangelfull. At barnevernet skal *forberede dem* kan muligens være knyttet til hvor lenge, og når og hva som er hensikten med møtet. Muligens kan det føre til at familiene kan oppleve situasjonen som tryggere, når de har opparbeidet seg kunnskap om møtet. Det fører også til at familiene kan forberede seg på det som skjer som også kan være med på å minske maktrelasjonen mellom barnevernet og familien, ettersom de da kan tenke mer nøye gjennom hvordan de skal svare på ulike spørsmål fra barnevernet. Det er derfor positivt med tydelige rammer overfor familiene.

Informantene var opptatt av at barnevernet skulle forstå dem, derfor kan det være greit å se på om barnevernet forsto deres situasjon? En informant sa: «*Barnevernet sier de ser at situasjonen er vanskelig*». Informanten fant det positivt at barnevernet anerkjente familiens situasjon. Samtidig vet man ikke om barnevernet fullt og helt forstår situasjonen, selv om de sier at de ser det er vanskelig. Likevel opplevde informanten at barnevernet hjalp til med det de trengte hjelp til, og det ble sett på som positivt. Hvilke områder familiene ønsket å bli forstått på vil bli drøftet mer under neste del kapittel.

Informanten opplevde at det var godt samarbeid med barnevernet: «*Det var et godt samarbeid, vi hjelper dem og de hjelper oss*». Ut ifra det informanten forteller virker det som at det var et nærmere gjensidig samarbeid der familien og barnevernet hjelper hverandre. Manum (2015) snakker om, at et godt samarbeid fungerer bedre når man søker etter likheter fremfor å søke etter forskjeller. Informantene uttrykte at det har vært lite fokus på kultur i samarbeidet med barnevernet, og gjennom dette kan man på den ene siden tolke det som at informantene hadde møtt et barnevern som ikke fokuserte sterkt på forskjeller. Som en informant sa: «*jeg tror at de tar dette i betraktning at vi har forskjellig kultur og forskjellige vaner og skikker og tradisjoner*». På den andre siden er oppdragelse normativ og forankret i kulturen. Dette kan tilsi at et søkelys på kultur er viktig for å forstå hva den andre handler ut ifra. Derfor kan lite fokus på kulturelle forskjeller trolig også handle om barnevernets manglende kunnskap om familiens kultur. Men man kan kanskje ikke forvente at barnevernsansatte alltid skal ha all kunnskap om en kultur, men det kan være viktig at barnevernsansatte har evnen til å vise nysgjerrighet overfor den andres medbrakte erfaringer. Utdrag fra intervjuet fremhever dette. «*S: Synes du barnevernet forstå din kultur? I: njaaa... Det er litt vanskelig, jeg tror ikke 100 prosent*». Informanten hadde en tanke om at barnevernet ikke forsto kulturen deres helt, og gjennom dette er det muligens behov for at barnevernet får økt kunnskap om kulturen til familiene.

Det må nevnes at man ikke kan utelukke at diskriminering foregår, også i barnevernet. En informant sa: «*Noen personer tenker dårlig, noen tenker at denne har svart hud, er arabisk og muslim. Bare barnevernet tenker at vi er mennesker, barnevernet vil hjelpe familier, og ikke ta barn*». Selv om ingen utrykte at de selv har opplevd diskriminering, fortalte flere informanter om viktigheten av å ikke utøve diskriminering i barnevernsarbeidet. Det er tydelig at det informanten formidlet er rettet direkte mot å advare barnevernet mot å diskriminere. En annen informant formidlet: «*som norsk kan man tenke at de som kommer fra*

annet land ikke vet hvordan man passer barn eller vet hvordan man passer huset». Grensen til hva som er diskriminering og ikke, kan være vanskelig. Det å se på etniske minoriteter som utelukkende annerledes enn majoriteten kan ofte ses på som diskriminerende trekk hvis annengjøringen ligger i hudfarge og landbakgrunn. Det er derfor svært viktig å være bevisst på at diskriminering kan oppstå, også ubevisst. Som barnevernsansatt kan det være positivt å stille seg selv spørsmål rundt om diskriminering foregår i de ulike møtene mellom majoritet og minoritet. Siden ingen av informantene uttrykte at de hadde opplevd dette selv, kan man anta at det barnevernet de møtte, ikke hadde møtt familiene på en diskriminerende måte.

6.3. Å forstå familien innenfra

Gjennom intervjuer med informantene har man fått et blikk på hvordan man kan se barnevernet utenfra fra et etnisk minoritetsperspektiv. Når det var snakk om råd til barnevernet og sider ved barnevernet som kunne forbedres, handlet mye av det informantene ønsket, om at barnevernet skal se etniske minoritetsfamilier innenfra. Dette kan knyttes til kulturpsykologien om å se den andre innenfra og seg selv utenfra (Weele og Karlsen, 2021, s. 86). Det var noen områder informantene fremhevet når de ønsket å bli forstått, det var deres situasjon i Norge, ulik oppdragerstil og ulik kultur. Etniske minoriteters utfordringer kan ses på som kompleks med mange faktorer som går inn i hverandre, derfor vil det til slutt bli presentert en metode som fremhever det å se familien fra mange sider.

6.3.1. Forstå deres situasjon i Norge

Informantene hadde mange tanker om hva som var deres utfordringer i hverdagen, og fremhevet det at barnevernet må forsøke å sette seg inn i familien sin situasjon. En informant sa:

«Når du møter denne personen prøv å tenk at hun har mange mange ting. Når du sitter med denne forelderen, og han forteller deg problemet. Hva han har i hjemlandet, du kan si OMG sorry, OMG, skjønner du. Nå kan jeg se at dere som barnevernet please prøv å forstå andre, prøv å forstå at den familien har mange problemer. For dere som norsk kan ikke, du sover i fint hus, du jobber, du går på skole veldig bra, vårt land er rolig ikke krig ikke problem».

Gjennom det informanten forteller fremheves de forskjellene som en kan anta at etniske minoriteter opplever i møtet med barnevernet. De kan se på seg selv som annerledes fra barnevernsansatte, og at det er vanskelig å bli fullstendig forstått. Det er også vanskelig å si om det er mulig å forstå familien fullt og helt når man ikke er etnisk minoritet selv. Det samme sa en informant: *«Jeg kan ikke tenke som en nordmann, fordi jeg ikke er vokst opp her»*. Det går begge veier, og det er noe som er viktig å anerkjenne i en relasjon mellom minoritet og majoritet. Informanten forteller at det er *mange mange ting*, og videre vil det bli sett på ulike utfordringer etniske minoritetsfamilier møter når de skal tilpasse seg det norske samfunnet.

I arbeidet med å forstå etniske minoritetsfamilier som er i kontakt med barnevernet innenfra, kan det vært nyttig å se på de ulike faktorene som Berg & Paulsen (2021, s. 24) har brukt i sin forskning. Den første faktoren er knyttet til å være minoritet. Når det gjelder kultur var det en informant som tydeliggjorde en forskjell: *«Dere som er norsk er ikke så kjent med innvandrere kan jeg se. En gang jeg hilste på en mann og sa hei, han så på meg slik. Men i hjemlandet, selv om jeg ikke kjenner deg, hei hei.»* Blikk kan ses på som en slags sanksjon på å si hei til personer man ikke kjenner så godt. Det handler om maktrelasjoner mellom minoriteten og majoriteten, der majoriteten kjenner samfunnets spilleregler. Det kan tenkes at å bli møtt med slike sanksjoner kan føre til at personer føler seg annerledes enn majoriteten, og føler muligens at de ikke passer inn i samfunnet. Men hvis målet er å bli godt integrert, lik majoriteten, så er slike sanksjoner med på å vise hva som er riktig og ikke i det norske samfunnet. Et annet eksempel er informanten som sa: *«Som at andre land snakker mange høyt og ikke rolig»*. Likevel kan det å bli sett på som annerledes føre til at man alltid må være forsiktig med hvordan man skal oppføre seg, og kan trolig være et tegn på at samfunnet ikke er så åpent for et flerkulturelt samfunn der mennesker kan leve side om side med ulike kulturer. Det finnes maktskjevhetet i forholdet mellom minoritet og majoritet. Dine holdninger kan ikke skjules, den merkes umiddelbart av den andre (Weele & Karlsen, 2021, s. 91). Barnevernet utøver makt i kraft av sin rolle og kontroll over ressurser, og i tillegg har de symbolsk makt til å definere familiene sine behov og hva som skal til for at problemet skal løses (Rugkåsa, Ylvisaker & Eide, 2017, s. 28). Derfor må barnevernstjenesten ha bevisst kunnskap rundt det å være minoritet, og hvordan det kan påvirke relasjonen. Selv om barnevernet forsøker å redusere maktskjevheten, vil barnevernet uansett være i en maktposisjon, som på ulik grad vil påvirke relasjonen. Derfor er det muligens viktig at

barnevernet lærer og forstår hvordan det er å være minoritet. Og anerkjenner at dette kan påvirke den andres kommunikasjon ved at man ikke snakker samme «språk», både i form av morsmål, men også i en mer overført betydning ettersom man ofte ikke har de samme kulturelle referansene.

Den andre faktoren handler om å inneha informasjon (Berg & Paulsen, 2021, s. 24).

Informantene fant det vanskelig å opparbeide seg kunnskap om normene i Norge, slik som en informant sa det: *«Men jeg tror at det krever så mye det å lære alt om en annen kultur. For jeg måler det på oss som er her, å få vite om en kultur og samfunnet og alt det der at det er ikke så lett. Man kan ikke lære det fort»*. Informanten fremhever at det tar tid å få mer kunnskap om norsk kultur. Derfor kan det være lurt at barnevernet er bevisst dette, og har tålmodighet i arbeidet de gjør med familiene slik at de kan lære mer om hvordan ting gjøres i Norge. Etter en stund vil muligens etniske minoritetsfamilier lettere skaffe seg informasjon når de får mer kunnskap om samfunnet, og når de får mer norskkunnskaper etter hvert. Det med nok informasjon fant også noen informanter problematisk. En informant uttrykte: *«når du kommer fra der til her vi blir møtt med. Nei du må gå på skole, nei du må ha utdanning»*. Informanten tenkte kanskje at når man kom til Norge var det bare å få seg en jobb, men opplevde at det ikke var så enkelt. Grunnen til det, kan være at alle kravene til etniske minoritetsfamilier muligens er for strenge, som er med på å begrense muligheten deres for å komme raskt i arbeid. Det kan derfor muligens oppleves som ugjennomførbart for familier og til slutt ha nok informasjon om samfunnet slik at de kan sidestilles med nordmenns hverdag.

Den tredje faktoren er betydningen av sosiale nettverk. Mange innvandrere har lite nettverk spesielt etter den første tiden etter ankomst til Norge (Berg & Paulsen, 2021, s. 26). Flere av informantene fortalte om et savn rundt å ha storfamilien rundt seg, spesielt for støtte rundt barneoppdragelse. En informant sa: *«Det blir vanskelig uten storfamilien»*. Nettverk har betydning for mestring, sosial tilhørighet og sosial integrasjon (Berg & Paulsen, 2021, s. 26). Informantene formidler at man ønsker å bli en del av samfunnet, men finner det utfordrende. Og har som håp at hvis man blir mer integrert så vil ting bli bedre. Familie som sosialt nettverk er sett på som spesielt viktig, og muligens ekstra viktig når man nettopp har blitt foreldre. Etniske minoriteter har også dårligere opplevelser av sosiale nettverk, enn norske barnevernsmottakere (Storhaug et al., 2021, s. 55). Informantene fortalte at etniske minoriteter som flykter til Norge må lære seg hvordan man oppdrar sine barn uten å ha storfamilien rundt seg, som ofte har vært deres veileder i livet, og en ekstra omsorgsperson for sine barn. En

informant sa: «*Vi har noe som er veldig bra i Norge og noe som er veldig bra i hjemlandet. Norge har bra med staten som passer på med barnehage. I hjemlandet blir det storfamilien som støtter hverandre*». Informantene formidlet at når man kommer til Norge står man uten den sosiale støtten som man ofte trenger i starten av foreldrelivet, og at det er barnehagen som tar over rollen som storfamilie. Ut ifra det informantene forteller kan man trolig tenke sosial støtte fra storfamilie oppleves som bedre kvalitet enn sosial støtte fra barnehagen.

En fjerde faktor er levekår. Etniske minoriteter representerer en sosial og økonomisk underklasse i Norge (Berg et al. 2017, s. 5). En stor del av familiene i barnevernet har lav eller ingen inntekt, noe som også er gjeldende for etniske minoritetsfamilier (Kojan & Storhaug, 2020, s. 136). Likevel er levekårssituasjonen i stor grad knyttet til botid. Men det å komme til Norge å ende opp i en underklasse kan i seg selv oppleves negativt. En informant uttrykte at de drar fra et land der alle er gjennomgående i samme sosial klasse, og så komme til Norge hvor mange havner langt ned i klassetilhørighet. Informanten fortalte: «*Vi tenkte at når vi kommer dit alt vil bli bra, vi skal ha stort hus, vi skal ha stor bil*». Informanten opplevde å ikke få oppfylt disse forventningene om Norge, og ble i stedet møtt med en stresset hverdag med mange krav om skolegang og integrering. Familien fikk derfor ett inntrykk av at majoriteten er annerledes enn dem selv. Hvor de sier at barnevernet ikke trenger å forstå familien helt fordi: «*dere sover i fint hus, du jobber, du går på skole, vårt land er rolig, ingen krig, ingen problemer*». Dette sitatet er et godt eksempel på en klasseforskjell etniske minoriteter kan oppleve i møtet med det norske samfunnet. Når det er snakk om sosioøkonomiske forskjeller, kan dette bli synlig gjennom standard på hus og bil. Noe som også trolig kan øke avstanden mellom barnevernet som representant for majoritetens middelklasse, og etniske minoriteter som underklasse. Denne avstanden kan være viktig å være bevisst på, i den grad at man anerkjenner avstanden og er åpen med familiene. Men på den andre siden kan det å ha stort fokus på avstanden være med på å tydeliggjøre forskjeller fremfor likheter. Det kan være lurt å sette spørsmålsteget til hvorfor etniske minoriteter representerer en underklasse, og om det er noe som kunne vært forhindre. Likevel er det slik det er i dag, og klassetilhørighet er noe barnevernet må være bevisst. Det hadde vært positivt om barnevernets mandat omfattet det å jobbe med foreldrenes livsbetingelser som arbeid, bolig og økonomi. Dette er imidlertid ikke et direkte ansvarsområde for barnevernet, men ligger under NAV (Prop 133 (2020-2021) s. 103). Det fører til et spenningsforhold hvor sosioøkonomisk status er en viktig faktor for familiens bakgrunn, og vil ha betydning for rammene for oppdragelsen. Men på den andre

siden er ikke sosioøkonomisk status et område barnevernet har kunnskap om, og derfor vil muligens tverrfaglig samarbeid være en avgjørende faktor for hjelp til familiene.

Den siste faktoren Berg & Paulsen (2021, s. 29) nevner er flyktning-relaterte faktorer. Dette gjenspeiler også datamaterialet hvor en informant sa: «*Du må skjønne at denne personen har problem, det er derfor den har gått bort fra sitt land til et annet land. Det er ikke bare for gøy, at de bare vil gå. Nei, vi har problemer, vi har masse masse problemer*». Krig, flukt og mulige traumeopplevelser kan øke belastningene til familien. Som eksempel fortalte en informant at mange sliter psykisk med depresjon, angst og traumer. Hvor mange foreldre og barn kan ha behov for psykolog for å bearbeide traumene. Informantene forteller om hvordan man har det psykisk kan også påvirke hvordan man fysisk har det. Disse belastningene kan også påvirke parforholdet hvor foreldre ofte kan krangle sammen. Denne krangelen og psykiske belastningen kan videre påvirke hvordan barn har det. Samtidig kan det å flykte fra et land med krig føre til at man har mange personer man er glad i som lever i risikofylte og farlige hverdager. Etniske minoritetsfamilier kan derfor gå rundt med en bekymring for familie og venner som er igjen i et krigsfullt land, samt selv sitte igjen med vonde opplevelser fra erfaringer fra krig og flukt. Familier med flyktningbakgrunn er overrepresentert i omsorgsovertakelser, trolig nettopp fordi de har så mye belastning i bagasjen som går ut over deres hverdag (Berg et.al. 2017).

Det å tilpasse seg et nytt samfunn er utfordrende for både barn og voksne. To av informantene hadde utfordringer med at deres barn hadde havnet i feil miljø og hadde droppet ut av skolen. Ungdom er muligens ekstra utsatt når det gjelder å finne sin plass i samfunnet, på grunn av at de er i en alder hvor de trolig fortsatt hører på sine foreldre og samtidig skal forsøke å finne seg selv på egenhånd. Førstegenerasjons innvandrerungdom er overrepresentert i gruppen som står utenfor utdanning og arbeid (Suas, et al., 2018, s. 19). Det å stå utenfor skole og arbeid øker risikoen for marginalisering og et langvarig utenforskap. Det kan være en utfordring når man kommer til et nytt land å finne hvordan man etnisk sett skal definere seg. Når det snakkes om at barna har utfordringer med å tilpasse seg samfunnet, slik som mine informanter gjør, mener Jávo (2019, s. 23) at dette kan ses i lys av etnisk identitet, der de forsøker å finne seg selv. Å finne sin identitet er for mange ungdommer allerede en utfordring. Derfor kan det for etniske minoritetsungdommer være ekstra vanskelig når man står i en brytning mellom flere kulturer. Det skal sies at ikke alle etniske minoritetsungdommer finner prosessen rundt å finne sin identitet og etnisk identitet som svært utfordrende, flere av ungdommene til informantene

gikk på skole. Samtidig så er det veldig mange som kan slite med overgangen til voksenlivet. Trolig spesielt når man kan få motsatt respons på egen atferd i spenningsfeltet mellom egen kultur og majoritetsbefolkningen (Jávo, 2019, s. 24). Videre kan det føre til at ungdommen aldri finner noe tilhørighet noe sted. Er man i en usikker fase på hvem man selv vil være, og samtidig opplever negative holdninger til sin etniske tilhørighet, er risikoen større for å utvikle problemer (Jávo, 2019, s. 24). Dette kan være en mulig forklaring på utfordringer ungdommene til informantene møter, men på den andre siden skal man ikke bortforklare mulige andre utfordringer ungdommene møter. Årsaker til ungdommenes problemer er mest sannsynlig sammensatt.

Gjennom å se på de ulike faktorene kan man få et større bilde på hvordan det er å være etnisk minoritet i Norge. Det var disse faktorene informantene var inne på når de beskrev sin situasjon. Derfor er dette viktige faktorer barnevernet må være bevisst på. På en annen side har disse faktorene stort fokus på familienes utfordringer, og det som er vanskelig. Familiene har *mange mange ting* som er vanskelig. Men samtidig kan det muligens være positivt å se på hvilke styrker etniske minoriteter også har i den situasjonen de er i, for å bygge deres status i samfunnet. Men for å bygge deres status i samfunnet vil det også være viktig å endre på holdninger mange i Norge har overfor etniske minoriteter, og finne en større aksept for et flerkulturelt samfunn.

6.3.2 Forstå ulike oppdragelsesstiler

Når det er snakk om møtet mellom etniske minoriteter og barnevernet kan man ikke se bort fra forskjellene på metoder for barneoppdragelse som ofte er knyttet til graden av kollektivistisk og individuell oppdragelsesstiler (Jávo, 2019, s. 33).

Noe som gikk igjen blant informantene var at foreldre ble bedt fra skolen om å snakke med sine barn om ulike tema eller fikk beskjed om at de måtte endre hvordan de oppdrar barn på, både praktisk og emosjonelt. De fleste foreldre utrykte at de var fornøyde med den veiledningen de fikk, men det var ikke alltid det var like lett å praktisere det. Som informanten som fortalte at barnet må ha på utejakke, men at barnevernet ikke forsto at barnet ikke hadde lyst, hvor informanten ønsket å forholde seg til barnets ønske og derfor skapte veiledningen irritasjon. Samt at barnet må spise, men hvordan kan et barn spise når det nekter

fordi det er sykt. Familiene kan kanskje på den ene siden føle at de ikke er gode nok foreldre, men på den andre siden føle at det er de som kjenner sine barn best. De kan oppleve at de får veiledning på ting som ikke er noe som faller dem naturlig å gjøre noe med. Men sett fra en annen side vil det gå en grense på hvor flinke små barn er til å regulere varme og få i seg næring. Derfor vil det være viktig at foreldrene tar det ansvaret. Likevel er det at små barn selv bestemmer, et trekk på kollektivistisk oppdragelsesstil. Der små barn får bestemme mye, mens når det blir større får de mindre rom for å bestemme selv (Skytte, 2019, s. 99).

Vestlig foreldreskap har gått i en retning av profesjonell oppdragelse (Manum, 2015, s. 141). Mye av hvordan man skal regulere barnet eller evne til mentalisering over egen oppdragelsesutøvelse, som er måter å forstå barnets behov på. Dette kan være med på å gjøre barneoppdragelse til en svært komplisert oppgave, og samtidig føre til å fremmedgjøre familienes foreldreskap. Som ene informantene formidlet:

«Og når jeg spør for eksempel hvorfor de har bare et eller to barn. Så svarer de at barn er et stort ansvar. Så jeg tenker at en av grunnene er at de tenker at de må få færre barn for å ha kontroll og kunne styre familien på en god måte. Jeg analyserer det på denne måten, men vet ikke om det er sant da».

En årsak til at informantene så på barneoppdragelse som krevende kan være at forventninger til oppdragelse er så høye, og at Norge har et barnevern som overvåker foreldrenes barneoppdragelse. På den andre side kan det også ses på som at måten man oppdrar barn på i Norge er mer krevende på grunn av at oppdragelsen i hjemlandet ikke innebærer å følge opp barnet på samme områder som i Norge. Enda en årsak kan trolig være at i samfunn som er kollektivistisk hjelper storfamilien i større grad med barneoppdragelsen. Samtidig er det normalt at både mor og far jobber i Norge, hvor det er mer vanlig at mødre er hjemmeværende i de landene informantene er ifra. Dette er også et spenningsfelt mellom hva majoriteten er vant med og hva etniske minoritetsfamilier er vant med i forhold til oppdragelse.

De familiene jeg intervjuet kommer muligens fra et samfunn med høy grad av kollektivistiske verdier, som forsøker å tilpasse seg det individualistiske samfunnet som Norge er preget av (Jávo, 2019, s. 33). Oppdragelse av barn er derfor et område foreldrene må tilpasse seg. De vil trolig gå gjennom en akkulturasjonsprosess, der man henter noe fra sin egen kultur og også ferdigheter fra majoritetskulturen som kan oppleves nyttig (Jávo, 2019, s. 71). Dette kan være

et gode ettersom deler av foreldrenes etnoteorier og kulturelle verdier kan betraktes som umoralen i norsk kultur, samtidig kan noen etnoteoreir være svært funksjonelle. Men poenget er at noen måter å oppdra barn på kan fungere godt i den kollektivistiske kulturen, men fungerer dårlig i den individuelle. En informant fortalte:

«Jeg tenker at vi har noe som er veldig bra i Norge og vi har noe som er veldig bra i hjemlandet. I Norge ser jeg ikke at familiene støtter hverandre. Når barna blir 18 år skal de flytte ut. I hjemlandet når far eller mor blir gammel sette vi dem ikke på gamlehjem, vi passer på far og mor».

Dette er en erfaring noen informanter formidlet gjennom at flere uttrykte at man kan holde på noen oppdragelsesstiler de har gode erfaring med fra hjemlandet, og samtidig ta med noen oppdragelsesstiler som fungerer bra i Norge. Som eksempel det informanten forteller om informantens, når barnet ble 18 år ønsket han å ikke presse barnet til å flytte ut, og ønsket å fortsatt ha et tett bånd til barnet selv om barnet anses som voksen. Informanten verdsatte kanskje å ha en storfamilie som sosial støtte og forsikring til hjelp senere i livet. Og samtidig blir muligens det at barnet ikke trenger å flytte ut sett på som kjærlighet. Det å frigjøre seg fra de tette båndene til sine foreldre blir i individualistiske samfunn sett på som barnets normale utvikling (Jávo, 2019, s. 66). Det at barnet må flytte ut som naturlig prosess kan bli sett på som motstridende fra å vise kjærlighet for barnet sitt.

Den ene informanten hadde utfordring med et barn som ikke hørte på sine foreldre. Han forklarte hva de hadde snakket om: *«Jeg sier nei, du er ungdom, du må være rolig, du er ungdom du må dra på skole, du er ungdom, du må høre, du er ungdom, du må ha respekt».* Det hadde vært mye snakk om hva konsekvensene av å ikke gå på skole er på lang sikt, og viktigheten av å kunne tilpasse seg kulturen de har flyttet til. Denne måten å snakke på med barnet, kan ses på som en disiplinering som også gjenspeiler en kollektivistisk oppdragelsesstil (Jávo, 2019, s. 67). Jeg har nevnt tidligere hvordan ungdom kan oppleve å tilpasse seg et nytt samfunn, derfor kan det være aktuelt å se foreldrene opp i dette. Når barnet blir ungdom mister foreldrene enn viss grad av sin posisjonsbaserte autonomi (Hennum, 2002, s. 337). Dette gjelder de fleste foreldrene i Norge. Barns autonomi og rettigheter i samfunnet setter grenser for hvor mye foreldrene kan bruke autoritetsutøvelse. Der ungdommens rettigheter skyver foreldrenes autonomi borte, og foreldrene blir skyldige dersom de bruker makt i form av tvang i forhold til ungdommen (Hennum, 2002, s. 340). Det er nå kun

samfunnet som kan bestemme over ungdommen, også ved bruk av tvang. Det er viktig for informantene at barnet kan gå på skole og få en god fremtid, for foreldrene ønsker det beste for barnet, og samtidig kan barnet etter hvert være en omsorgsperson for sine foreldre senere i livet. Samtidig vil det å ofre så mye for å flykte til et land muligens føre til et ønske om at familien skal lykkes i det nye landet, og er derfor villig til å gjøre mye for at barna skal få så god fremtid som mulig. Som eksempel sa en informant: «*vi har det bra så lenge våre barn har det bra*». Dette uttrykket kan være indikasjon på at foreldrene er villig til å ofre mye for sine barn.

Gjennom å se på hvordan informantene oppdrar sine barn kan man muligens se at foreldrene ikke har så strenge regler for små barn, som at barn ikke går med jakke ute fordi de ikke vil, og at de sitter urolig rundt matbordet. Men når barna blir større får de flere grenser som at ungdommene må komme hjem til middag og at ungdommene må ta ansvar for det de gjør og tenke på sin framtid. I norsk oppdragelseskultur kan det trolig være motsatt ved at små barn ikke får gjøre det de vil, og etter hvert får de mer og mer frihet jo eldre de blir i en prosess til å bli selvstendig (Skytte, 2019, s. 99). Dette kan trolig være en indikasjon på det informantene snakker om, at oppdragelsen i Norge er motsatt enn oppdragelsen fra hjemlandet (Skytte, 2019, s. 99).

6.3.3. Forstå deres kultur

Når det handlet om å forstå etniske minoriteter innenfra var kultur noe informantene var opptatt av. Rådene som familiene kom med til barnevernet kan være hjelpsomt å ses i lys av en kulturpsykologisk forståelse (Weele & Karlsen, 2021). Det som skiller råd til barnevernet og opplevelser med barnevernet, er at råd kan være generelle uten at det er noe de har opplevd selv. Selv om det er råd, vil dette likevel handle om opplevelsen av kontakten fordi det er områder familiene tenker kan forbedres. Det kan også være en mulig grunn at informantenes råd til barnevernet kan indirekte være knyttet til hvordan informantene opplevde møtet med barnevernet. Rådene som ble gitt var i sterk likhet til at barnevernet må forsøke å se etniske minoriteter innefra (Weele & Karlsen, 2021, s. 86). Det formidlet også en informant gjennom å si:

«Du må du sette deg inn i de du skal møte, og ha litt bakgrunn om deres kultur, at det er sånn og sånn og sånn. Okei, da kan jeg gå der og vet hvordan jeg skal oppføre meg, og hvordan jeg skal spørre om ting når jeg vet litt om deres kultur.»

Mange av de temaene familiene ga uttrykk for som kunne være råd til barnevernet samsvarte med definisjonen av kulturell kompetanse hvor det vektlegges gode holdninger til familien, kunnskap om deres situasjon og opparbeidede ferdigheter som bedrer praksis (Saus et al., 2018, s. 29). Et kultursensitivt barnevern er også forankret i barnekonvensjonen artikkel 30, hvor tiltak i barnevernet skal ta hensyn til barnets egen kultur, språk og religion (Saus et al., 2018, s. 12). Som nevnt tidligere forteller informantene at barnevernet ikke forstår deres kultur helt. I en artikkel fra Kriz & Skivenes (2010, s. 17) kommer de fram til at den sosialarbeideren som representerer majoritetskulturen føler seg mer usikker på hvordan man skal oppføre seg i interaksjonen med etniske minoritetsfamilier. Sosialarbeideren er usikker på om de har tilstrekkelig med informasjon, og om de har skaffet seg en helhetlig forståelse av familiens situasjon. Derfor kan muligens det å øke barnevernsansattes kunnskap om familiene og om deres kultur føre til at barnevernsansatte opplever mindre usikkerhet i møtet med etniske minoritetsfamilier.

Informantene ga som råd at man må noen ganger være sammen med personene på flere arenaer for å bli godt nok kjent. Som en informant sa: *«Du kan ikke se personen bare ved å se han for første gang. Ha tid, snakk med personen, snakk med familien, snakk med barn»*. Derfor er det viktig at barnevernet har tid og snakker med personen, familien og barna. Informantene verdsatte viktigheten av at barnevernet ikke dømmer familien uten å bli virkelig kjent, og uten å forstå at familier som har kommet til Norge trenger tid til å bli kjent med kulturen først. For da kan familien etter hvert vite hvordan man skal endre atferd og endre måter å gjøre ting på. En informant fortalte: *«dere som er flink må forstå sånn. At en det er en familie som aldri har bodd i Norge, og det er forskjellig kultur. Kanskje, jeg må gå for det problemet sakte sakte, ikke gå med masse energi»*. Dette trolig fordi hvis saksbehandleren går inn i relasjonene med for mye energi, og motivasjon for endring, kan barnevernsansatte glemme å se familiens perspektiv, og tenker at egne tanker er gjeldende. Familien kan da oppleve å ikke medvirke, eller å ikke bli forstått i den situasjonen de er i.

Kulturen er en del av, former vår forståelsesramme og legger føringer for hvordan vi møter andre (Weele & Karlsen, 2021, s. 82). Weele & Karlsen (2021, s. 82) legger til grunn at man

kan ikke skille kultur fra den man selv er. Likevel var det en informant som sa: «*Når du ber om hjelp så får du hjelpen du har behov for, og de involverer seg aldri i din kultur, og din tro og kultur. Det er bra de ikke gjør det*». Her kan man også tenke over om tro og kultur bidrar til å forme våre behov, ettersom tro og kultur er en så stor del av den vi er. Informantens uttrykk om at barnevernsarbeidet ikke må involvere seg for mye i kultur og tro er nok kanskje knyttet til redselen for å bli dømt og vurdert ut ifra hvilken kultur og tro man har. Likevel vil det å ta kultur og tro i betraktning være med på å gi en større forståelse for familien og hvem de er. Ut ifra dette vil det å bli møtt på en respektfull måte og hvor barnevernet stiller mange åpne spørsmål gjøre at graden av det barnevernsansatte kan om familiens kultur, ikke er så avgjørende for samarbeidet. Men det er muligens viktigere å opptre profesjonelt hvor barnevernet og familiene har en gjensidig respekt for hverandre. Barnevernet må derfor forsøke å balansere det å ha et kulturperspektiv, og samtidig tenke at kultur ikke er alt.

Ene informanten anbefalte: «*Det kan være fint at de går inn og prøver å lære seg litt og prøve å snakke med noen som kommer fra samme land*». Det å snakke med noen som kommer fra samme land kan være med på å øke kunnskapen om hvordan man skal møte familien. Den kunnskapen vi innhenter om kulturell variasjon skal ikke hindre oss i å gjøre vurderinger, den skal bidra til å forme prosessen man går gjennom før vi konkluderer (Weele & Karlsen, 2021, s. 85). Manum (2015, s. 145) utrykte en viktig side ved dette, en konsekvens av å vite for mye om en annens kultur kan være at kommunikasjonen styres av det de ansatte vet, heller av det foreldrene sier og mener. Derfor er det viktig å forstå før man mener noe, å innta en ikke-vite posisjon, gjennom egenskaper som empati, nysgjerrighet og aktiv lytting for å møte familien på en god måte (Weele & Karlsen, 2021, s. 90). Begrepene empati, nysgjerrighet og aktiv lytting er vide begrep som kan være like vag som det å inneha en ikke-vite posisjon. Det er vanskelig å måle disse begrepene og se på om barnevernet faktisk oppfyller disse, derfor kan det være lurt som barnevernsansatt å reflektere rundt begrepene. På en annen side kan det som informanten formidler om at man må snakke med noen som kommer fra et annet land tolkes til at barnevernet hadde vært styrket dersom flere som har forskjellig etnisk bakgrunn kunne ha jobbet i barnevernet. Hvis barnevernsansatte også hadde hatt ulik landbakgrunn, kunne ansatte ha lært av hverandre og fått muligheten til å få kunnskap rundt hvordan man skal møte familiene.

Selv om man kan lese seg mye opp på ulike tema rundt det å være etnisk minoritet vil likevel praktiske erfaringer være noe av de viktigste områdene å lære på. Dette utrykte en informant

godt gjennom å fortelle: «*Jo mer barnevernsansatte samarbeider med foreldre med forskjellig bakgrunn, jo mer kan de få vite*». Hvor en annen informant sa: «*Alle familier er forskjellige og må bli møtt på ulike måter*». Dette er et eksempel på at uansett hvor mye man setter seg inn i andre sin situasjon før møtet, er selve møtene det aller viktigste. Å virkelig bli kjent med familiene som individuelle med ulike behov for hjelp. Barnevernet må derfor finne en balanse mellom å tilskrive atferd som kulturelt betinget og se atferd utelukkende fra kultur. Samtidig formidler informantene trolig at man kan lese seg mye opp på deres kultur, men den viktigste kunnskapen er den man får gjennom dialog med familiene man skal møte. Når informanten sier at man skal bli møtt på forskjellige måter, fremhever det at man ikke skal se på etniske minoriteter som en gruppe med felles verdier, og møte dem heller med individualitet.

Selv om kulturforskjeller er viktig å ha kunnskap om hadde en informant et godt tips: «*prøv å tenk hvis dette var mitt barn, hva ville jeg gjort da*». Da er ikke fokuset på kultur og andre faktorer som skiller familiene og barnevernsansatte. Her har man heller et likehetsfokus, der fellesnevneren er å være foreldre. Selv om ikke alle ansatte i barnevernet har barn, kan mange relatere seg til dette spørsmålet ettersom oppvekst er en universell opplevelse på grunn av at alle mennesker har selv vært barn en gang i tiden. Det kan føre til at barnevernsansatte setter det profesjonelle til side og kanskje deler mer personlige sider.

6.3.4. Metode som kan være til hjelp for å forstå familiene innefra

Gjennom intervjuene med foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn oppleves det som at de hadde mye kunnskap om barnevernet. Hvor det viser seg at gjennom å ha kontakt med barnevernet får foreldrene stor forståelse for barnevernsfaglig praksis. Gjennom det som kommer fram i datamaterialet er det nærmere barnevernets fulle forståelse av familiene som er den største utfordringen. Hvorfor det er slik, kan muligens handle om at familier i barnevernet kan være så ulike som gjør at barnevernsarbeidere må bruke god tid på å bli godt kjent med familiene individuelt. Dette gjør kanskje det vanskelig for barnevernet å opparbeide seg god kunnskap i møtet med familiene.

Når man ser på tidligere forskning om etniske minoriteter finner man også at man ofte må dele opp utfordringene informantene kan møte (Berg & Paulsen, 2021, s. 20). Man ser på etniske minoriteters utfordringer rundt tema som økonomi, minoritet, kultur og flyktning-

erfaring. Det kan være vanskelig å finne gode løsninger som kan hjelpe alle områdene, men man kan trolig tenke at starter man med en, kan det være med å påvirke det andre. Familiens situasjon er kompleks, og ulike hypoteser kan være med på å sortere familiens problemer. Ulike tilstander kan ha helt eller svært like utfordringer (Weele & Karlsen, 2021, s. 94). Derfor kan det være vanskelig å finne gode løsninger på utfordringer familiene møter.

Informantene forteller: «*Du må ha forståelse for meg først og ikke bare dømme med en gang*». Det informantene formidler kan tolkes ut ifra at barnevernet må ha helhetlig forståelse for familien før de kan komme med råd om endringer til oppdragelsen. Likevel ligger det i barnevernets mandat å muligens vurdere ut fra ganske uspesifikke normer som nok kan oppleves som dømming, men de er også forpliktet til å utvise respekt for familiene og la de medvirke. Som ansatt i barnevernet kan et kulturpsykologisk spørsmål være aktuelt: Kan situasjonen forstås på en annen måte enn det den er opplagt for meg (Weele & Karlsen, 2021, s. 82)? Dette spørsmålet kan være med på å sette situasjonene til familiene i andre perspektiver enn det en først tror kan være relevant.

Man kan bruke differensialdiagnostikk som verktøy på hvordan man kan møte etnisk minoritetsfamilier (Weele & Karlsen, 2021, s. 95 – 99). Informantene ønsket at barnevernansatte skal se etniske minoritetsfamilier innenfra, og da se at familiene har mange ting som er vanskelig i hverdagen. Hvis en familie finner det vanskelig å følge opp sine barn på en god måte og trenger hjelp av barnevernet, kan man begynne med å utarbeide en liste med mulige forklaringer som kan knyttes til det som er nevnt tidligere i drøftingsdelen om ulike faktorer. Er grunnen til problemene i den familien at de ikke har fått nok kunnskap om god oppdragelse av barn? Eller er det på grunn av kulturforskjeller at problemet oppstår? Er ikke det sosiale nettverket stort nok, slik at familien mangler støttespillere i hverdagen? Er det fordi stress knyttet til jobbsituasjon og økonomi som fremmer problemer? Er det traumene som henger igjen fra fluktsituasjon og erfaringer fra hjemlandet? Eller er det rett og slett bevisste handlinger uavhengig av faktorer rundt å være etnisk minoritet? Det kan nevnes utallige forklaringer på problemene til familiene. Munro (2002, s. 117) bekrefter effekten av å sortere problemene gjennom det hun kaller et beslutnings-tre. Gjennom et beslutnings-tre kan man ut ifra en stamme trekke ut mulige årsaker til problemet, og ut ifra dette trekke ut mulige årsaker til årsakene til problemet osv. Gjennom å tegne det som en matematisk framstilling lignende et tre. Treet er med på å hjelpe barnevernsansatt med å analysere sine beslutninger (Munro, 2002, s. 120).

Steg nummer to er å foreta nøytrale vurderinger av hypotesene og teste dem for å bekrefte eller avkrefte dette (Weele & Karlsen, 2021, s. 96). Her vil det vært hensiktsmessig at barnevernstjenesten møter familiene på ulike arenaer for å bli ordentlig kjent og komme i dialog rundt problemene. Det neste er å vurdere behov for ytterligere informasjon eller testing, her kan også være aktuelt å ta kontakt med skole eller andre steder for å få andre perspektiver på situasjonen. Etter å ha innhentet mer informasjon kan man oppdatere listen etter hvert som resultatet av tester foreligger. Til slutt kan man gå gjennom alt og vurdere hva som er mest eller minst sannsynlig. Tanken er da at det man står igjen med til slutt, er det familien trenger mest hjelp til. Som for eksempel kan situasjonen være knyttet til å ikke ha jobb og derfor blir det økonomiske stresset så stort at det går ut over oppdragelsen ovenfor barna.

Gjennom å bruke differensialdiagnostikk kan man få et større innblikk i hva som kan være årsaken til utfordringene familiene har, med en åpen og mest mulig nøytral holdning. Gjennom bruk av metoden kan barnevernet møte familiene på en ikke-dømmende måte og samtidig ikke henge seg opp i at egen hypotese må være sannheten. Det negative med denne tanken er at barnevernsansatte kan henge seg opp i en løsning, som kan føre til at de blir blind for den komplekse situasjonen familien er i. Som hjelpeinstans kan det trolig være at man tenker at det en selv mener er det rette i en gitt situasjon er det som er best, uten at det trenger å være det. Dette kan komme i kontrast til det familien mener kan være viktig. Derfor vil muligens denne metoden hjelpe til med at barnevernet får bredere perspektiv, og bidrar til åpenhet for flere hypoteser. Metoden bidrar til at de kan være lyttende til familien slik at de får mulighet til å snakke om hva de selv synes er viktig i sin situasjon.

7.0 Avslutning

Gjennom å utforske problemstillingen «Hvordan opplever familier med etnisk minoritetsbakgrunn møtet med barnevernet?» har man gjennom seks intervjuer og tidligere kunnskap sett på hvordan familiene ser barnevernet utenfra. Gjennom analyse av datamaterialet er det funnet fire hovedpunkter som gjenspeiler det informantene fortalte. Det var knyttet til å komme fra der til her, ryktet om at barnevernet kun tar innvandrerbarn, etniske minoriteter ser nytten i et barnevern og viktigheten av å se etniske minoritetsfamilier innenfra.

Før informantene kom i kontakt med barnevernet var mange redde. Informantene hadde hørt flere rykter om barnevernet, som handler om at barnevernet tar fra innvandrere barna sine. Ryktene var knyttet til at informantene hadde lite kunnskap om barnevernet før de kom i kontakt med dem. Sett ut ifra redselen mange hadde, hadde informantene god tillit til barnevernet i dag, etter å ha hatt flere samtaler med dem. Det kom fram i studien at informantene så nytten i å ha et barnevern.

Informantene fortalte at de trengte hjelp i starten av oppholdet i Norge. Rådene de hadde fått om barneoppdragelse kunne være annerledes enn det de var vant med fra hjemlandet. Første samtale med barnevernet kunne oppleves som stressende på grunn av uvitenhet om barnevernet og språkutfordringer ettersom flere ikke kunne så godt norsk ved første møtet. Men videre samtaler med barnevernet opplevdes som tryggere, hvor informantene opplevde at ansatte i barnevernet også bare var mennesker. Alle informantene hadde opplevd å motta veiledning og noen hadde opplevd å få plassert barnet utenfor hjemmet. Tiltakene de fikk kunne oppleves som nyttig, men også unødvendig og forvirrende. Informantene verdsatte tydelige rammer og gjensidig samarbeid med barnevernet så langt det lot seg gjøre.

Det var et råd som var mer gjennomgående enn andre, og det var at informantene ønsket at barnevernet forsto helheten av deres situasjon. Gjennom dette var tre tema viktig. Det ene handlet om å forstå familiens situasjon i Norge, med deres posisjon som etnisk minoritet, kulturforskjeller, lav sosioøkonomisk klasse, kunnskap om samfunnets normer, flyktningbakgrunn, sosiale nettverk og etnisk identitet. Andre områder informantene ønsket å bli forstått på var ulike oppdragsstiler fra Norge og hjemlandet. Det tredje informantene så viktigheten av var at barnevernet måtte sette seg inn i deres kultur, gjennom å få praktisk

erfaring og kunnskap ved å snakke med andre som kommer fra det landet familien kommer ifra. Differensialdiagnostikk kan være en metode som kan hjelpe barnevernet å få en helhetlig forståelse av familien.

Det studien har funnet ut er at informantene har fått god hjelp av barnevernet, men at det er noen ting som kan forbedres. Studien viser at etniske minoriteter, etter å ha vært i kontakt med barnevernet, har fått god kunnskap om formålet til barnevernet, men savner å få den fulle forståelsen av seg selv og sin situasjon. Derfor har studien kommet fram til at det er behov for at barnevernsansatte får økt kunnskap om å se etniske minoriteter innenfra.

7.1 Styrker og begrensninger av studien

Gjennom forskningsperioden kan man finne ulike styrker og begrensninger for det ferdige resultatet. Ett av begrensningene er tidsaspektet. Alle stegene i oppgaven hadde sine utfordringer når det gjaldt tid. Det tok tid å gjøre valg knyttet til oppgaven, og rekrutteringen av informanter tok store deler av tiden. Med mer tid kunne muligens oppgaven ha blitt bedre, men tenker uansett at hvor mye tid man har på oppgaven vil man alltid oppleve at oppgaven kan på ulike områder bli bedre. Derfor må man som forsker ta en avgjørelse på når man sier seg fornøyd med det resultatet man har til slutt.

Det å ha seks kvalitative intervju, kan ses på som et lite utvalg og det er derfor ikke generaliserbart for alle barnevernkontor. Likevel kan det forskningen har resultert til benyttes som kunnskap hos alle barnevernkontor og også trolig andre offentlige instanser som har etniske minoriteter som brukere av tjenesten. Dette fordi det informantene har formidlet har blitt underbygd av teori og tidligere forskning på feltet som er med på å øke validiteten i oppgaven. Selv om barnevernet er ekstra utsatt for mistillit i forhold til deres myndighet for tvang, kan det å være tålmodig og sette seg inn i etniske minoritetsfamilier innenfra være aktuelt i andre tjenester som for eksempel både som lærer og NAV-ansatt.

En annen styrke er at jeg ikke representerer barnevernet, selv om noen informanter snakket til meg som om jeg skal bli ansatt i barnevernet etter endt utdanning. Jeg opplevde egentlig deres syn på meg som student som positivt, ettersom informantene fikk en ekspertrolle på feltet

hvor de kunne lære meg som student om temaet. Derfor opplevde jeg det egentlig som en styrke å inneha rollen som barnevernsstudent i samtaler med informantene.

7.2 Forslag til videre forskning

Som forslag til videre forskning hadde det vært spennende å sett på en forlengelse av mine funn. Hvor man kunne funnet ut mer av i hvor stor grad barnevernet ser på etniske minoriteter innenfra og seg selv utenfra? Dette gjennom å eventuelt hatt casestudie der man både involverer de ansatte og familiene inn i forskningen og sett på om barnevernsansatte ser på situasjonen til familiene slik etniske minoriteter ser sin egen situasjon.

Ettersom språk ble ikke ble undersøkt i stor grad i denne oppgaven, hadde det vært interessant å sett på i hvor stor grad språk er avgjørende for samarbeidet? Og hvordan tilbudet for tolk fungerer i dag? Hvis barnevernkontor hadde hatt nok tid og ressurser ville det også vært spennende å sett hva de mener om samarbeidet mellom barnevernet og etniske minoriteter? Man kan også stille spørsmål til hvorfor barneverntjenester i flere kommuner ikke kunne skaffe informanter? Kan det vært andre årsaker enn tid og ressurser? Det hadde også vært interessant å utforske ytterligere.

De funnene som var rundt ungdommenes utfordring i samfunnet hadde vært spennende og forsket videre på. Dette gjennom å høre deres opplevelse av den situasjonen de er i. Det kan være at de selv har en annen oppfatning på hvorfor de har falt ut av skolesystemet, enn utfordringer rundt etnisk identitet i ungdomsfasen. Derfor ville det satt større søkelys på ungdommen i relasjon med barnevernet vært med på å belyse de problemene ungdommene møter.

Noe annet som hadde vært spennende å sett nærmere på er familier som ikke har vært i kontakt med barnevernet, dette for å sette meg dypere inn i fordommene mange har opparbeidet seg rundt ryktene om barnevernet. Og sett på årsaken til frykten, og i hvor stor grad frykten påvirker hvordan familiene forholder seg til barnevernet? Spesielt nå når handlingsplanen mot å bedre tillitten er satt i verk, og når tillitten generelt i befolkningen er høy. Det hadde også vært spennende og funnet ut av i hvilken grad familier opplever at de

negative ryktene stemmer. Slik som den ene informanten som ble fratatt barnet etter kort opphold i Norge.

Informantene i denne studien verdsatte å gå i relasjonen som ikke-vitende og nærmest sette makten til side for å bli godt kjent. Det hadde derfor vært spennende å sett på hvor gjennomførbart det er å sette makten til side i barnevernsarbeidet når barnevernet er en maktinstans i en krysning mellom krontoll og hjelp. Og studert nærmere fordeler og ulemper med å gå inn i en relasjon som ikke-vitende når barnevernets oppgave er å veilede og gi god oppfølging for familiene.

8.0 Kildeliste

- Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2016) *Kartlegging av kompetansebehov i det kommunale barnevernet*. Bufdir. Hentet 08.04.2022 fra:
https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Kartlegging_av_kompetansebehov_i_det_kommunale_barnevernet_Deloppdrag_D_i_tillegg_to_til_tildelingsbrev_2016.pdf
- Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2021, 8. juli) *Barnevernstiltak til barn med innvandrerbakgrunn*. Bufdir. Hentet 10.03.2022 fra:
https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_landbakgrunn/
- Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2017, februar) *Handlingsplan for bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet*. Bufdir. Hentet 18.04.2022 fra:
https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Handlingsplan_for_a_bedre_tillit_mellom_barnevern_og_etniske_minoritetsmiljoer_2016_2021.pdf?_gl=1*18a4d31*_ga*NTA1MTQ0NDM1LjE2MzYxMDQ3MjQ.*_ga_E0HBE1SMJD*MTY1MDI3NDA2My4yMi4wLjE2NTAyNzQwNzMuMA..
- Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2021, 23. september) *Tilliten til barnevernet*. Bufdir. Hentet 08.04.2022 fra:
https://bufdir.no/aktuelt/tilliten_til_barnevernet_er_styrket2/
- Barnevernloven (1992) *lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100) Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100/kap4#kap4>
- Barnelova (1981) *Lov om barn og foreldre* (LOV-1981-04-08-7). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barnevernsloven (2021) *Lov om barnevern* (LOV-2021-06-18-97) Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-06-18-97>
- Berg, B. & Paulsen, V. (2021) Myter og realiteter – innvandreres møter med barnevernet. I Berg, B. & Paulsen, V. (red) *Møter mellom minoriteter og barnevernet*. (1. utg, s. 20-34) Universitetsforlaget.
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T. Haugen, G. M. D., Garvik, M. & Tøssebro, J. (2017) *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. (ISBN -978-82-7570-504-2) NTNU Samfunnsforskning. Hentet 03.03.2022 fra:
<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2451555/Myter%20og%20realiteter%20-%20bendelig.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2018) *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (3. utg) Gyldendal

Bø, B. P. (2015) Det flerkulturelle barnevernsarbeidet – utfordringer, erfaringer og kompetansebehov. I Kaja, S. M., Høgmo, A. & Fauske, H. (red) *Integrasjon og mangfold. Utfordringer for sosialarbeideren* (s. 206 – 232, 2. utg) Cappelen akademiske forlag.

Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (2016) Beslutninger om hjelpetiltak i hjemmet. I Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (red) *Beslutninger i barnevernet*. (s. 92 – 128, 1. utg) universitetsforlaget

Charmaz, K. (2014) *Constructing Grounded Theory* (2. utg) SAGE

Dahlen, W. N. & Langsrud, E. (2021) *Ikke-juristers bruk av rettsregler*. *Kritisk juss* (Vol 47, (3) 185 - 206) <https://doi.org/10.18261/issn.2387-4546-2021-03-04>

De nasjonale forskningsetiske komiteene (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. [Forskningsetikk.no](https://www.forskningsetikk.no). Hentet 02.13.2022 fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Fjelnseth, J. R. (2017) utlendingers erfaring i møte med barnevernet – respekt for kultur og språk. *Kritisk juss*. 43(1), 53-56. DOI: 10.18261/issn.2387-4546-2017-01-05

Fylkesnes, M., Iversen, A., Bjørknes, R. og Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet. En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 80 – 96. hentet 03.03.2022 fra: https://www.researchgate.net/publication/277714860_Frykten_for_barnevernet_-_En_undersokelse_av_etniske_minoritetsforeldres_oppfatninger

Haugen, G.M.D., Paulsen, V. og Caspersen, J. (2017). *Barnevernets arbeid med vold i minoritetsfamilier*. NTNU Samfunnsforskning. Hentet 20.03.2022 fra: https://www.buudir.no/globalassets/global/1/barnevernets_arbied_med_vold_i_minoritetsfamilier.pdf

Hennum, N. (2002) *Kjærlighetens og autoritetens kulturelle koder. Om å være mor og far for norske ungdom*. [Doktorgradsavhandling] Norges teknisk- naturvitenskaplige universitet. Hentet 10.04 fra: https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/271307/124133_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hennum, N. (2015) Makten i barnet. *Norges Barnevern*. 92(2), 124 – 138. Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-05>

Helseforskningsloven. (2008). Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (LOV-2008-06-20). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-20-44>

Innst.0.nr.80. (1991-92) Innstilling fra forbruker- og administrasjonskomiteen om lov om barneverntjenester (Barnevernloven). (ot.prp.nr.44) Hentet 07.04.2022 fra: https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1991-92&paid=6&wid=bb&psid=DIVL400&pgid=bb_0209&s=True

IMDi (2022, april) *Om bosetting av ukrainske flyktninger*. Hentet 27.04.2022 fra: <https://www.imdi.no/ukraina/informasjon-til-kommunene-om-bosetting-av-ukrainske-flyktninger/>

Jávo, C. (2019) *kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturell forståelse, veiledning og behandling*. (3. utg) Universitetsforlaget.

Kriz, K. & Skivenes, M. (2010) We have very different positions on same issues': how child welfare workers in Norway and England bridge cultural differences when communicating with ethnic minority families. *European Journal of Social Work*. 13(1) 3 – 18. Hentet 07.04.2022 fra: DOI: 10.1080/13691450903135626

Læret, O. K. & Skivenes, M. (2016) Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger. I Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (red) *Beslutninger i barnevernet*. (1. utg) Universitetsforlaget

Manum, O. A. (2015) Innvandreneres utfordringer til norsk barnevern. *Norges barnevern*. 92(2), 140 – 146. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-06>

Mehmetoglu, M. (2004) *Kvalitativ metode for merkantile fag*. (1. utg) Fagbokforlaget.

Menneskerettsloven (1989) *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett*. (LOV-1999-05.21.30). Lovdata. Hentet 24.03.2022 fra: <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30/bkn/a12>

Munro, E. (2002) *Effective child protection*. (1. utg.) SAGE

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) (2020) *Hvorfor dømmes Norge i EMD. En statusrapport om barnevernsfeltet*. Hentet 08.04.2022 fra: <https://www.nhri.no/rapport/barnevern/?showall=true&print=true>

NOU 2012:5 (2012) *Bedre beskyttelse av barns utvikling – ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne- likestillings- og inkluderingsutvalget. Hentet 19.03.2022 fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2012-5/id671400/?ch=1>

- Prop. 133 L (2020 - 2021) *Lov om barnevern og lov om endringer i barnevernloven. Bedre rettsikkerhet for barn og foreldre.* (barnevernsloven) Det kongelige barne- og likestillingsdepartementet-
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f325e4de00fb472f85a7a2b94124f531/no/pdfs/prp202020210133000dddpdfs.pdf>
- Rachlew, A., Løken, G. E. & Bergestuen, S. T. (2021) *Den profesjonelle samtalen.* (3.utg) universitetsforlaget.
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017) *Barnevernet i et minoritetsperspektiv. Sosialt arbeid med barn og familier.* (1.utg) Gyldendal
- Saus, M., Salamonsen, A., Douglas, M., Hansen, K. L. & Thode, S. K. (2018) *Kompetansehevende tiltak, kunnskapsmiljø og samiske barns særlige rettigheter. (Utredning om barnevern for den samiske befolkningen og nasjonale minoriteter i Norge.* (Rapport 2) UiT – Norges Arktiske Universitet. Hentet 03.03.2022 fra:
https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Utredning_om_barnevern_for_den_samiske_befolkningen_innvandrere_og_nasjonale_minoriteter_i_Norge_Kompetansehevende_tiltak_kunnskapsmiljo_og_samiske_barns_saelrige_rettigheter.pdf
- Silverman, D. (2017). *Doing qualitative research.* (5. utg). London. Sage.
- Skytte, M. (2019) *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3. utg) Gyldendal
- Solvang P. K. (2020) Sosialkonstruksjonisme. I Jenssen, D., Kjørstad, M., Seim, S. & Tufte, P. A. (red) *Vitenskapsteori for sosial og helsefag* (s 248 – 271, 1. utg) Gyldendal
- SSB (2021) *Fakta om innvandring.* Hentet 10.11.2021 fra:
<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>
- SSB (2019) *Slik definerer SSB innvandrere.* Hentet 10.11.2021 fra:
<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/slik-definerer-ssb-innvandrere>
- Storhaug, A. S., Kaasbøll, J., Ulset, G & Fauske, H., (2021) Familiens livssituasjon og levekår. I Bente Heggem Kojan og Anita Skårstad Storhaug (red.) *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet - sammenhenger, forståelser og ansvar* (Rapportserie for sosialt arbeid, nr. 6, s. 53 - 61) Hentet 28.03.2022 fra:
https://www.buudir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/barnevern_og_sosiookonomisk_ulikhet_sammenhenger_forstaelser_og_ansvar.pdf
- Storhaug, A. S. & Kvaran, I. (2020) Helhetlig forståelse av barn og familier – i en barnevernsfaglig kontekst. I Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I. & Mevik, K. (red) *Barnevernspedagog en grunnbok* (2. utg) Universitetsforlaget.

- Thagaard, T. (2018) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5. utg)
Fagbokforlaget
- Thommasen, M. (2020) Hermeneutikk som refleksjon og livsfortolkning. I Jenssen, D.,
Kjørstad, M., Seim, S. & Tufte, P. A. (red) *Vitenskapsteori for sosial og helsefag* (s
162 – 188, 1. utg) Gyldendal
- Tjora, A. (2021) *Viten skapt. kvalitativ analyse og teoriutvikling*. (1. utg) Cappelen damm
akademisk
- Weele, J. V. D. & Karlsen, K. (2021) *Analyser i komplekse barnevernssaker – fra
magefølelse til kritisk tenkning*. (1. utg) Gyldendal

Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD

10.04.2022, 14:33

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

866981

Prosjekttittel

”Et møte mellom kulturer - en kvalitativ studie om møtet mellom minoriteter og barneverntjenesten”?

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) /
Institutt for sosialt arbeid

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Elizabeth Langsrud, elizabeth.langsrud@ntnu.no, tlf: 92629692

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Anne Katrine Solberg Berntsen, akbernts@stud.ntnu.no, tlf: +4794177327

Prosjektperiode

02.11.2021 - 02.05.2022

Vurdering (1)

18.11.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 18.11.2021 med vedlegg. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger, særlige kategorier av personopplysninger om etnisk opprinnelse og helseopplysninger frem til 02.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp underveis (hvert annet år) og ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Kontaktperson hos NSD: Olav Rosness, rådgiver.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2 – Informasjonsskriv til familiene

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Et møte mellom kulturer”

- en kvalitativ studie om møtet mellom minoriteter og barneverntjenesten”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få innblikk i hvordan møtet mellom barneverntjenesten og etniske minoritetsfamilier oppleves av de involverte. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Intervjuet inngår i en masteroppgave tilknyttet NTNU - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Formålet med oppgaven er å få innblikk i hvordan møtet mellom barneverntjenesten og etniske minoritetsfamilier oppleves. Jeg ønsker å få dypere forståelse av familier sine opplevelser av slike møter. Innsamlet data fra informantene vil senere bli analysert med en Grounded theory- tilnærming. Resultatene vil bli drøftet i lys av foreliggende kunnskap om møter mellom barneverntjenesten og urbefolkningen i Norge, med spesielt fokus på samiske familier.

Målet er å utforske problemstillingen ”Hvordan oppleves møtet mellom barnevernet og familier med etnisk minoritetsbakgrunn i dag, og skiller dette seg fra foreliggende kunnskap om hvordan samer tidligere har blitt møtt av barnevernet? Jeg ønsker å få høre om opplevelsene fra familiene i barnevernet. Informasjonen som hentes inn skal kun brukes til masteroppgaven.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) er ansvarlig for prosjektet. Det er Anne Katrine Solberg Berntsen som har i oppgave å skrive masteroppgaven.

Veileder er førsteamanuensis Elizabeth Langsrud.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen til at jeg ønsker å intervju deg/dere er at jeg ser på deg/dere som en viktig ressurs i min forskning. Jeg har tatt kontakt med flere familier med forespørsel om intervju og har et mål om å gjennomføre intervju med 8 familier.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i forskningsprosjektet innebærer å delta på et intervju med en varighet på rundt 60 minutter. Intervjuet vil handle om dine erfaringer i møte med barnevernet. Samtalen vil ha fokus på hvordan du opplevde disse møtene.

Intervjuet vil bli tatt opp med lydopptaker, såfremt du samtykker til dette. Intervjuet vil deretter bli skrevet ned som tekst. Lydopptaket vil bli slettet kort tid etter at intervjuet er skrevet ned. Opplysninger i intervjuet vil bli slettet etter at prosjektet er ferdig. Intervjuene vil bli anonymisert og vil ikke være tilgjengelig for barnevernet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. *Å delta vil ikke påvirke ditt forhold til barnevernet.*

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil være kun masterstudent - Anne Katrine Solberg Berntsen - og veileder - Elizabeth Langsrud - som vil ha tilgang til opplysningene som kommer fram i intervjuet. Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en forskningsserver, som innebærer at materialet vil bli innelåst/kryptert. Deltakerne i forskningsprosjektet vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen, ettersom både navn, alder og personlige forhold vil bli anonymisert.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres rett etter intervjuene. *Personopplysninger og opptak vil bli slettet* når prosjektet avsluttes, noe som etter planen er 2. Juni 2022.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Anne Katrine Solberg Berntsen ved NTNU - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Epost: akbernts@stud.ntnu.no

Telefon: +4794177327

- Elizabeth Langsrud ved NTNU – Norges Teknisk-naturvitenskaplige universitet

Epost: elizabeth.langsrud@ntnu.no

Telefon: +47 92629692

- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen.

Epost: thomas.helgesen@ntnu.no

Telefon: [93079038](tel:93079038)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost
(personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Anne Katrine Solberg Berntsen / Elizabeth Langsrud

(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet” Hvordan oppleves møtet mellom barnevernet og familier med etnisk minoritetsbakgrunn i dag, og skiller dette seg fra foreliggende kunnskap om hvordan samer tidligere har blitt møtt av barnevernet? og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

” å delta i *intervju*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Intervjuguide

Intervjuguide Familier

Hei, og velkommen til dette intervjuet som handler om opplevelsen av møter mellom barnevernet og minoriteter. Jeg heter Anne Katrine, jeg går master i barnevern ved NTNU. Jeg kommer til å stille noen spørsmål til deg, men velger å ikke stille så mange spørsmål. Årsaken til det er at jeg heller ønsker en samtale hvor vi kan reflektere over noen tema. Derfor får du muligheten til å snakke fritt.

Du vil få god tid til å svare, så ta den tiden du trenger.

Jeg vil til slutt informere om at du kan når som helst trekke tilbake ditt samtykke. Det kan du gjøre muntlig underveis i intervjuet eller du kan sende en e-post i ettertid. Om det er et spørsmål du ikke ønsker å svare på, kan du bare si ifra til meg underveis i samtalen.

Introduksjon

1 Kan du fortelle litt om deg selv?

2 Fortelle om din erfaring med barnevernet?

Tema: Forståelse av kultur og integrering

3 Hva er din forståelse av ordet kultur?

4 I hvilken grad synes du barnevernet forstår og tar hensyn til din kultur?

Tema: kontakt med barnevernet

5 Kan du fortelle litt om dine tanker om barnevernet før du kom i kontakt med dem?

6 Kan du fortelle om ditt første møte med barnevernet?

7 Hvordan ble du møtt?

* Hvilke forventninger hadde du til møtet?

8 Hvis du og barnevernet har vært uenige, kan du fortelle meg litt om hva dette handlet om?

*hva skjedde?

9 Hvis du har hatt gode opplevelser med barnevernet, kan du fortelle meg om hva som skjedde?

*Hva gjorde dette til en bra opplevelse for deg

Avslutning

10 Vil du gi noen råd til barnevernet angående møte med familier med annen kulturell bakgrunn?

11 Hva med familiene, har du noen råd til de som skal møte barnevernet for første gang?

12 Er det noe vi ikke har snakket om som du tenker er viktig?

13 Har du noen spørsmål eller kommentarer?

